

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Saša Hodnik

**Socialnopsihološka dimenzija plesa z vidika
otroka, starša in plesnega pedagoga**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Saša Hodnik

Mentor: izr. prof. dr. Vlado Miheljak

**Socialnopsihološka dimenzija plesa z vidika
otroka, starša in plesnega pedagoga**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

ZAHVALA

Najprej bi se zahvalila moji mami, ki me je spodbudila za ples in me potrpežljivo vozila na plesne vaje ter tekmovanja. Vsa leta je bila moja najboljša prijateljica in mi stala ob strani. Pri diplomi so bili nepogrešljivi njeni konstruktivni komentarji, strokovno usmerjanje in spodbuda. Pomembno vlogo je odigrala tudi moja sestra Ina, saj so mi sproščeni trenutki z njo vlivali energijo za pisanje.

Velika hvala Borisu za pomoč pri lektorskih popravkih, prevodih, urejanju diplomskega dela in vso psihično podporo ter nepozabne trenutke, ki jih deli z mano. Zaradi njega je bil študij mnogo lažji in veliko bolj zabaven.

Nepogrešljiva v mojem življenju sta tudi babi Joži in dedi Jože, ki se z mano veselita vseh študijskih ter ostalih uspehov, me spodbujata in pomagata ter z zanimanjem spremljata vse moje odločitve. Hvala obema!

Zahvalila bi se rada tudi vsem svojim malim plesalcem, njihovim staršem in kolegom plesnim pedagogom, ki so sodelovali v moji raziskavi. Vsak od njih je pripomogel k boljšemu razumevanju zastavljene tematike, večji zanesljivosti rezultatov in možnim izboljšavam v prihodnje.

In ne nazadnje zahvala tudi mojemu mentorju izr. prof. dr. Vladu Miheljaku za koristne nasvete, popravke in usmeritve v času pisanja diplomskega dela.

SOCIALNOPSIHOLOŠKA DIMENZIJA PLESA Z VIDIKA OTROKA, STARŠA IN PLESNEGA PEDAGOGA

Socialnopsihološko dimenzijo otroškega plesa smo definirali z vidika otrokovih potreb, motivacije, frustracij, čustvovanja, učenja, ustvarjalnosti, socialnega zaznavanja in socializacije. Dotaknili smo se ambicij in spodbud staršev ter njihovega vpliva na plesno udejstvovanje otroka. Otroški ples smo proučili tudi z vidika plesnega pedagoga, pri čemer smo se osredotočili na njegovo avtoriteto, ustvarjalnost in njegove dileme pri plesnem poučevanju. Ker smo menili, da otroci, starši in plesni pedagogi različno definirajo, kaj jim je pomembno pri otroški plesni dejavnosti, smo izvedli empirično raziskavo – globinske intervjuje pri otrocih ter ankete pri starših in pedagogih. Med drugim smo ugotovili, da je prvim najpomembneje samo učenje (plesno, glasbeno itd.), zabava in dobra glasba, drugim in tretjim pa zadovoljstvo otroka, večanje njegove samozavesti ter druženje. Pridobljeni rezultati so razkrili še mnoga neraziskana področja, zato menimo, da bi jih bilo v prihodnje smiselno obravnavati, najti kompromis med željami otrok, pričakovanji staršev in delovanjem plesnih pedagogov ter tako plesno aktivnost za otroke še izboljšati.

Ključne besede: *otrok, starši, plesni pedagog, pomen plesa, socialna psihologija*

THE SOCIAL PSYCHOLOGICAL DIMENSION OF DANCE FROM THE VIEWPOINT OF A CHILD, PARENT AND DANCE PEDAGOGUE

We defined the social psychological dimension of children's dance from the viewpoint of children's needs, motivation, frustrations, feelings, learning, creativity, social perception and socialization. We touched upon parents' ambitions, encouragements, and their influence on their child's dance activity. We also studied children's dance from the viewpoint of a dance pedagogue – we focused on their authority, creativity and dilemmas that they face when teaching children to dance. Our assumption that children, parents, and dance pedagogues have different priorities in regards to children's dance activity was the basis for our empirical research – in-depth interviews with children and questionnaires with parents and pedagogues. Among other things, we found out that children's top priority is learning (dance, music, etc.), entertainment, and good music; whereas the other two groups give most importance to a child's satisfaction, increase of their self-confidence, and their socializing. The results that we gathered revealed many more unexplored areas and these would, therefore, be good starting points for future research, which would help us find a compromise between children's wishes, parents expectations, and the work of dance pedagogues, thus improving children's dance activity even more.

Key words: *child, parents, dance pedagogue, meaning of dance, social psychology*

KAZALO

UVOD	9
1 DEFINICIJA PLESA	13
2 SPECIFIKE OTROŠKEGA PLESA	16
2.1 TELESNI RAZVOJ – TELESNE ZNAČILNOSTI	19
2.1.1 MOTORIKA	19
2.1.2 PRIMERNE PLESNE VSEBINE PO STAROSTNIH STOPNJAH ...	20
2.2 SOCIALNOPSIHOLOŠKA DIMENZIJA OTROŠKEGA PLESA	22
2.2.1 OTROKOVE OSEBNOSTNE LASTNOSTI	24
2.2.2 OTROKOVE POTREBE	25
2.2.3 MOTIVACIJA OTROKA	26
2.2.4 FRUSTRACIJE IN KONFLIKTI	28
2.2.5 ČUSTVOVANJE OTROKA	30
2.2.6 UČENJE OTROKA	31
2.2.7 USTVARJALNOST OTROKA	33
2.3.1 SOCIALNO ZAZNAVANJE	35
2.3.2 SOCIALIZACIJA	37
3 OTROŠKI PLES Z VIDIKA STARŠA	43
3.1 STARŠI IN SODOBNI ČAS	43
3.2 AMBICIJE STARŠEV	44
3.3 SPODBUDE STARŠEV IN VPLIV NA PLESNO UDEJSTVOVANJE OTROKA	46
4 OTROŠKI PLES Z VIDIKA PLESNEGA PEDAGOGA	48
4.1 AVTORITETA PLESNEGA PEDAGOGA	49
4.2 USTVARJALNOST PLESNEGA PEDAGOGA	52
4.3 DILEME PLESNEGA PEDAGOGA	53

5	POMEN PLESA ZA OTROKE, STARŠE IN PLESNE PEDAGOGE – PREDSTAVITEV RAZISKAVE	55
5.1	RAZISKOVALNI NAČRT	55
5.2	RAZISKOVALNE HIPOTEZE	57
5.3	OPIS VZORCA	57
6	POMEN PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK ZA STARŠE	65
6.1	OPISNE STATISTIKE	65
6.2	POVEZAVE MED PARI TRDITEV	68
6.3	POMEN PLESNE DEJAVNOSTI S STRANI STARŠA	71
6.4	VPLIV STAROSTI IN IZOBRAZBE STARŠEV NA POMEN PLESNE DEJAVNOSTI NJIHOVIH OTROK	73
7	POMEN PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK ZA STARŠE PO MNENJU PLESNIH PEDAGOGO	74
7.1	OPISNE STATISTIKE	74
7.2	POVEZAVE MED PARI TRDITEV	78
7.3	POMEN PLESNE DEJAVNOSTI S STRANI STARŠA PO MNENJU PLESNEGA PEDAGOGA	80
7.4	VPLIV STAROSTI, IZOBRAZBE, STAŽA POUČEVANJA IN POVPREČNEGA ŠTEVILA UR TEDENSKEGA POUČEVANJA PLESNIH PEDAGOGO NA OCENO POMENA PLESNE DEJAVNOSTI ZA STARŠE	82
8	OTROKOVA OCENA POMENA PLESNEGA UDEJSTVOVANJA S STRANI STARŠEV	84
9	SKLEP	87
9.1	TEMELJNE TEORETSKE UGOTOVITVE	87
9.2	TEMELJNE UGOTOVITVE EMPIRIČNEGA RAZISKOVANJA	91
9.3	TESTIRANJE HIPOTEZ	93
9.4	PRIPOROČILA ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE	94
9.5	RAZVOJ OTROŠKE REKREATIVNE PLESNE DEJAVNOSTI V PRIHODNJE	95

10 LITERATURA	97
11 PRILOGE	100
Priloga A: Vprašalnik o razlogih, pričakovanjih in zadovoljstvu staršev z rekreativnimi plesnimi dejavnostmi, ki jih obiskuje njihov otrok.....	100
Priloga B: Vprašalnik o strokovnem delovanju, težnjah in ciljih plesnega pedagoga, ki poučuje otroško rekreativno plesno dejavnost.....	105
Priloga C: Vprašalnik o zadovoljstvu, razlogih in ciljih otroka, ki obiskuje rekreativno plesno dejavnost	110

KAZALO TABEL

Tabela 6.1: Opisne statistike pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše.....	66
Tabela 6.2: Povezave med pari trditev (korelacije).....	69
Tabela 6.3: Statistike nove spremenljivke (Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše)	71
Tabela 6.4: Vpliv starosti in izobrazbe staršev na pomen plesne dejavnosti njihovih otrok.....	73
Tabela 7.1: Opisne statistike pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov	75
Tabela 7.2: Povezave med pari trditev (korelacije).....	78
Tabela 7.3: Statistika nove spremenljivke (pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov.)	81
Tabela 7.4: Preverjanje vplivov starosti, izobrazbe, staža poučevanja in povprečnega št. ur tedenskega poučevanja pl. pedagogov na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov (korelacije).....	83
Tabela 8.1: Razlogi otrok, zakaj so jih starši vpisali na plesno dejavnost.....	84

KAZALO GRAFOV

Graf 5.1: Spol staršev	58
Graf 5.2: Starost staršev	58
Graf 5.3: Starost otroka	59
Graf 5.4: Izobrazba anketiranih	59
Graf 5.5: Tip gospodinjstva anketiranih	59
Graf 5.6: Oblika otrokove plesne dejavnosti	60
Graf 5.7: Mesečni strošek za plesno dejavnost	60
Graf 5.8: Spol plesnih pedagogov	61
Graf 5.9: Starost plesnih pedagogov	61
Graf 5.10: Izobrazba plesnih pedagogov	62
Graf 5.11: Oblika rekreativne otroške plesne dejavnosti	62
Graf 5.12: Staž poučevanja plesne dejavnosti	63
Graf 5.13: Spol otroka	63
Graf 5.14: Starost otroka	64
Graf 5.15: Prebivališče otroka	64
Graf 6.1: Histogram pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše	72
Graf 7.1: Histogram pomena plesne dejavnosti s strani starša po mnenju plesnega pedagoga	82

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Maslowova hierarhija potreb	26
--	----

UVOD

Po eni strani je prisotno vedno večje zanimanje otrok za gibalne dejavnosti zaradi sodobnega, vse bolj natrpanega urnika. Meta Zagorc v svojem delu *Ples v sodobni šoli* navaja, da "dejavno razvedrilo postaja vedno bolj življenjska potreba, različne plesne zvrsti pa sredstva, s katerimi se nam razširjata svoboda in spontanost" (Zagorc 2006, 5). Zaradi daljšanja delovnika staršev otroci v vrtcih ostajajo od jutra pa tudi do njihovega zaprtja; zaradi devetletne šole so že zelo majhni primorani kar nekaj časa dnevno sedeti v šolskih klopeh, vedno več imajo popoldanskih nalog in aktivnosti, pri katerih vsaka od njih zahteva poslušnost, učenje in pomnjenje, medtem ko so se v prejšnjih ureditvah lahko večinoma prosto igrali v vrtcih.

Po drugi strani opažamo vedno več neprimernih programov, preveč ambiciozne starše, nepravilne pedagoške postopke in številne nestrokovne plesne pedagoge. "Učitelji mlajših otrok se ubadajo z vse večjimi zahtevami, da morajo učenci obvladati 'osnovne učne veščine' pri nižji starosti, medtem ko se starši ubadajo z vsemi aktivnostmi, ki se jim zdijo potrebne, da lahko njihovi otroci postanejo izobraženi in ustvarjalni posamezniki" (Stinson 1988, 52). Starši morajo otrokom predvsem prisluhni in na osnovi otrokovih želja graditi svoja pričakovanja, zahteve in aktivnosti, v katere bodo otroka usmerjali. Obenem ne smemo pozabiti, da so tudi plesni učitelji pomembni pri otrokovi rasti. So njegov vzornik, ki ga usmerjajo, mu kažejo življenjske smernice, ga oblikujejo v pozitivno, športno osebo, odvrtačajo od negativnih strani današnjega življenja itn., zato ni vseeno kdo in kako ga poučuje. "Otroci po vsem svetu poskakujejo, se vrtijo, se prekopicujejo, tekajo; v sebi nosijo prirojeno potrebo po gibanju. Že kot starši in kasneje kot učitelji smo jim dolžni omogočiti, da lahko ta pohlep po premikanju na vse možne načine zadovoljijo" (Zagorc 2006, 5). Otroci so naše bogastvo, zato moramo poskrbeti, da bomo sooblikovali pozitivne in sposobne prihodnje rodove.

Avtorica diplomskega dela se že več let ukvarja s poučevanjem plesa, predvsem na področju predšolske in šolske plesne vzgoje. Ker jo omenjena tematika zelo zanima, je želela poglobiti svoje znanje. Z zastavljeno temo diplomskega dela bo poskušala

povezati študij sociologije, njeno zanimanje za psihološke teme in dolgoletno delo kot plesni pedagog. Kot je dejal že Bucek, moramo "pri povezovanju neke tematike z drugimi področji najprej razumeti koncepte vsakega posameznega področja in njihovo povezavo s širšo tematiko" (Bucek 1992, 42). Če želimo torej otroški ples razložiti na nivoju sociologije in psihologije, moramo najprej razumeti, kako sta ti dve področji povezani s plesom na splošno. Vsako področje bomo v povezavi z otroškim plesom razčlenili in poskušali poiskati ključne elemente, ki pripomorejo k dobro zasnovani plesni aktivnosti za otroke. Sodoben način življenja terja spremembe na področju poučevanja otrok, stalno posodabljanje programov vzgojnih vsebin, različne pristope pri podajanju določenih znanj, večanje plesne širine in razkriva potrebo po vzgajanju staršev s strokovnimi obrazložitvami ter gojenjem pozitivnega vzdušja, ki je v današnjem natrpanem urniku vse bolj pomemben.

V diplomski nalogi bomo obravnavali področje rekreativnega otroškega plesa z vidika otroka, starša in plesnega pedagoga. Vsebinsko jo bomo razdelili na več poglavij, v katerih bomo predelali različne socialnopsihološke vidike obravnavanega področja. V **prvem delu** bomo definirali, kaj ples je in katere so njegove značilnosti ter se dotaknili njegove povezave s številnimi panogami (biologija, antropologija, sociologija, psihologija, umetnost in šport) in tako ponazorili širino plesnega področja.

V **drugem delu** se bomo osredotočili na otroka oziroma otroški ples. Začeli bomo z zgodovinskim pregledom otroškega plesa v Sloveniji in potekom gibalnega razvoja otroka. Nadaljevali bomo s teoretičnim vpogledom v socialnopsihološko dimenzijo otroškega rekreativnega plesa, kjer nas bodo zanimale otrokove osebne značilnosti, motivacija, prvinska potreba po gibanju in ostale sekundarne potrebe. Razjasnili bomo obstoječe konfliktne elemente za otroka in se posvetili njihovi minimizaciji. Razložili bomo otrokovo čustvovanje, učenje in ustvarjalnost, ki so prav tako zelo pomembni elementi. Skušali bomo pojasniti otrokovo socialno zaznavanje prostora, soplesalcev in plesnega pedagoga, opisati pomemben potek otrokove socializacije preko družine, plesne skupine in množice na nastopih ter preučiti vpliv množičnih medijev. Pri vseh zgoraj naštetih tematikah nas bo zanimal predvsem vpliv plesnega pedagoga in staršev na otroka, ki se ukvarja s plesom.

Tretji del bo namenjen primarni vzgoji otroka s strani staršev. Zanimalo nas bo, kakšni so sodobni starši in sodobno okolje, ki vpliva na njih, kakšne so njihove želje, pričakovanja in odnos do otrokovega plesnega udejstvovanja.

Sekundarna vzgoja je prav tako zelo pomembna, zato se bomo v **naslednjem delu** ukvarjali s plesnimi pedagogi oziroma plesnimi pedagoginjami. Zaradi omejitve diplomskega dela in lažje berljivosti bomo odslej uporabljali moško obliko 'plesni pedagog', pri čemer bomo imeli v mislih osebo kateregakoli spola, ki se ukvarja s poučevanjem plesa. Preučili bomo, kako vpliva sodoben način življenja na otroka in posledično na delo plesnega pedagoga. Opisali bomo značilnosti dobrega plesnega pedagoga, si ogledali primer zanimivega podajanja plesnih vsebin in opozorili, na kaj morajo biti pedagogi pozorni ter k čemu morajo stremeti v prihodnje. Več pozornosti bomo namenili vzpostavljanju avtoritete, pri kateri se bomo v večji meri posvetili karizmi pedagoga. Pri ustvarjalnem področju bomo preučili predvsem koreografsko delo pedagoga, ki je močno odvisno od njegove širine, odnosa do okolja, izkušenj, znanja in podobno. Nazadnje bomo predelali še nekaj drugih plati dela pedagoga, kot so: motivacija, čustva in njegov odnos do staršev ter otroka.

Sledil bo **empirični del**, v katerem bomo izvedli tri raziskave: intervjuje otrok in raziskavi na podlagi vprašalnikov, ki jih bomo razdelili staršem ter plesnim pedagogom. Raziskali bomo, kaj posamezne skupine pričakujejo pri otroški plesni dejavnosti, kaj jim pri tem prinaša zadovoljstvo, kakšni naj bi bili po njihovem mnenju plesni pedagogi in kakšna plesna dejavnost. Preučili bomo tudi, kakšni so trendi, kako oblikovati plesno dejavnost, da bo ustrezna za otroke in hkrati izpolnila pričakovanja staršev in strokovne težnje plesnih pedagogov ter na čem bi bilo potrebno delati v prihodnje.

V **sklepnem delu** bomo povzeli ugotovitve iz teoretičnega in empiričnega dela. Preverili bomo hipoteze in predvidevanja ter ponudili možnosti za nadaljnje raziskovanje.

Kot zadnje bomo navedli uporabljeni **literaturo** in **priloge**, ki smo jih uporabili pri raziskovalnem delu.

Diplomsko delo je aktualno tako za vzgojitelje, učitelje, starše in pedagoške delavce, kot tudi za plesne pedagoge, snovalce plesnih programov in ustanove, ki se ukvarjajo s plesnim udejstvovanjem otrok.

V prvi vrsti je za razvoj čustveno stabilnega otroka ključna pravilna primarna socializacija s strani staršev, po drugi strani pa imajo vedno večjo vlogo sekundarni agensi socializacije, ki otroka vzgajajo tudi na dodatnih aktivnostih, kamor sodi rekreativni ples. Plesni pedagog je vodja gibalnega napredka otroka, zato so zelo pomembni njegovi plesni programi, tehnike poučevanja, energija in metodika dela. Zaradi vseh omenjeni dejavnikov smo se odločili za teoretsko in empirično pojasnitev socialnopsihološke dimenzije plesa z vidika otroka, starša in plesnega pedagoga.

1 DEFINICIJA PLESA

V literaturi lahko zasledimo različne razlage termina *ples* in ker se le-ta dotika ter povezuje s številnimi področji, je razumljivo, da so z njimi povezane tudi različne razlage plesa. Neja Kos navaja splošno definicijo:

Plesna vzgoja zajema čustveni, razumski in telesni vidik ter s tem prispeva k širšim vzgojnim ciljem, ki težijo k vsestranskemu razvijanju osebnosti. Najbolj celovita je tista osebnost, ki je razvila vse svoje vidike: fizičnega, čustvenega, intelektualnega. Od vseh umetnosti je ples za takšno polno osebnostno rast še posebej primeren: pomaga pri telesnem razvoju, oživlja domišljijo, postavlja zahteve razumu, pomaga brusiti estetsko tenkočutje, pogloblja in bogati čustveno doživljanje (Kos 1982, 103).

Specifične definicije se po drugi strani naslanjajo na povezavo plesa s psihološkimi, sociološkimi in antropološkimi tematikami, umetnostjo, športom ter biološkim področjem. Ples kot **biološko področje** je večinoma definiran kot *prirojena danost*, kot talent, ki ga je treba razvijati in gojiti naprej. **Antropologija** proučuje *ples v različnih kulturah in plemenih*, kjer se pojavlja kot obredni ples ob rojstvu, iniciaciji, oziroma kot ples za boljši pridelek in podobno. "Ljudje so poznali ples kot sestavni del človekove kulture že v davnih praskupnostih. Poznali so plese v pozdrav soncu, ples v čast noči in lune, plese s katerimi so častili božanstva in pojave. Znani so plesi ob rojstvu, poroki, smrti. S plesom so izražali tudi veselje po končani žetvi, ob bogatem ulovu, pred začetkom raznih del, s plesom so se tudi razvedrili med delom" (Vogelnik 1993, 5).

S **sociološkega vidika** proučevanja je ples *povezovanje posameznikov*. "Skozi svoje telo doživljamo svet okrog sebe. Telo je tako rekoč večni instrument, skozi katerega se zrcali naš odnos do sebe, do drugih, do sveta" (Zagorc 1992, 8). Ples lahko razumemo tudi kot "odziv na zunanje dražljaje, torej glasbo, v neki družbeni situaciji. Sledi nekim vzorcem, katerih funkcija je, da nakazujejo in omejujejo določeno gibanje" (Rowland 2004, 38). Ples lahko definiramo tudi glede na *starostne skupine udeleženi* (ples otrok, mladostnikov, odraslih), saj kot navaja Zagorčeva, se "kot otroci srečamo s plesom v

rajanju, kot mladostniki v približevanju ter spoznavanju z nasprotnim spolom, kot zreli ljudje in tudi starostniki se srečamo s plesom v družabnosti in v umetnosti. V plesu se starostne meje zabrišejo, porazgubi se prisotnost strahu, zaslutimo meje svoje svobode" (Zagorc 2001, 12). S sociološke perspektive bi lahko ples definirali tudi glede na *tip okolja* (ples na podeželju in ples v urbanem okolju), *število udeležениh* (ples solista, para, skupine, množice), *tip prostega časa* in podobno.

Definicije plesa s **psihološkega vidika** pa vsebujejo tematike samozavesti, čustvovanja, pomnjenja, motivacije, ustvarjalnosti itn. "Ples je učenje in raziskovanje gibanja, hkrati pa razvedrilo, osebno izpopolnjevanje in notranje bogatenje" (Zagorc 2006, 5). Med drugim "ga usmerjajo nameni. Tako se na primer sami odločimo, če se želimo udeležiti plesa oziroma sprejeti povabilo na ples, nekdo namenoma ustvarja oziroma izbira glasbo, sami se odločimo, da se bomo gibal na določene načine in na ta način sledili vzorcem, ki smo se jih naučili in so v skladu z glasbo in z gibanjem našega plesnega partnerja in tako naprej" (Rowland 2004, 38). S plesom se dodatno razvijamo, spoznavamo nove dimenzije svojega telesa in lastnih zmožnosti, pridobivamo motivacijo za naporne šolske in službene zadolžitve. Kot pravi Meta Zagorc, "s svojim gibanjem, pesmijo in glasbo človek izraža svoja občutja, žalost, veselje in bolečino, strast in hrepenenje, moč za življenje" (Zagorc 2001, 8). V času, v katerem živimo, so čustva oziroma priložnost za njihovo izražanje ključnega pomena, saj nam tempo življenja narekuje mnoge pritiske (šola, zaposlitev in podobno), vedno bolj nas zaposluje in obremenjuje, zaradi česar potrebujemo človeka za podporo in pogovor, primerno okolje in priložnosti za sprostitev brez brzdanja svojih čustev. "/.../ ples pomeni človeku prvinsko potrebo, hkrati je zanj radost, sprostitev in najpomembnejše – razvedrilo" (Zagorc 1991, 3).

Po nekaterih definicijah je ples razložen kot **umetnost**, pri kateri lahko ples razumemo kot povezavo različnih umetnostnih področij: glasbe, igre in nenazadnje tudi likovnega izražanja pri otroških plesnih urah. Gre za grajenje estetske senzibilnosti, saj kot meni Kosova, mora "plesno delo, ki želi imeti težo in vrednost, vzbuditi še odziv posebne vrste: to je doživetje lepega. Pravimo, da je ples estetski, da je lep /.../" (Kos 1982, 24). Vsak posameznik koreografijo odpleše na svoj način, ji doda svoj plesni stil, svoj način razmišljanja, videnja in čutenja zgodbe, ki jo uprizarja ter s tem naredi svoj *plesni*

izdelek. Ples tako ni le lov za rezultati, temveč tudi stremljenje k estetskim predstavam naučenega ali izmišljenega.

Po drugi strani je ples obravnavan kot **šport**, kjer krepimo motorične sposobnosti, mišičevje in ravnotežje, izboljšujemo koordinacijo in pridobivamo kondicijo. Ulaga pravi, da "gre za okretnost, ravnotežje, orientiranje v prostoru in preciznost, gre za takt, tempo, ritem, lahkotnost, ki se izraža v eleganci gibanja" (Ulaga v Zagorc 2001, 20). Rowland pa v svojem delu navede definicijo iz slovarja Oxford English Dictionary iz leta 1991, ki ples pojasnjuje kot "ritmično poskakovanje in stopanje z rednimi obrati in gibanjem okončin in telesa" (Rowland 2004, 37).

Kot vidimo, je ples široka tematika, ki je povezana s številnimi področji, zato bomo v diplomskem delu zožili temo le na socialnopsihološko dimenzijo otroškega rekreativnega plesa.

2 SPECIFIKE OTROŠKEGA PLESA

Avtorica diplomskega dela se že vrsto let ukvarja z otroškim plesom, saj jo vedno znova navdušujejo: otroška domišljija, spontano gibanje, ustvarjalnost, čustvena izraznost, sproščenost, neomejenost in širina tematik ter plesnih in glasbenih zvrsti, s katerimi se otroci želijo spoznati. "Majhni otroci se izražajo – celovito, čustveno in spontano: vriskajo, skačejo, jokajo, se valjajo po tleh, se objamejo in neposredno kažejo, kaj čutijo" (Vogelnik 1993, 9). "Otroci se že po naravi radi gibljejo in se tudi razvijajo preko gibanja. Hodijo, tečejo, poskakujejo, se zibljejo, raztezajo /.../ in zvišajo nagonsko – z namenom raziskovanja in eksperimentiranja v svojem okolju" (Oon Bee Hsu 1981, 42).

Pediček pravi, da je "v zgodnjem otroštvu gibanje v ritmu eno osnovnih 'bioloških in fizioloških ugodij'" (Pediček v Zagorc 2006, 12), Zagorčeva pa dodaja, da "otrok nosi v sebi prvinsko potrebo po gibanju, še posebno po gibanju v ritmu" (Zagorc 2006, 12). Kot lahko opazimo, se otroci že zelo zgodaj začnejo gibati ob enakomernem udarjanju kuhalnice ob predal, kjer pride že do manjših počepov, ob glasbi iz radijskega sprejemnika se zibajo sem in tja, ob petju pesmic se vrtijo, pri zvokih različnih inštrumentov izvajajo počasnejše oziroma hitreje gibe ipd. "Otrok dostikrat izmenoma enakomerno poskakuje ali enakomerno teka od predmeta do predmeta. Njegova največja slast je ravno v ritmičnem gibanju telesa, v vrtenju, giganju, pozibavanju, kar vse mu prinaša veliko zadovoljstvo" (Zagorc 2001, 18). Ples pri najmlajših otrocih je že vse to, kasneje otroci rajajo v krogu, korakajo v koloni, v ritmu imitirajo ter se spoznavaajo z različnimi plesnimi zvrstmi in raznolikimi plesnimi koreografijami.

Pri otrocih lahko obravnavamo individualen ples, ples v paru in ples v skupini. Gre za posameznikovo dožemanje, čustvovanje, izražanje, zorenje, izobraževanje, kot tudi za odnose med dvema ali več plesalci, oblikovanje hierarhije v plesni skupini, prevzemanje pobude, izpostavljanje posameznikov oziroma sinhronizacijo skupine. "Otroški ples lahko povezujemo z družboslovjem, kjer ga lahko proučujemo kot obliko izražanja in komunikacije ljudi v kulturnem, zgodovinskem in družbenem kontekstu" (Bucek 1992, 42).

V *kulturnem pogledu* vplivajo na otroški ples: kulturni običaji, zaželena oblačila, primeren čas plesanja, spolno definirane gibalne oblike ter spolna emancipacija pri plesu, priljubljena glasba itn. Lahko se osredotočimo tudi na ruralni oziroma urbani *družbeni kontekst*. Avtoričine izkušnje kažejo, da je v prvem zaslediti veliko več sproščenosti, manj moralnih zadržkov, s pripadnikom katerega spola plesati, ni ovir pri plesnih dotikih, pogosto so otroci zadovoljni že s tem, da se gibajo; ni toliko pomembno, kakšna glasbena podlaga spremlja ples ali kakšne gibalne igrice se igrajo. V vaškem okolju so tudi starši zadovoljni z manj kot v bolj naseljenem okolju, kjer so pričakovanja večja. Po drugi strani je v bolj urbani družbi opaziti manjšo udeležbo dečkov v otroški plesni dejavnosti, zaznati je več nelagodja pri plesanju z nasprotnim spolom, staršem in otrokom je estetska plesna oprava pomembnejša, po drugi strani pa so starši iz mestnih okolij bolj pripravljeni voditi otroke na plesne nastope izven svojega kraja kot starši iz vasi.

Če se osredotočimo na Slovenijo, se je *zgodovinsko* gledano otroški ples kot del nekega izobraževanja začel s poučevanjem dr. Mete Zagorc, katera je predstavila razvoj le-tega pri nas. "Velikanski preskok je predstavljalo leto 1976, ko je plesna vzgoja za najmlajše na pobudo Radeta Divoviča postala sestavni del pouka v Pionirskem domu – Centru za kulturo mladih. Meta Zagorc se je zaposlila kot vodja plesne šole in ustanoviteljica oddelka za plesno vzgojo mladih ter pričela z uvajanjem plesnih korakov po ljubljanskih šolah" (Zagorc 2001, 102).

Otroški ples je zanimiv tudi zaradi pomembnih odnosov med otrokom, starši in plesnim pedagogom, kjer je velik poudarek na usklajevanju želja, pričakovanj in ciljev tako enim kot drugim. Zelo pomembna je dobra komunikacija med vsemi tremi člani in delovanje predvsem v otrokovo dobro. "Ples za predšolske otroke torej ne vključuje le telesno gibanje, temveč tudi notranje zavedanje tega gibanja /.../ ples kot umetnost ni povezan zgolj s telesom, temveč tudi z dušo, torej človekovo drugo dimenzijo. To ne pomeni, da je ples vedno izraz nekih čustev, ampak le to, da gre pri plesu za več kot le telesne vaje s kinestetičnim zavedanjem" (Stinson 1988, 53). Otrok mora ritem, glasbo, pesem in ples začutiti. Potrebuje zgodbo in svoj domišljijjski svet, ki spodbudi njegovo ustvarjalnost in gibalno kreativnost. Ta pot ga pripelje do plesa in prav je, da mu tako starši kot plesni pedagogi omogočijo plesno udejstvovanje preko igre in njemu znanih

tematik. Poleg tega se otroci preko plesa učijo tudi socializacije, discipline, odgovornosti, prilagajanja, boljše prostorske predstave, pravil in celo lepega obnašanja, tako da je še toliko bolj pomembno, da se plesa in ostalih pravil učijo postopoma ter spontano preko zgodb in ustvarjalnih iger.

Bucek govori o formalni in spontani obliki otroškega plesa (1992, 39). Pravi, da bi "otroški ples moral vključevati tako spontano kot formalno obliko plesa, torej elemente – čas, prostor, kakovost giba – ter dinamične odnose v skupini in vloge ter funkcije plesa v različnih razmerah" (Bucek 1992, 42). Pravilni koraki in postrojenje v vrstah ter enotnost skupine so estetska prvina, ki je vsečna predvsem staršem in plesnim pedagogom, ne smemo pa pozabiti na otroka, katerega vse to večinoma ne zabava in mu ne predstavlja bistva pri ukvarjanju s plesnimi aktivnostmi. Potreben je čas in postopnost. Začeti je potrebno preko zgodb in sproščenega ter ustvarjalnega gibanja. Kasneje bodo starejši otroci že sami začutili potrebo po večji urejenosti skupine ter spraševali pedagoge, kako se izvede določen gib, zanimala jih bo pravilnost koraka in koreografije bodo želeli tudi večkrat ponoviti. Siljenje ni primerno; dosti bolje se obnese energično in strokovno usmerjanje otrok s strani plesnega pedagoga ter pozitivne spodbude s strani staršev.

Če povzamemo, je otroški ples zanimiv zaradi svoje kompleksnosti in številnih pozitivnih vplivov na: zdravje, izobraževanje, motorične sposobnosti, telesno pripravljenost, osebno rast in socialne odnose. Kot je dejal že Bucek, "otroški ples lahko služi kot sredstvo, skozi katero se lahko izrazijo tematske ideje ali sredstvo, ki omogoča še dodatne oblike učenja" (Bucek 1992, 42) in je "kot vrsta umetnosti primeren za vse otroke in bi se ga morali udeleževati vsi, tako da bi se o plesu učili empirično, torej skozi ples" (Bucek 1992, 39). Zato se bomo v nadaljevanju ukvarjali z razčlenitvijo otroškega plesa tako z vidika telesnega in psihološkega kot socialnega razvoja otroka.

2.1 TELESNI RAZVOJ – TELESNE ZNAČILNOSTI

"Otrok se tako pri plesnem gibanju začne zavedati svojega telesa in raznovrstnosti svojega gibanja, časa in prostora ter predvsem različnih možnosti za izrabo svoje energije" (Zagorc 1992, 18). V plesnih zgodbah otroci potujejo v oddaljene kraje, se poistovetijo z različnimi pravljimi junaki in živalmi, se spoznavajo z različnimi občutki in podobno. "Otroci svoja telesa raziskujejo skozi gibanje. Preko gibanja in plesa otroci ugotavljajo, kaj zmorejo, kateri deli njihovega telesa se tresejo, zvijajo, upogibajo in obračajo" (Oon Bee Hsu 1981, 42). "Majhni otroci čutijo, se premikajo in odzivajo znotraj konteksta gibanja. Seganje, skakanje, držanje ravnovesja in poskakovanje so izkušnje, ki otroke učijo, kako razumeti in premagovati ovire v svetu" (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 25). V tem pogledu je potrebno razumeti področje motorike otrok in razvoj telesnih značilnosti, ki so pomembne za plesno dejavnost.

2.1.1 MOTORIKA

Lasanova definira, da je "gibanje telesa (motorika) končni skupni izraz medsebojnega sodelovanja dogajanj, ki vključujejo telesne značilnosti posameznika, njegovo osebnost in možnost duhovne izraznosti" (Lasan v Zagorc 2001, 21). "Gibalno zavedanje je bistveno pri razvoju motoričnih sposobnosti. Otroci potrebujejo priložnost raziskovati gibalne možnosti in opazovati, česa je zmožno telo" (Stinson 1988, 53). "Z razvojem motorike se razvija celotna sposobnost nadzorovanja telesa, ki pa je v veliki meri odvisna od obvladovanja gibanja ter pogojuje telesni, emocionalni in mentalni razvoj" (Zagorc 2006, 13).

"Gibanje preko plesa nedvomno izboljšuje motorične sposobnosti. Uporaba plesa kot način izražanja gibanja ponuja otipljiv in ciljno usmerjen rezultat, ki ga otroci zlahka prepoznajo. Ciljno usmerjena poznanja in prijetna opravila izboljšujejo splošne motorične sposobnosti bolj kot zgolj gibanje" (Duff in drugi v Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 28), saj smo pripravljeni vložiti več truda, časa, energije in zanimanja za stvari, ki nas veselijo, kot v tiste, ki so za nas le dobre.

Sodelovanje v skupini prav tako zagotavlja priložnosti za družbeno oblikovanje in ponavljanje izboljšuje motorično načrtovanje in sposobnost izvajanja zaporedij. Plesne tehnike otroke spodbujajo k novim motoričnim načrtom in zaporedjem, s čimer povečujejo svoj repertoar gibov in izboljšujejo razvojne motorične sposobnosti. Vaje za ogrevanje in živalski gibi lahko izboljšajo ravnotežje, zavedanje telesa in motorično izvajanje zaporedij (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 28).

2.1.2 PRIMERNE PLESNE VSEBINE PO STAROSTNIH STOPNJAH

"Otroštvo postaja vse bolj projekt, ki potrebuje skrben nadzor, stalen nadzor razvojnih stopenj in vodenje. Otrok postaja na nov način odvisno bitje, ki stalno potrebuje prisotnost odraslih oseb, ki definirajo, skrbijo, svetujejo, upravljajo s sedanjimi in prihodnjimi duševnimi in telesnimi potrebami otroka" (Ule in Kuhar 2003, 59). Otrok mora pri plesnih aktivnostih razgibati celotno telo. Program mora biti prilagojen starostni stopnji, tako da je primeren za telesni razvoj otroka pri določeni stopnji. Na podlagi avtoričinih večletnih izkušenj predlagamo pri plesni dejavnosti sledeče okvirne gibalne vzorce primerne za različne starostne stopnje otroka.

3–4 LET

Otroci stari od tri do štiri leta naj se spopadajo s formacijami, kot so: krog, kolona, kača, kasneje pa tudi plesni par. Spoznajo naj različne nivoje plesanja – od nizkega plazenja ali srednjega korakanja v počepu do visoke hoje po prstih. Naučiti se morajo razlikovati med različnimi ritmi, kot je pri plesu na primer oponašanje hitrega zajčjega skakanja ali počasne hoje medveda. Priporočeno je, da otroci pri ponazarjanju zgodb uprizarjajo tudi čustva (veselje, jeza, žalost, strah, presenečenje). Koreografije naj vsebujejo gibanje naprej, nazaj, gor ali dol ter vrtenje okoli svoje osi, kasneje pa lahko še premike desno in levo. Začnemo le s koreografijami rok oziroma nog, kasneje pa oboje povežemo v celoto plesnega gibanja telesa. Velik poudarek je torej na lastnem raziskovanju vsakega plesalca ter na njegovi ustvarjalnosti.

5–6 LET

Otroke stare od pet do šest let "lahko spodbudimo z velikimi gibi – preizkušanjem gibanja celotnega telesa, prepoznavo delov telesa in krajšimi zaporedji enega, dveh ali treh gibov. Zelo težko zdržijo v nekem položaju popolnoma nepremično za dlje kot par sekund, saj je energija telesa v nenehnem gibanju" (Bucek 1992, 40). Obvladali naj bi že določene plesne formacije kot so krog, kača in kolona ter že znali sami razločiti med hitrimi oziroma počasnimi ritmi ter nivoji plesanja. V tem obdobju že razumejo smer plesanja desno – levo v frontalni postavitvi, učimo pa jih plesati tudi desno – levo v krogu. Plesom v parih dodamo gibanje plesalcev obrnjenih s pogledom v obraz in obrnjenih s hrbtom en proti drugemu. Pri teh letih že obvladajo vrtenje para pod eno ali dvema rokama, oziroma pod komolcem. Sledijo koreografije v krogu, kjer spoznavajo korake v in iz kroga ter plesanje po krožnici en za drugim.

7–8 LET

"Otroci so vedoželjni in zabaveželjni ter imajo neverjetno sposobnost sprejemanja ogromnih količin podatkov skozi svoja čutila in to brez posebnega npora" (Bucek 1992, 40). Med drugim sedem in osem letniki plešejo v parih tudi v krožni postavitvi, obvladajo plesne korake naprej, nazaj, desno, levo, pod komolcem, okoli prijatelja idr. Spopadajo se z različnimi obrati v desno ali levo stran, kot so: obrat na eni nogi, obrat pri standardnih plesih ali različni latinsko ameriški obrati. Spoznavajo se z osnovnimi koraki pri različnih plesnih zvrsteh (rock'n'roll, latino, standard, hip hop, jazz itn.). Koreografije so daljše, zato otroci pri tej starosti izboljšujejo tudi svojo sposobnost pomnjenja.

8–10 LET

Pomnjenje pri otrocih starih od osem do deset let je že zelo dobro, saj so koreografije že občutno daljše in zahtevnejše. Večinoma gre za kombinacijo plesa z nasprotno roko kot nogo, število obratov se postopno povečuje, kot se povečuje tudi sama hitrost plesanja. Otroci so sposobni plesati v skupini ali paru in to ne glede na to, če prvi plešejo drugače kot drugi. Posamezna koreografija lahko združuje solo ples, ples v paru ali manjših skupinah, frontalni ples ali obrnjeni v druge smeri in v krogu ali koloni. Koreografija lahko vsebuje tudi elemente različnih plesnih zvrsti, ki jih otroci že sami razločijo.

Otroci pri teh letih si radi izmišljajo nove načine, kako kaj izvesti. Vsaka plesna ura bi tako morala vključevati tudi čas za eksperimentiranje, s katerim bi izgrajevali otrokovo naravno sposobnost ustvarjanja in razvijanja gibalnih idej. Otroci si zapomnijo snov iz prejšnjih ur in lahko dokaj hitro nadgrajujejo svoje znanje oziroma sposobnosti na podlagi preteklih izkušenj /.../ Živahno pripovedovanje zgodb bo le še obogatilo učni proces, saj se fantazija, pretvarjanje in resnične informacije naravno dopolnjujejo (Bucek 1992, 39).

2.2 SOCIALNOPSIHOLOŠKA DIMENZIJA OTROŠKEGA PLESA

Vsak otrok ima svoje potrebe, želje in cilje, ki jih pri plesni dejavnosti zadovoljuje oziroma izpolnjuje. Starši in plesni pedagogi naj bi mu pri tem pomagali in ga ustrezno motivirali. "Nikoli ne pozabimo, da morajo pri vsaki uri otroci najprej uživati v gibanju /.../. Uporabimo najrazličnejše spodbude in jih za dobro opravljeno delo vedno nagradimo ali vsaj pohvalimo" (Zagorc 1992, 98). Otrok se uči predvsem socialnih odnosov, čustvenih odzivov in gibalnih vzorcev. Pri tem spoznava sebe in druge ter gradi na svoji samozavesti. "Plesno gibanje izredno veliko prispeva k samozavedanju, občutju uspeha in zadovoljstva, saj omogoča oblikovanje ustrezne telesne slike in vliva samozadovoljstvo, vpliva na vedenje, odnos do drugih in na oblikovanje stališč" (Zagorc 1992, 18). Velik poudarek je na otrokovi ustvarjalnosti, preko katere učenje vseh teh novosti občuti kot igro. "V plesu otrok ponazarja, se izraža z različnimi izraznimi sredstvi, zamišlja si položaje, gibanja, situacije – spreminja subjektivno realnost, se svobodno izraža na sebi lasten način. Gre za procesa identifikacije in personifikacije, ki sta v obdobju odraščanja bistvenega pomena za razvoj otrokove osebnosti" (Zagorc 2006, 16).

Psihološka dimenzija otroškega rekreativnega plesa obsega različna področja – otrokove potrebe, cilje, motivacije, sposobnosti, čustvovanje, osebnostne značilnosti, različne konfliktne situacije, grajenje samopodobe, učenje, domišljijo in ustvarjalnost –, vendar na oblikovanje, delovanje in zaznavanje slednjih vpliva tudi plesno okolje, ki je del socialne dimenzije otroškega plesa.

Za ples je poleg otrokovega individuuma pomembna tudi socialna komponenta njegovega razvoja. "Družbeno in kulturno okolje je bistvenega pomena za to, kako se bo razvila duševnost in osebnost posameznika" (Musek in Pečjak 1996, 70). Otrok opazuje plesnega pedagoga in starše, ki ga usmerjajo na njegovi poti. Posnema njihovo obnašanje, navade in odnos do različnih oseb ter stvari, pri tem pa oblikuje lastna stališča, prepričanja in želje. Od staršev se nauči različnih osebnostnih lastnosti, ki pomembno vplivajo na delo v plesni skupini, zavzame neko stališče do plesa, fizične aktivnosti in izobraževanja in se navzame športnega duha.

Poleg tega socialno okolje pri plesni dejavnosti dopolnjuje tudi skupina otrok, s katero se plesalec srečuje in ta pomembno vpliva na posameznikov socialni razvoj. "Pomembno vlogo ima ples pri razvijanju 'socialnih sposobnosti', kar spodbuja stike z drugimi, vliva zaupanje, razvija občutljivost, prilagodljivost, sodelovanje, skupinsko reševanje problemov, upoštevanja pravil, vzdrževanje pozornosti, vodenje in podrejanje, iniciativnost in sodelovanje pri najrazličnejših aktivnostih" (Zagorc 1992, 18). Otrok se mora naučiti biti del skupine, tako v smislu harmonizacije s skupino (plesna enotnost) kot tudi vodenja in podrejanja v skupini (plesno izpostavljena vloga oziroma tako imenovani plesni zbor, ki je solistom podpora). Pedagog mora vsakemu plesalcu omogočiti različne vloge in otroka usmerjati k učenju le-teh ter skrbeti za ustrezno obnašanje. "Ples zahteva od otroka, da se pri igri in gibanju zave prostora, ki ga mora deliti z drugimi. Z drugimi mora sodelovati. Tako si otrok razvija socialno zavest in odnos do sebi enakih z igro, v kateri doživlja zadovoljstvo. Nauči se socialnih vlog vodje in partnerja. Tako je sposobnejši pomagati drugemu in se mu prilagajati v novih okoliščinah" (Zagorc 2006, 15).

"Nekateri označujejo ples za obliko zabave, ki pomeni vrhunec družabnosti, saj se tu družijo in se pri tem lahko spoznavajo tudi popolnoma neznani ljudje obeh spolov" (Zagorc 2006, 15). Pri plesnih vajah se otroci že od malih nog učijo tudi odnosov med moškim in žensko ter tako izgubljajo nelagodje pri dotikih, učijo se sodelovati z nasprotnim spolom in uživati v njegovi družbi. Torej "prek plesa postajamo senzibilnejši na dogajanje v okolju. Sklepamo nova poznanstva, širimo krog prijateljev, s čimer se učimo socialnega prilagajanja in strpnosti" (Zagorc 2006, 15). V plesni skupini gre velikokrat tudi za druženje različno starih otrok, kar pripomore k hitrejšemu

učenju posameznikov, izmenjavanju različnih izkušenj in prilagajanju tako mlajših kot starejših plesalcev. Iz tega sledi, da je ples "izredno vzgojno sredstvo, zaradi možnosti nevsiljivega vključevanja v skupine, spoznavanja novih ljudi in navezovanja stikov z njimi pa tudi pomemben dejavnik socializacije" (Zagorc 1991, 3).

Kot lahko sklenemo, je ples širok pojem, ki povezuje različne dimenzije otrokovega življenja. Pomembno je otrokovo notranje doživljanje samega sebe, čustvovanje, lastna motivacija in ustvarjalnost, po drugi strani pa odločilno vlogo igrajo agensi socializacije, ki vplivajo na omenjene komponente ter otroka usmerjajo in spodbujajo na plesni poti. Govorimo lahko torej o socialnopsihološki dimenziji otroškega rekreativnega plesa, čigar komponente bomo podrobneje raziskali v naslednjih podpoglavjih diplomskega dela.

2.2.1 OTROKOVE OSEBNOSTNE LASTNOSTI

Vsak otrok je univerzalna in edinstvena oseba s točno določenimi lastnostmi, ki zelo vplivajo na delo plesnega pedagoga.

Otrokov **temperament** je eden ključnih dejavnikov, na podlagi katerega se odločamo, katera dejavnost je najbolj primerna za otroka in če izberemo plesno aktivnost, ponovno vpliva na to, ali mu ustrezajo bolj temperamentni in odločni gibi ali pa bolj nežni in elegantni. Na podlagi tega ugotovimo, katera plesna zvrst je bolj primerna za posameznega otroka in ga v le-to tudi postopoma usmerjamo.

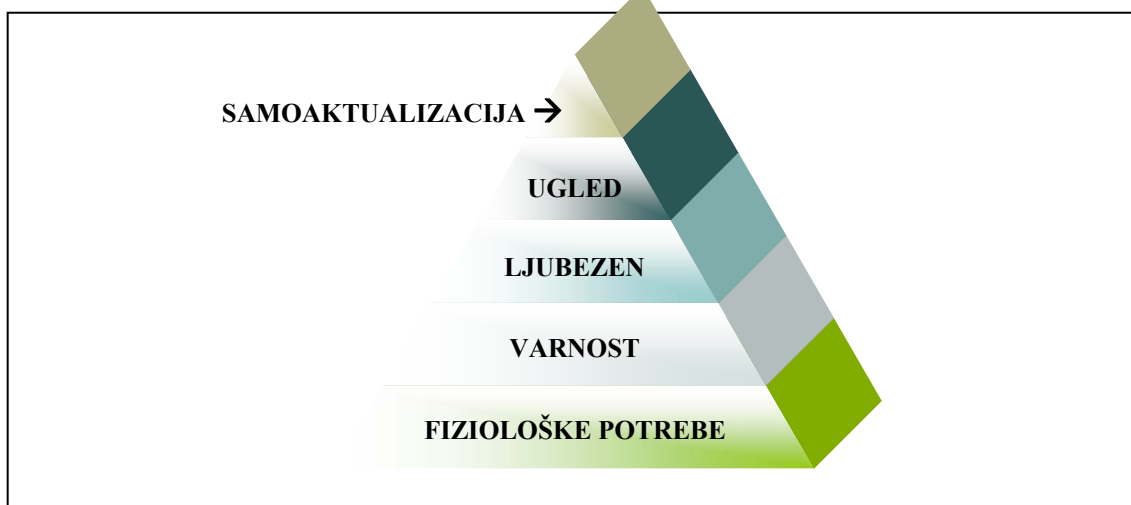
Na delo pedagoga prav tako vpliva otrokova dimenzija osebnosti "introvertnost – ekstravertnost" (Eysenck v Musek in Pečjak 1996, 199), o kateri je govoril Eysenck. Bolj **introvertiranega otroka** moramo pravočasno opaziti in ga postopoma izpostavljati, biti pozorni na vsakršen znak njegovih želja oziroma potreb ter spodbujati njegovo odpiranje skupini. Po drugi strani pa moramo paziti, da bolj **ekstravertiran otrok** ne preglasi ostalih otrok v skupini, da zaradi njegovega obnašanja ne prihaja do konfliktov, a mu vseeno omogočiti dovolj svobode in prostora, da zadovolji svoje potrebe.

Plesnih vaj se udeležujejo otroci, ki imajo različne **sposobnosti** (miselne, gibalne, čustvene, zaznavne, umske), zato moramo program plesnih ur prilagoditi vsaki skupini posebej. "Sposobnosti so lastnosti, ki določajo, kakšni bodo naši dosežki pri reševanju različnih nalog in problemov" (Musek in Pečjak 1996, 201). Nekatere skupine hitreje osvajajo plesno znanje, druge so bolj ustvarjalne, spet tretje sestavljene iz močnejših in gibalno spretnjših posameznikov. Pomembno je, da s pravilnimi pedagoškimi usmeritvami vsak otrok razvija svoje sposobnosti ter pridobiva **spretnosti** potrebne za ples. "Spretnosti so sestavljene motorične navade, ki jih človek uporablja v posebnih razmerah" (Musek in Pečjak 1996, 152). S plesno vzgojo otrok razvija tako ročne in nožne spretnosti, kot tudi spretnosti rotacije, koordinacije, ravnotežja ter gibljivosti. Tudi te otroku pogojujejo količino znanja ter motivacijo za plesno izobraževanje.

2.2.2 OTROKOVE POTREBE

Abraham Maslow je definiral hierarhijo potreb (glej Sliko 2.1), ki jo lahko projiciramo tudi na področje potreb otroka pri plesni dejavnosti. Večinoma zaradi otrokove organske potrebe po **gibanju** starši med drugim otroka vpišejo na plesno dejavnost, kjer zadovoljuje svoje višje potrebe. Najprej se mora v skupini **varno počutiti**, pri čemer veliko pripomore pravičen, prijazen in sproščen plesni pedagog, ki vsem otrokom nudi zavetje ter spodbuja enakopravnost in prijateljstvo v skupini. To otroka sprosti in tako prične z zadovoljevanjem naslednje potrebe – potrebe po **naklonjenosti**. Želi biti dobro sprejet in dobiti občutek, da ga imajo sovrstniki radi, da ga želijo imeti za svojega soplesalca oziroma ga želijo v svoji skupini. Sledi zadovoljevanje potrebe po **ugledu** in **sposoštovanju**. Nekateri otroci prej, spet drugi kasneje izrazijo željo, da bi bili radi vsake toliko izpostavljeni, da bi bili vodje, želijo si sami izmisliti kakšen plesni gib in ga demonstrirati ostalim, želijo biti boljši ter biti pohvaljeni. Maslow kot zadnjo kategorijo potreb navaja **samoaktualizacijo**, katera se pri otrocih, ki se ukvarjajo z rekreativnim plesom, odraža kot izboljšanje plesalčeve **samopodobe**. Ker se otrok na plesnih vajah dobro počuti in ker ga imajo soplesalci radi, se ceni in začne verjeti v svoje sposobnosti (Maslow v Musek in Pečjak 1996, 91–92). Maslowova teorija zadovoljevanja potreb zelo lepo pojasni humanistično perspektivo motivacije, ki glavno spodbudo najde v posameznikovih notranjih virih – "občutka kompetentnosti, samospoštovanja, avtonomije in samoaktualizacije" (Reeve v Woolfolk 2002, 322).

Slika 2.1: Maslowova hierarhija potreb

Vir: Maslow v Musek in Pečjak (1996, 92).

Samopodobo je definiral James (1890) v svoji teoriji sebstva, kjer je le-to "razdvojil na sebstvo kot subjekt (angl. – I) – čisti ego, ki je dejaven, in sebstvo kot objekt (angl. me) – empirični ego, ki je pasiven in kot tak predmet samoopazovanja ter psihološkega preučevanja" (James v Kobal in drugi 2004, 48). Samopodoba je odvisna od predstav, ki jih ima otrok o sebi in od informacij drugih soplesalcev o njem. S predstavami o svetu, ki so odvisne od socializacije, si otrok ustvari in varuje samopodobo, pri čemer mu pomagajo obrambni mehanizmi (Horton in Gellner v Kobal in drugi 2004, 91). Veliko pomenijo številne izkušnje, preko katerih postaja modrejši in močnejši. Plesna dejavnost obsega številna področja (druženje, glasba, gibanje, zabava in podobno), ki otroku že sama po sebi nudijo sproščeno okolje za dobro počutje, kar je pogoj za pozitivno samopodobo.

2.2.3 MOTIVACIJA OTROKA

Motivacijo lahko definiramo kot notranji "proces, ki spodbuja in usmerja vedenje posameznika k določenemu cilju" (Kobal in drugi 2004, 61), hkrati pa Woolfolkova dodaja, da je "notranje stanje", ki vedenje tudi vzdržuje (2002, 318). Posameznika lahko stimulirajo notranji dejavniki – lastna radovednost, interes in osebni izzivi –, čemur pravimo "**intrinzična ali notranja motivacija**", po drugi strani pa ga spodbujajo zunanji stimulansi – na primer otrok zadolžitev opravi, ker želi prejeti nagrado ali doseči dobro uvrstitev na tekmovanjih –, kar uvrščamo v "**ekstrinzično ali zunanjo motivacijo**" (prav tam, 320).

Otroci, ki so vpisani na plesno dejavnost, po eni strani čutijo **potrebo** po gibanju ob glasbi in imajo lastne **motive**, ki jih motivirajo za ples. Večinoma se odločijo za to dejavnost, ker radi plešejo ali ker se lahko družijo, zabavajo in poslušajo različno glasbo. Omenjeni dejavniki predstavljajo za otroka **motivacijo potiskanja**.

Po drugi strani pri motiviranju otrok pomagajo **cilji**, ki jih predvsem mlajšim otrokom pomagajo zastaviti plesni pedagogi. Motivacijski cilji so lahko pozitivni (nagrade, ideali, vrednote) ali negativni (kazen). Pri otrocih se moramo pri zadovoljevanju njihovih potreb osredotočiti na **pozitivne motivacijske cilje**. Behavioristična teorija kot bistvo motivacije izpostavlja "nagrado" in "spodbudo" (Woolfolk 2002, 321), ki sodita med ekstrinzične ali zunanje vire motivacije (Kobal in drugi 2004, 64). Otroke zelo stimulirajo različne vrste nagrad, pri čemer so najprimernejše *nematerialne*, kot so pohvala ali gibalna igra. Opaziti in izpostaviti je potrebno dobro izveden plesni gib, pomoč soplesalcu ali sodelovanje na plesni uri, ne pa iskati slabosti in otroka za nepravilnosti grajati. Zelo jih spodbudijo tudi socialno-gibalne igre, ki hkrati izpostavljajo posameznika, a po drugi strani gradijo timski duh. Veliko motivacijo za dodatno učenje jim da tudi prihajajoči nastop, na katerem staršem pokažejo, kaj vse so se naučili, kakor tudi kakšna manjša *materialna nagrada* – pobarvanka, štampljka ali nalepka – ob koncu plesne ure, kar je ustaljena praksa marsikaterega plesnega pedagoga.

Veliko pripomorejo tudi otrokovi vzorniki, katere pogosto najdejo med svojimi **plesnimi idoli**. Radi bi plesali tako kot državni prvaki, glasbeni izvajalci ali plesalci v resničnostnih šovih. Pri takšnem motiviranju vedno večjo vlogo igrajo mediji, ki prikazujejo plesne točke, objavljajo članke in intervjuje ter plesne rezultate.

"Kognitivni teoretiki so prepričani, da je vedenje determinirano z našim mišljenjem in ne le nagrajevanjem ali kaznovanjem preteklega vedenja" (Schunk in Stipek v Woolfolk 2002, 323). Da pridemo do pravega učinka plesnega izobraževanja, moramo otroke, ki imajo neke plesne potrebe in cilje, spodbuditi k dejanskemu motiviranemu obnašanju, kar ni enostavno, saj se morajo ti spopadati tudi s zahtevnimi vajami za kondicijo, koordinacijo, gibljivost in rotacijo. Na pedagogovo delo pri tem zelo vplivajo tudi **vrednote** vsakega plesalca posebej. Nekateri jemljejo plesne vaje bolj v *hedonskem*

smislu – ples kot zabava, ki nudi užitek in ugodje –, spet drugi v smislu *delovnih vrednot*, saj so jim pomembnejši plesni dosežki in lastna ustvarjalnost, medtem ko nekaterim na plesnih vajah največ pomeni prijateljstvo in zблиževanje z drugimi – ti v ospredje postavljajo *socialne vrednote*. Iz tega je razvidno, da je otroke potrebno motivirati v celostnem in individualnem pogledu glede na otrokove cilje, vrednote, ideale in želje, ki delujejo kot **motivacija privlačnosti** (Musek in Pečjak 1996, 89–93).

2.2.4 FRUSTRACIJE IN KONFLIKTI

Kot kjerkoli drugje ima lahko otrok tudi pri plesni dejavnosti neprijetne občutke, ki se pri mlajših otrocih večinoma pojavijo zaradi novega okolja brez prisotnosti staršev. V takih primerih potrebuje toplino in razumevanje plesnega pedagoga, prijetno in zanimivo okolje, kjer se bo počutil varnega, kakor tudi spodbudo in pomiritev s strani staršev, da bo v prihodnje v plesno dvorano prihajal z veseljem in brez nelagodnega občutka, ker ob njem ni njegove družine. Shinn meni, da je strah potrebno premagati, ker uničuje otrokove želje in sposobnosti, da bi lahko uresničil svoje želje (1981, 71). Pri začetnih urah se otrok lahko spopada tudi z nelagodjem zaradi nove skupine otrok in nepoznavanja plesnega pedagoga. Slednji ga mora privajati tako, da začetke ur namenja sproščenemu pogovoru o dogodkih, ki so se otroku zgodili od pretekle vaje, o otrokovih občutkih, umetniških stvaritvah, njegovih hišnih ljubljenskih, prijateljskih ali družinski. Matos pravi, da je potrebno govoriti "o tem, kar nas moti, jezi, povzroča strah, odpor, neuspeh; odprt pogovor s čim več posluha za sebe in druge ob medsebojnem spoštovanju bo frustraciji preprečilo polet ali pa jo bo povsem izničilo" (Matos 1994, 42). Na ta način posameznik postopoma izgublja strah pred novo okolico in izražanjem svojih mnenj ter čustev pred drugimi sovrstniki in učiteljem plesne dejavnosti ter se učijo poslušati druge in spoštovati različne poglede o stvareh.

Kasneje lahko pride do strahu pred nastopanjem. Otrok se lahko ustraši pozornosti oziroma povečanega števila ljudi, bega ga občutek, da mora zadostiti pričakovanjem staršev in podobno. Pri nastopu mu eno večjih frustracij povzroča *trema*, zaradi katere otroke na to postopoma pripravljamo že na plesnih urah. Pomembno je, da ga naučimo, da je nastop prijeten dogodek, kjer se zabavamo, smejemo, pojemo in pokažemo, kaj smo se naučili, ne da nas takrat vsi gledajo, ocenjujejo in čakajo na našo napako.

Čim bolj so nastopajoči usmerjeni v dejavnost samo, v užitek in veselje v dejavnosti, manj so obremenjeni s socialnimi pritiski. Tega se mora vzgojitelj nenehno zavedati in otroke spodbujati v pravo naravnost. Kadar nastopajo naši otroci, jih predhodno ne usmerjajmo pretirano v to, da bo vse pravilno storjeno, ampak poudarjajmo pomembnost tega, kar prikazujejo in počenjajo in to, da se v svojo dejavnost toliko vžive, da občinstva skoraj ne čutijo (Gobec 1982, 45).

Večkrat ko otrok nastopi – doma, pred prijateljem, plesno skupino, občinstvom –, bolj se tega navadi in to frustracijo odpravi. "Otroci namreč z veliko večjo lahkoto dosežejo določene zastavljene cilje, če je vzdušje neformalno, igrivo in predvsem ustvarjalno, saj dobijo občutek, da resnično lahko pokažejo vse, kar znajo in kar zmorejo" (Zagorc 1992, 97).

Poleg tega mora *pedagog* paziti, da sam s svojim delovanjem – izpostavljanjem ali zapostavljanjem – ne frustrira otroka. Hkrati mora biti pozoren tudi na morebitne **frustrirajoče situacije**, do katerih pride pri posamezniku zaradi *drugih otrok*, kot na primer kritika videza, negativne pripombe na plesno znanje, zatiranje posameznikovega mnenja, poniževanje, kritiziranje otrokovih umetniških izdelkov in podobno. Naloga pedagoga je, da omogoči vsakemu posamezniku osebno svobodo, občutek enakovrednosti in ustvarjalno rast.

Torej "gibanje pri plesu lahko otroke nauči, kako se spopasti z različnimi situacijami, najsi gre za motorično načrtovanje, reševanje problemov ali družbene interakcije. Uporaba gibanja za osnovo za situacijsko reševanje problemov je manj zastrašujoča metoda za vpeljavo manj stresnih izkušenj in otroku pomaga razviti spekter čustvenih odzivov in obvladovati stres" (Boone in Cunningham; Nikitina; Pica v Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 29). Stresne situacije pri plesu – zaradi skupine, pedagoga, socialne zapostavljenosti ali izpostavljenosti, nastopa ipd. – ob pravilnem usmerjanju s strani plesnega pedagoga in staršev za otroka niso slabe, saj se iz njih lahko veliko nauči – izgublja tremo, nelagodje pri dotikih z ostalimi otroki, navadi se izpostavljenosti, zna kultivirano izraziti svoje nestrinjanje in nelagodje ter uspešno zgladiti konflikte.

2.2.5 ČUSTVOVANJE OTROKA

"Človekova čustva so zapleteni in sestavljeni procesi, ki vključujejo vrsto kognitivnih, fizioloških, izraznih in vedenjskih odzivov" (Smrtnik Vitulić 2007, 10). Pri čustvih lahko rečemo, da gre za medsebojno delovanje bioloških, psiholoških in družbenih procesov (Šadl 1999, 150), mi pa se bomo osredotočili na socialnopsihološko dimenzijo. "Emocije predstavljajo intimni, subjektivni pomen dogodkov v posameznikovem socialnem kontekstu in združujejo motivacijske, kognitivne, adaptacijske in fiziološke procese v kompleksno stanje, ki vključujejo različne ravni" (Lazarus v Kovačev 2004, 18). Lahko pa govorimo tudi o sociologiji čustev, ki pojasnjuje "družbeno naravo čustev" in dodaja, da so "čustva prilagodljiva ali gnetljiva glede na objekt, vzroke in okoliščine in njihove izrazne vzorce" (Šadl 1999, 151). "Še zlasti otroci in mladostniki najdejo posebno zadovoljstvo v plesu, kajti mnogi med njimi odkrijejo v njem pot za osvoboditev svojih čustev in občutij, ki bi jih s pomočjo besed sicer težko spravili na površje" (Zagorc 1992, 18).

Na plesnih vajah pri vsakem otroku spodbujamo razvoj **raznolikih čustev** in dopuščamo **doživljanje** ter **izražanje čustev** tako v privatnem smislu – odnos do drugih otrok in plesnega pedagoga – kot tudi v smislu čustvene igre v plesnih koreografijah. Preko njih se otroci učijo primerne in kultiviranega izražanja čustev. "Delno se čustveni odzivi oblikujejo pod vplivom učenja in izkušenj. Čustveni stiki, spodbude in čustvena naklonjenost so zelo pomembni v posameznikovem razvoju" (Musek in Pečjak 1996, 119).

Plesna dejavnost naj spodbuja **pozitivna čustva**, kot sta veselje in ugodje, ki otroke usmerjajo in motivirajo za plesno izobraževanje. "Veselje v otroštvu se morda najbolje vidi v naravnem in spontanem gibanju otrok pri igri" (Oon Bee Hsu 1981, 42). Če otrok slučajno pokaže **negativna čustva**, kot so žalost, strah, neugodje, nezadovoljstvo in podobno, jih moramo čim prej opaziti, odkriti njihov izvor ter jih odpraviti.

"Otrok mnogo bolj kot odrasli izraža svoje duševno počutje s telesnim stanjem in obratno. Gibanje in čustvovanje imata veliko skupnega, saj se vsa čustva kažejo v ekspresivni govorici telesa" (Zagorc 1992, 18). Pogosto lahko čustvena stanja otroka

prepoznamo preko njegove *obrazne mimike*, saj se večinoma izražajo s čustvenimi izrazi, kot so smeh, jok, zardevanje, zaprepadenost in tako naprej. Poleg tega moramo biti pozorni še na prikrite oblike čustev, ki jih otrok doživlja le navznoter. Plesni pedagog mora biti zato tudi dober opazovalec, ki zna zaznati otrokovo spremenjeno gibanje, govorjenje (tišje ali glasnejše), pogled, odsotnost, zapiranje vase, agresivnost in podobno.

Otroka torej učimo, da postane *čustveno zrela in stabilna oseba*, za katero Eysenck navaja naslednje značilnosti: "uravnoveženost, mirnost, dobro razpoloženje, obvladanost, hladnokrvnost, samozaupanje, gotovost in osredotočenost" (Eysenck v Musek in Pečjak 1996, 199). Govorimo lahko o grajenju **čustvene inteligentnosti**, s katero otrok pridobiva na samozavesti in priljubljenosti v družbi (Shapiro 1999, 20).

2.2.6 UČENJE OTROKA

"Posameznik mora pridobivati znanje, spretnosti in navade za svoj osebni razvoj ter si z zavestjo, da je to zanj posebnega življenjskega pomena, oblikuje učne navade in prijeme, ki mu omogočajo stalno izobraževanje in učenje" (Zapltnik 2003, 5). Pri plesnih vajah gre za psihomotorično učenje, ki mu "lahko rečemo tudi učenje senzomotoričnih spretnosti. Psihomotorično gibanje je kompleksno zaporedje dejavnosti (gibov), ki jih izvajamo na bolj ali manj stalen način in jih pridobivamo s podkrepitvijo vaje" (Beslič 2009, 27). Gre za učenje spretnosti, katerih "sestavini sta psihična (miselna) in motorična (gibalna)" (Beslič 2009, 27). Učimo se plesnih korakov, ki pa morajo biti osmišljeni, razloženi in postopno ponotranjeni.

Otroci se plesa učijo s **posnemanjem** in **modelnim učenjem**. Plesni pedagog sestavi, razloži in demonstrira določene gibalne vzorce. Plesalec jih poskuša razumeti in ponoviti za njim. Njegovo pomnjenje in izvedba videnih gibov sta odvisni od otrokovih sposobnosti, zbranosti in drugih osebnostnih lastnosti (Musek in Pečjak 1996, 141). "Ko učenec posnema modele, se uči nove dejavnosti, predvsem pa socialnega vedenja in raznih spretnosti" (Musek in Pečjak 1996, 141).

"Igre, ki jih uporabljamo pri plesnih urah, so podobne kretnjam, saj vključujejo premike celotnega telesa na domiselni način. Zatorej tovrstne igre mlajšim otrokom lahko izboljšajo učenje" (Sacha in Russ 2006, 342). Po mnenju avtorice lahko učenje plesa razdelimo v naslednje stopnje:

1. pri mlajših otrocih pravljica ter pogovor o zgodbi in nastopajočih osebah, živalih,
2. poslušanje in učenje pesmi,
3. pojasnitev in postopna demonstracija plesnih gibov s strani plesnega pedagoga,
4. razumevanje in posnemanje plesalca,
5. obnavljanje naučenega na prihodnjih plesnih urah – z vsako ponovitvijo, koreografije otrok potrebuje manj časa za priklic gibov v spomin,
6. otrok zna sam povedati zgodbo in odpeti ter hkrati odplesati koreografijo.

Velikokrat otroci v svojem *plesnem pedagogu* vidijo **idola**, katerega posnemajo in mu želijo biti podobni. Zato je poleg pravilnega podajanja znanja pomembno, da se pedagog otrokom kaže kot pozitivna osebnost. Izražali naj bi športen duh, spodbujali načelo fair playa, pazili na besedno izražanje in urejen videz, se kazali kot odgovorna oseba, bili ambiciozni ter imeli dobro plesno znanje. Tu velja omeniti, da pri plesnem učenju otroka veliko pripomorejo tudi *starši*, od katerih otroci posnemajo odnos do plesa. Če so bili sami nekoč plesalci oziroma sami radi plešejo in se udeležujejo plesnih prireditev in nastopov, bodo tudi njihovi otroci večinoma bolj zainteresirani za plesno udejstvovanje kot tisti otroci, katerih starši jih vpišejo na plesno dejavnost le zato, ker je ta aktivnost v skladu z njihovim urnikom.

"Smiselno gradivo zaradi asociacij in skustvenih shem hitreje in lažje vnesemo v dolgoročen spomin kot nesmiselno" (Musek in Pečjak 1996, 148). "/.../ uporaba različnih načinov za motorično učenje, kot so ogrevanje, živalsko gibanje in igre, otrokom lajša reševanje problemov in posploševanje za učinkovite gibalne strategije" (Shumway-Cook in Woollacott v Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 28). Zaradi boljšega pomnjenja plesnih korakov moramo otrokom razčleniti gibe, jih osmisliti in poimenovati po kakšni otroku znani stvari. Omogočiti mu moramo razumevanje (ne le golo učenje) in povezovanje z že osvojenim znanjem, da si lahko novo znanje shrani v **dolgoročen spomin**. "Gibanje pri plesu izkušnje povezuje z glasbo, štetjem, pomnjenjem in reševanjem problemov. Skozi večkratne ponovitve otroci povežejo

različne oblike ali tempe glasbe z določenimi načini gibanja in štejejo gibe telesa ter tako držijo ritem z glasbo" (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 29). Same koreografije se sčasoma pozabijo, a se ohranjajo določeni *gibalni vzorci*, kot so osnovni oziroma značilni koraki različnih plesnih zvrsti, ki jih otroci hitro priključijo v spomin.

Težje korake se otroke uči počasi in postopoma. Najprej se jih nauči premike nog, nato gibanje rok in šele na koncu oboje združimo in ponavljamo. Tudi *težje koreografije* se učijo postopoma – samo en del na prvi vaji, ki ga nato na drugi ponovimo in dodamo naslednji del, medtem ko na tretji vaji ponovimo vso dotlej osvojeno znanje in naučimo koreografijo do konca.

Pri učenju plesa je torej pomembno otrokovo razumevanje tako zgodbe, pesmi in kulturnega ali zgodovinskega ozadja, kot razumevanje ter jasno povezovanje gibov v smiselno koreografsko celoto. Gre za učenje glasbenih, gibalnih, mentalnih in socialnih spretnosti.

2.2.7 USTVARJALNOST OTROKA

Ameriški raziskovalci so opredelili štiri **izhodišča ustvarjalnosti**. V smislu *okolja* na ustvarjalnost otroka vplivajo plesni pedagog in starši, ki mu omogočajo ustvarjalno okolje, ga spodbujajo k ustvarjalnemu mišljenju ter treningu ustvarjalnih veščin, medtem ko se v smislu *osebnosti* nanaša na to, da je ustvarjalnost odvisna tudi od vsakega posameznika posebej. Nekateri otroci so bolj ustvarjalni in jim je umetniško izražanje bližje kot drugim. Tretja dimenzija ustvarjalnosti je *proces*, ki ga večina avtorjev razume kot potek od faze priprave do inkubacije, iluminacije in verifikacije. Otroci zbirajo ideje in se o njih pogovarjajo, nato eno izberejo, jo izpopolnijo in na koncu naredijo svoj plesni izdelek, kar je zadnja komponenta ustvarjalnosti, ki ji pravimo *produkt* (Trstenjak 1981, 11–15).

"Plesu, ki je najbolj primeren za mlajše otroke, največkrat pravimo 'ustvarjalen ples' oziroma 'ustvarjalno gibanje' " (Stinson 1988, 52). Otrokovi **domišljiji** moramo pustiti prosto pot, saj si tako pridobiva raznolike izkušnje – gibalne, socialne, kognitivne, zaznavne –, ki jih lahko med seboj povezuje in razvija svojo **ustvarjalnost**. "Odkrili so,

da naj bi ustvarjalno gibanje in glasbene izkušnje izboljšale kognitivno fleksibilnost, zmožnost predstavljanja in prostorsko časovno mišljenje" (Hetland; Holmes in Geiger v Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 29).

"Ples otrokom zagotavlja priložnosti za ustvarjanje gibov kot izraz neke ideje ali misli, s čimer razvijajo svojo domišljijo in zmožnost predstavljanja svojega telesa v prostoru" (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 29). "Uporaba domišljije je v otrokovem odkrivanju gibanja temeljnega pomena, če le cilje in naloge prilagodimo njegovi starostni skupini in interesom" (Zagorc 1992, 65). Otroci si večinoma domišljajo, da so del živalskega sveta in izmišljenih likov iz pravljic, risank, revij ali knjig. Predstavljajo si njihovo gibanje, posebnosti, oglašanje in lastnosti ter jim v svojem domišljijem svetu poskušajo biti čim bolj podobni.

Za ustvarjalnega človeka je značilno **avtistično mišljenje**, ki ga razlagamo kot "kombiniranje dejstev ne glede na stvarnost in pod vplivom subjektivnih dejavnikov, kot so želje in čustva /.../ V to skupino spada izmišljanje, otroška igra, sanjarjenje, sanjanje in halucinacije in še marsikaj, kar poimenujemo z besedo domišljija" (Musek in Pečjak 1996, 158). Otrok ima neko predstavo o živali, le-tej doda nadnaravne lastnosti in to na nek svojstven, ustvarjalen način izrazi z mimiko in telesom. Prikazana zgodba je odraz otrokovih sanj, izkušenj in podobnega. "Otrok se skozi igro znajde v povsem drugem svetu. Pravzaprav je že vsako ustvarjanje z gibom zanj igra, ki ne pozna svojega konca. Seveda je načinov igranja z gibanjem izredno veliko, na nas pa je, da damo otrokom možnost, da skozi igre bogatijo gibalna znanja, povečujejo svojo spontanost in spontanost improvizacije" (Zagorc 1992, 83).

Igre improvizacij so odlične za ustvarjalnost otroka, saj se vsak spopade z določeno tematiko ali nalogo, si jo drugače predstavlja in jo tudi na svoj inovativen način predstavi. Improvizacije so lahko popolnoma spontane ali pa vodene – otrokom je dana le tema, na podlagi katere sami ustvarjajo zgodbe, risbe, pesmi ali ples. Pri plesnih improvizacijah spodbujamo otroka k aktivaciji celotnega telesa, pri čemer raziskuje svoje gibalne zmožnosti, čustvena stanja, odnose s soplesalci, zaznava prostor in spoznava svoj govorni aparat, kar se odraža v njegovi plesni zgodbi. "Ustvarjalni ples lahko pospeši osebni razvoj otrok, saj jim prikaže, da imajo situacije številne različne

pomene in spodbuja eksperimentalno reševanje problemov ter vabi k medsebojnemu sprejetju ali zavrnitvi idej" (Boornman; Houbler; Riley v Mac Donald 1991, 435).

Pomembno je tudi, da je ustvarjanje **celostno**. Napaka nekaterih pedagogov je, da zgolj učijo plesne korake, medtem ko otroci potrebujejo tudi zgodbo in fizično izkustvo. "Gibalne izkušnje, ki so prepletene z ustvarjalnimi, kognitivnimi, družbenimi in čustvenimi izkušnjami, pospešujejo otrokovo razumevanje, da ima gibanje svoj pomen, namen in izraz" (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 25), zato bi morali učenje gibalnih vzorcev nadgraditi s pripovedovanjem vsebine, pogovorom o zgodbi, učenjem pesmi, izdelavo rekvizitov itn. Navsezadnje so "znanstveniki ugotovili, da otroci potrebujejo stimulativen umetniški vzgojni program, saj ima umetnost daljnosežen vpliv na telesni in intelektualni razvoj posameznika. Umetniška dejavnost namreč stimulira zavest o telesnih močeh, zmanjšuje mišične inhibicije, krepi predstavljalnost, prispeva k razvoju hkratnega zavedanja sebe in okolja, integrira zavedanje, spoznavanje, spominjanje, občutenje, pretok misli in akcijo" (Zagorc 1992, 21).

Otrok torej za svoj razvoj potrebuje predvsem svobodo za ustvarjalnost in naše minimalne usmeritve pri plesni vzgoji. Dopustiti mu moramo, da sanja in da s svojo domišljijo oblikuje zgodbe, gibe, zvočne glasove, ples. Zato bi morali programi plesnih šol poleg koreografij (le-te zadovoljijo zahteve staršev po enotnosti skupine) vključevati vsaj kakšen del svobodnega ustvarjanja otrok, kjer bi lahko vsak posameznik dodal svoj idejni, gibalni ali zvočni vložek k celotni domišljiji zgodbi skupine. Na takšni miselnosti morajo graditi v prihodnje tako plesni pedagogi in starši, kot tudi snovalci programov plesnega izobraževanja otrok.

2.3.1 SOCIALNO ZAZNAVANJE

Otroci socialno okolje različno zaznavajo. Privaditi se morajo na plesno dvorano in spoznati sovrstnike ter plesnega pedagoga. "Otroci svoje okolje raziskujejo preko gibanja" (Oon Bee Hsu 1981, 42), pri tem pa jim pomagajo dražljaji, ki jih spodbujajo k specifičnemu zaznavanju plesnega prostora in soplesalcev ter dožemanju plesa samega.

"Človek zaznava prostor s štirimi čuti: z vidom, sluhom, tipom in kinestetičnim čutom" (Musek in Pečjak 1996, 135). Otroci se morajo spopasti z **zaznavanjem prostora**, pri čemer se morajo naučiti presojudati oddaljenost predmetov, si znati zavzeti svoj prostor v dvorani in ga med koreografijo tudi obdržati ter se znati izmikati soplesalcem med različnimi gibalnimi vzorci. "Otroci morajo razmišljati o tem, koliko prostora imajo za premike, v katero smer se bodo premaknili, koliko in kako dolge korake bodo naredili ter kaj počne oseba poleg njih" (Oon Bee Hsu 1981, 42). Pri plesu se morajo naučiti izrabljati prostor v celotni dvorani, ohranjati svoj individualen plesni prostor in ne vstopati v soplesalčevega. Tako se izognejo situacijam, ko en drugega pohodijo ali se zaletijo in ostalim nevšečnostim, ki lahko pripeljejo do negativnih čustev v skupini.

Otroci zaznavajo tudi soplesalce in plesnega pedagoga. Na to zelo vpliva **prvi vtis**, ki ga otrok dobi ob prvem srečanju z osebo. Opazuje videz, govorjenje in obnašanje ter na ta način dobi vtis o posamezniku, ki pa je lahko napačen. **Predsodki** "so čustveno obarvana, ponavljajoča se in izredno vztrajna stališča do drugih ljudi, za katera nimamo trdnih dokazov, dostikrat samo hitre in površne posplošitve" (Musek in Pečjak 1996, 255). Plesni pedagog mora spodbujati otroke h komunikaciji, druženju in vključenosti vseh ter tako pomagati k realnemu spoznavanju soplesalcev.

Otroci, ki se odločijo za plesno dejavnost, morda že imajo neka **pričakovanja** glede sovrstnikov, ki bodo obiskovali plesne vaje in pedagoga, ki jih bo poučeval. Razumeti je treba, da jih veliko pričakuje, da bo plesni pedagog enak kot ga imajo v vrtcu ali šoli, da bo podoben plesnemu pedagogu, ki jih je na primer poučeval preteklo leto, oziroma si po svoje zamislijo videz pedagoga ali posameznih plesalcev. Zato ni nenavadno, da otrok potrebuje čas, da se privadi na drugačno podobo, nova pravila in odnos, ki ga ima z vodjo plesnega izobraževanja in soplesalci.

2.3.2 SOCIALIZACIJA

"Socializacija je proces učlovečenja oz. nastajanja človeka kot družbenega bitja /.../ Med razvojem se nauči misliti, čutiti, čustvovati in delovati tako kot ljudje v skupini, ki ji pripada" (Musek in Pečjak 1996, 258). **Primarna socializacija** poteka v družinskem okolju – starši, bratje, sestre –, medtem ko **sekundarna socializacija** med drugim poteka v vrstniških in izobraževalnih skupinah – prijatelji, vzgojitelji, učitelji, vrstniki (Haralambos in Holborn 2001, 12; Musek in Pečjak 1996, 71). Pravimo, da je posameznikov razvoj močno odvisen od **agensov socializacije**, ki so definirani kot "osebe, skupine in ustanove, ki najbolj vplivajo na oblikovanje posameznikove duševnosti in osebnosti" (Musek in Pečjak 1996, 71). Manca Košir navaja, da otroci pridobivajo mišljenje o tem, kdo naj bi bili in kaj naj bi postali preko družinskih zgledov, prijateljskih skupin in množičnih občil (Košir in Ranfl 1996, 63), zato bomo podrobne vplive posameznih okolij, ki vplivajo na posameznikovo plesno izobraževanje, raziskali v nadaljevanju.

2.3.2.1 Družina

Kot smo že navedli, primarno socializacijo izvaja družina, pri kateri se bomo zaradi obravnavane tematike osredotočili na sociološko razlago, ki "kot konstitutivni element družine opredeljuje starševsko razmerje kot socialno razmerje /.../ Družino definiramo kot skupino oseb, ki živi v skupnem gospodinjstvu in jo sestavlja vsaj en otrok in vsaj ena odrasla oseba ter je med seboj povezana z zakonsko zvezo ali s kohabitacijo in starševskih razmerjem" (Nowotny in drugi v Rener in drugi 2006, 16). Oblika družine, odnosi v njej in hierarhija njenih članov vplivajo na izoblikovanje otroka, kar se posledično izrazi, ko z otrokom delamo pri plesni dejavnosti. Otroci določena stališča (npr. stališča do plesa) pridobijo v dobršni meri od staršev; pogosto pridobijo tudi občutek za umetnost, glasbeno tenkočutnost, resnicoljubnost, poštenost, altruizem in podobno. "Ponotranjenje družbene kulture in strukturiranje osebnosti sta dva temeljna procesa, katera vključuje primarna socializacija" (Jogan in Rener v Preša 2010, 19). "Družine oz. njihove članice, člani se prilagajajo zunanjim življenjskim pogojem in pri tem težijo k vsakokrat novemu ravnotežju v notranjem družinskem življenju" (Ule v Rener, Potočnik in Kozmik 1995, 129). Način družinske vzgoje ima ogromen vpliv na otroka. Musek in Pečjak pravita, da pomembno vpliva čustvena toplina staršev ter

količina nadzora in skrbi do otroka (1996, 268). "Problemi, težave in konflikti v družinskem življenju so resen izvor velikega števila duševnih, osebnostnih ter življenjskih problemov" (Musek in Pečjak 1996, 267), zato je zelo pomembno, da otrok živi v karseda urejenem in spodbudnem družinskem okolju.

2.3.2.2 Plesna skupina

V plesni skupini gre za odnos otrok – sovrstniki – plesni pedagog. Na skupinsko dinamiko vplivajo osebne lastnosti, način vodenja plesnega pedagoga, vsebine plesnih vaj, stekane vezi med akterji in prilagoditev posameznikov na novo okolje. "V skupini svojih vrstnikov se neizkušen otrok, prek interakcij z drugimi in igranja otroških iger, nauči prilagajati sprejetim načinom ravnanja v skupini in upoštevati dejstvo, da temelji družbeno življenje na pravilih" (Haralambos in Holborn 2001, 12). Otrok se uči "zavedati ljudi okrog sebe, zaznati njihovo počutje in njihove občutke; zaznati prostor, v katerem se giblje, in predmete, ki ga obdajajo. Navaja se biti čuteč in občutljiv, ne le kadar je sam, ampak tudi ko je skupaj z drugimi ljudmi" (Vogelnik 1993, 9). Vsak otrok v plesni skupini je drugačen, ima svoja pričakovanja in določene želje, ki se jih mora naučiti deliti z drugimi. "Otrokovo izražanje lastnih idej in povezovanje z drugimi otroki izboljšuje otrokovo zmožnost reševanja družbenih problemov" (Nikitina v Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 29). Vsakokrat nekoga upoštevamo in mu omogočimo izpolnitev želja ter hkrati prilagoditev ostalih. "Zlasti pri ogrevanju in uglaševanju v skupino je pomembno, da vsakdo včasih vodi, usmerja ritem in počutje" (Vogelnik 1993, 10).

Plesalec poleg izmenjave številnih informacij s skupino deli tudi svojo energijo, s katero pripomore k skupinski atmosferi. Sociokulturne teorije motivacije "poudarjajo sodelovanje, identiteto in medsebojne odnose znotraj skupnosti" (Woolfolk 2002, 327). "Če dela skupaj več ljudi v istem prostoru, ob istem času, v istem ritmu, povezano in s podobnimi nameni, nastaja skupna sila, skupna energija, katere učinka posameznik sploh ne bi mogel doseči ali pa bi ga dosegel v veliko daljšem času" (Vogelnik 1993, 7–8). Ta atmosfera oziroma skupinska energija posameznika še dodatno stimulira za učenje, sodelovanje in osebno rast, zato je skupinska vadba še toliko bolj primerna za otroka. "V skupini je bolj živo, bolj veselo in tudi bolj spodbudno, laže vztrajaš do

konca. Poleg sile, ki je seštevek vseh posamičnih sil, se tu sprošča še nekakšna posebna skupna sila. Medsebojni stik povzroča svojevrstno podžiganje življenjske energije, medsebojno pomoč in solidarnost ter hkrati tekmovanje s samim seboj in z drugimi, veselje ob čutenju soljudi, nenehno izmenjavanje vlog na poti do skupnega cilja" (Vogelnik 1993, 8).

Plesni pedagog s svojim vodenjem določa, v kakšnem odnosu bo s plesalcem. Poznamo *avtokratski tip vodenja*, za katerega velja, da pedagog sam odloča o vsebinah in strukturi ure ter jasno določa pravila, ki se jih morajo otroci striktno držati. Po drugi strani pedagog, pri katerem se skupinsko odloča o poteku ure, velja za *demokratski* tip voditelja. Vendar obstaja tudi skupina, kjer vlada *razpuščenost* in ni jasnih pravil; v takšni skupini lahko dela vsak po svoje, ker pedagog bodisi ni zmožel ali ni hotel vzpostaviti avtoritete (Musek in Pečjak 1996, 257). Plesna dejavnost mora vzgajati, izobraževati in hkrati zabavati v sproščenem vzdušju, zato predlagamo, da si plesni pedagog natančno zastavi cilje, ki jih želi pri otrocih doseči ter jih vodi po začrtani poti, kjer naj ima glavno besedo, a ne sme manjkati dogovarjanj, kompromisov in zabavnih vložkov.

V razmerju otrok–plesno okolje lahko opazimo različne **oblike vplivov**. Psiholog Piaget (v Musek in Pečjak 1996, 158) razlikuje 2 procesa posameznika v stiku z okoljem. "**Asimilacija** je način, kako otroci umestijo nove informacije v že obstoječe vzorce. Če se želijo naučiti novih veščin, morajo omenjene veščine spremeniti v obliko, ki jo lahko razumejo in umestijo v lastne vzorce" (Piaget v Sacha in Russ 2006, 341). Asimilacija v našem primeru pomeni, da se mora določena *skupina plesalcev prilagoditi* plesnemu pedagogu, ki jih poučuje. V primeru njegovega nadomeščanja, pa se mora ista skupina plesalcev prilagoditi nadomestnemu plesnemu pedagogu in upoštevati njegova pravila, način govorjenja in podajanja znanja. Pri **akomodaciji** gre za *prilagajanje pedagoga* vsaki skupini plesalcev posebej. Vsaka plesna ura je drugačna in prav tako vsaka skupina, saj je sestavljena iz posameznikov z različnimi plesnimi sposobnostmi, predznanji, željami, temperamentom, motivi in cilji, poleg tega pa vsak izhaja iz različnega družinskega okolja. Pod akomodacijo uvrščamo tudi *prilagajanje otroka* vsaki plesni skupini posebej. Na vajah ga obkrožajo vedno isti plesalci, na nastopu pa morda povsem drugi, kar ga ne sme zmešati. Na morebitnih snemanjih je poleg plesalcev

prisotna še tehnična ekipa in tudi tej se mora otrok prilagoditi, če želi uspešno prikazati svoje plesno znanje.

Vogelnikova v svojem delu *Ustvarjalni gib: plesno-gledališki priročnik* navaja, da "ni pomemben samo končni izdelek. Pomemben je delovni proces in dogajanje med delom. Pomembno je spreminjanje posameznika v skupini in rast vse skupine" (Vogelnik 1993, 8–9). Vloga plesnega pedagoga je zato zelo pomembna in odgovorna, saj mora, če želi doseči dobro vzdušje v skupini in hkrati zadovoljivo plesno znanje, upoštevati vsakega posameznika, mu omogočati svobodo in ga pravilno voditi na njegovi plesni poti.

2.3.2.3 Plesna množica

Množico lahko razumemo kot "veliko skupino zbranih ljudi" (Pečjak 1994, 7), mi pa jo bomo obravnavali kot skupino plesalcev združenih na večjem plesnem nastopu, kar sicer imenujemo *družbena konstruktivna množica*, pri kateri se posamezniki "zberejo skupaj zaradi nekega dogodka, ki ga člani množice skupaj reprezentirajo in opazujejo" (Ule 2009, 431). Otrok se mora izkazati in tako ugoditi željam staršev, hkrati pa se "uskladiti s širšimi družbenimi pričakovanji po čim številnejšem javnem nastopanju – po možnosti pred čim številčnejšim občinstvom" (Gobec 1982, 44). Na večjih množičnih nastopih, ki jim pravimo tudi plesne produkcije, se lahko več otroških skupin združi v večjo enoto, ki funkcionira kot plesna množica. Poveča se število udeleženih ter število gledalcev, spremeni se sestava skupine, ki je povečini mnogo številčnejša oziroma so prisotni plesalci, ki jih posameznik ni vajen, plesni pedagog je manj osebni, saj mora imeti nadzor nad večjim številom plešočih. Za te situacije je značilno **poenotenje** posameznikov in hkrati njihovo **razosebljanje**. O poenotenju govorimo, ker mora vsak otrok prilagoditi svoje želje, mišljenje in plesanje večini, čemur pravimo **konformizem** (Pečjak 1994, 74). Posledično tako "v množici izginejo individualne lastnosti. Ljudje se čutijo in vedejo kot eno bitje" (Musek in Pečjak 1996, 261), ker se identificirajo s skupino in plesnim vodjo (Pečjak 1994, 51).

Pri plesni množici lahko omenimo še teorijo povečanja reakcij (Freedman v Pečjak 1994, 38), saj množični nastop zaradi večjega števila gledalcev in plešočih ter glasnejše glasbe pri otroku poveča glasnost govorjenja in petja ter zavzetost do plesnega

izražanja. Po teoriji posnemanja otrok preko zaznavanja izrazov drugih soplesalcev posnema in izraža enake izraze pri sebi (Trade v Pečjak 1994, 38). V tem primeru lahko govorimo tudi o **nalezljivosti**, saj je kot pravi Le Bon "v množici vsak občutek nalezljiv, in to tako močno, da posameznik lahko žrtvuje svoj interes skupnosti" (Le Bon v Pečjak 1994, 39).

Otroci se morajo novostim v množični plesni skupini privaditi in jih tekom plesnega izobraževanja vzeti za svoje. V takih situacijah pogosto plešejo v paru s plesalcem, ki jim je v danem trenutku najbliže, a jim je velikokrat nepoznan; otrok ima kontakt tudi s plesnimi pedagogi, ki ga ne poučujejo; prisotna je povečana pozornost s strani publike in tako naprej. Posameznik tako izgrajuje nove odnose, si zavzame svoj prostor in postane bolj samozavesten, vendar ga moramo na to predhodno pripraviti. Plesni pedagog mu mora dogodek predstaviti pozitivno – kot razlog za zabavo in možnost za drugačno plesno izražanje. V takih okoljih naj bi sicer prevladovala pozitivna čustva, saj učinek večje skupine (množice) ustvari res svojevrstno atmosfero.

2.3.2.4 Množični mediji

Pri razvojnih procesih in vključevanju otrok v družbo nikakor ne smemo zanemariti pomena medijev (Košir in Ranfl 1996, 11). Govorimo lahko o medijizaciji, ki prav tako vpliva na socializacijo otroka. Tiskani mediji, radio, televizija in internet močno oblikujejo področje plesne dejavnosti. Vplivajo na otroke in ti s svojimi željami krojijo usodo plesnih zvrsti. Ker je za razvoj otrok značilno predvsem posnemanje, le-ti "hočejo še sami delati to, o čemer toliko vidijo in slišijo" (Košir in Ranfel 1996, 63). Mediji prikazujejo oglase in prispevke, ki izpostavljajo določeno modno zapoved, življenjski stil ali navsezadnje znano osebo, ki pleše določeno plesno zvrst v trenutno najbolj priljubljenem videospotu. Mlajše generacije so precej dovzetne za novosti in mnogo bolj spremljajo trenutne trende, zato prikazane stvari hitro vzamejo za svoje. Glasbene smernice se ves čas menjajo in ker je glasba neločljivo povezana s plesom ter je del vsakdana otrok, se temu primerno večja ali manjša vpis v skupine določenih plesnih zvrsti. Plesne šole so zato vsako leto tako rekoč prisiljene prilagajati programe tudi **trendom**, ki jih krojijo mediji. Trenutno je pri mlajših bolj priljubljen hip hop in manj plesi v paru, zato so otroci za hip hop dovolj motivirani že sami, medtem ko je za

druge zvrsti, ki jih mediji toliko ne izpostavljajo, otroke potrebno dodatno spodbujati. Če se osredotočimo na svetovne glasbene lestvice, opazimo, da je pri glasbenih izvajalcih vedno bolj pomembna tudi gibalna komponenta. Otroci želijo biti podobni svojim glasbenim idolom, zato jih posnemajo in skušajo peti ter plesati kot oni. Dobri plesni koreografi zato ves čas sledijo novostim iz sveta glasbe, filma in literature, saj je to edini način, da ostanejo v koraku z interesom otrok, ki ga ustvarjajo množični mediji. Kot pravita Cote in Allahar "naj bi mediji vzgajali kritične državljane (in ne potrošnike) in s tem bili četrta veja oblasti v družbi. Tako pa mediji skozi pristočasne industrije kot so glasba, film, moda in zabava prodajajo elemente identitete, po katerih mladi hrepenijo" (v Pišljari 2006, 32).

Vendar je medijem vseeno treba priznati tudi izobraževalno funkcijo, saj se mladi pri iskanju informacij vedno bolj zatekajo k revijam, internetu in televiziji. Tako lahko rečemo, da "so mediji lahko koristni v življenju mladih, saj jih učijo o družbenem svetu in spodbujajo domišljijo" (McQuail v Pišljari 2006, 31). Razmah interneta je prinesel drastične spremembe na skoraj vseh področjih – dobili smo malone neomejen dostop do mednarodne sfere, informacij in slikovnega, avdio ter video gradiva –, otrokom so danes različne plesne zvrsti in dogodki praktično na dosegu roke, kar jim interes za ples še povečuje. "Mediji z nenehnim pretokom informacij širijo znanje mladih o življenju. Mediji kot posredni vir takšnih vsebin, so tako postali integralni del odraščanja" (Bandura v Pišljari 2006, 32). Plesne oddaje, reportaže s tekmovanj, objave rezultatov, intervjuji s plesalci, resničnostni šovi in podobno so ples približali otrokom ter povečali zanimanje zanj.

Naloga plesnih pedagogov je, da se po eni strani prilagajajo vplivom medijev, in po drugi strani, kot pravi Koširjeva (1996, 69), pomagajo otrokom pri grajenju lastnih individualnih osebnosti, ne pa ustvarjenim podobam v medijih. Vpliv medijev se kaže v tem, da otroke "usmerjajo k temu, o čem naj razmišljajo, ne, kako naj o tem razmišljajo" (Milburn v Ule 2009, 446), zato jim morajo tako starši kot plesni pedagogi pomagati osvojiti kritičen odnos do idolov in se poistovetiti s sebi lastnimi plesnimi, modnimi in življenjskimi smernicami.

3 OTROŠKI PLES Z VIDIKA STARŠA

"Raziskave vedno znova potrjujejo, da so starši najpomembnejše osebe v življenju odraščajočih mladih" (Ule 2008, 76). Otroci so najbolj navezani na svoje starše, s katerimi stkejo posebno vez. Še posebej v zgodnjih letih je prisotnost starša zelo pomembna, saj le-ta daje otroku občutek varnosti. Kasneje se otroci začenjajo osamosvajati in si iskati prijatelje, ki prevzamejo nekatere vloge staršev, vendar ti vseeno ostanejo ključna opora v življenju mladega človeka.

Plesni pedagogi se pri svojem delu srečujejo z osebnostno zelo različnimi otroki, saj ima tako rekoč vsak od njih druge starše, ki uporabljajo drugačne vzgojne metode. Starši sicer na značaj svojega otroka ne morejo dosti vplivati, a imajo ključno vlogo pri izgradnji njegovih vedenjskih vzorcev in praktično sami nosijo odgovornost za to, če je njihov otrok vzgojen ali ne vzgojen. Ko torej določeni starši v plesno šolo vpišejo neposlušne, nezainteresirane, razvajene ali brezvoljne otroke je delo pedagoga še precej zahtevnejše kot bi bilo, če bi bili vsi njegovi plesalci dobrovoljni, marljivi, poslušni in bi ves čas aktivno sodelovali. Že tako mora pedagog ves čas prilagajati metode učenja, da na koncu vsi posamezniki v skupini osvojijo s programom določeno plesno znanje, če pa je v skupini še kak slabše vzgojen otrok, ima ogromno dodatnega dela še z njegovim prevzganjem.

Tako starši s svojim načinom življenja, vzgojo, pričakovanji, karakterjem in stopnjo podpore močno vplivajo na potek otrokovega plesnega razvoja, zaradi česar le-tem namenjam naslednje poglavje.

3.1 STARŠI IN SODOBNI ČAS

Življenjski tempo je vse hitrejši, vedno več je obveznosti, staršem se **podaljšuje delovni čas**, zaradi česar so otroci dalj časa v varstvih oziroma so vpisani na ogromno **dodatnih aktivnosti**. "Vzgojitelji so se pridružili staršem in učiteljem in tako postali del 'varstvene ekipe' " (Kolb 1985, 19). Tako predšolski kot šolski otroci obiskujejo različne jezikovne tečaje, športne dejavnosti, glasbene šole in raznorazne krožke. Otroci

pridobivajo nove izkušnje in spretnosti, vendar je težava nemalokrat v številčnosti krožkov oziroma preveliki dnevni koncentraciji le-teh. Opažamo, da otroci na plesno dejavnost velikokrat prihajajo utrujeni, saj večinoma poteka v poznih popoldanskih urah, zato je otroke tudi težko motivirati in jih dovolj naučiti.

Po drugi strani je vse težje staršem, ker se vse bolj soočajo z velikimi **pričakovanji** s strani otrok in **družbe**. "Seznam nujnosti, ki je vezan na predstavo o odgovornem starševstvu, je dolg: od otroških sob do počitnic, igrač in športa, plesnih in jezikovnih tečajev in ne nazadnje vse bolj podaljšanega izobraževanja in podaljšane materialne skrbi za otroke" (Ule in Kuhar 2003, 58). Zaradi medijev imajo otroci čedalje večje želje po omenjenih dobrinah in hkrati tudi sovrstniki vedno bolj sodijo otroka po teh kvalitetah, česar nekaj let nazaj ni bilo toliko opaziti. Tako "sodobna družina vlaga vedno več ekonomskih sredstev in psihološke energije v odraščanje otrok in tudi več pričakuje od njih" (Ule 2008, 82).

3.2 AMBICIJE STARŠEV

Pričakovanja se kažejo v zahtevah staršev po vedno večjem znanju, obvladovanju vse številčnejših spretnosti, po dobrih ocenah ter lepem vedenju, redoljubju, delavnosti in tako naprej. Hkrati naj bi bili otroci tudi vedno bolj v pomoč staršem v težkem sodobnem življenju. Slednji si želijo, da bi bili otroci uspešni, zadovoljni in da bi vsaj dosegli, če že ne presegli njihove dosežke. Starši delujejo v dobro otrok in ker predvidevajo, kaj bodo le-ti potrebovali, ko odrastejo, jih poskušajo usmerjati že od malih nog. "Starši izražajo svojo željo, da bi podprli očiten interes in talent otrok, ki radi spontano zaplešejo ob glasbi. Nekateri starši želijo spodbuditi ustvarjalnost in samozražanje, medtem ko so drugi slišali, da mora človek začeti zelo zgodaj, če želi biti plesalec in svojim otrokom zgolj hočejo pustiti odprte možnosti" (Stinson 1988, 52). V sodobnem kontekstu in kontekstu bodočih zelenih profilov je poleg tega potrebno upoštevati tudi otroka, njegove sposobnosti in njegove želje. Kot pravita avtorici Ule in Kuhar, "starši pogosto preveč pričakujejo od svojih otrok in njihove zahteve se spremenijo v preobremenitev. Starši včasih želijo 'najboljše' otroku in prav zato spregledajo njegove dejanske želje in potrebe" (Ule in Kuhar 2003, 60).

/.../ učenje stiliziranih oblik plesa kot je step in balet ni najbolj primerna oblika plesne izobrazbe za mlajše otroke. Medtem ko se predšolski otroci lahko naučijo nekaj preprostih korakov in koreografij, morajo v teh letih početi in se naučiti veliko bolj pomembne stvari, kot da bi trenirali za bodoče kariere. Morajo raziskati svoj svet in odkriti, kaj lahko v njem počnejo. Skozi tovrstna raziskovanja si pridobijo bogato paleto zaznavnih izkušenj, s čimer položijo temelje za nadaljnje abstraktne pojme in bolj zapletene veščine. Takšne izkušnje so najbolj primerna pot za nadaljnje plesno udejstvovanje tistih otrok, ki si to želijo (Stinson 1988, 52).

Starši želijo najboljše za svojega otroka, zato nekateri izrazijo željo, da bi bili fizično prisotni v plesni dvorani z argumentom, da jih njihov otrok potrebuje. Vendar je ena od stvari, ki se jih otrok uči pri plesnih aktivnostih, **osamosvajanje**. Otrok se mora prej ali slej postaviti na svoje noge, se znati v skupini, naučiti se postaviti sam zase in se dobro počutiti tudi brez prisotnosti starša. Slednje mu mora le-ta dopustiti in zaupati vzgojiteljem in različnim pedagogom ter jim omogočiti, da otroka naučijo določenih spretnosti. Plesni pedagog mora imeti možnost avtonomnega in strokovnega dela.

Kar nekaj staršev plesno dejavnost obravnava kot storitev, ki jo plačujejo, zato od plesnega učitelja pogosto zahtevajo še dodatne aktivnosti z njihovim otrokom. Nekateri celo pričakujejo, da bo posvečal več pozornosti njihovemu otroku, ker naj bi bil le-ta po mnenju staršev bolj sposoben od ostalih, a obveza pedagoga je objektivno delovanje – zadolžen je za napredek vseh otrok v skupini in ne le posameznika.

"Osrediščenost staršev okrog svojih otrok vodi do vedno novih zahtev do otrok. Včasih so bili otroci dolžni predvsem spoštovati in poslušati starše, danes pa morajo streči zelo različnim pričakovanjem in zahtevam staršev" (Ule in Kuhar 2003, 59). Vedno bolj so jim pomembni otrokovi dosežki, dodatna znanja, vpisujejo jih na številne krožke, zaradi česar so otroci preobremenjeni. Vse to jih sili k večurnem bivanju v vrtcu ali šoli in nato še k prisotnosti na vseh dodatnih dejavnostih, a otrok rabi čas tudi zase in za sprostitev. Za normalen razvoj potrebuje gibanje, svobodo, prosto ustvarjanje in oblikovanje svojega domišljjskega sveta.

"Odrasli so večinoma navdušeni, ko vidijo dvajset malčkov, ki v taktu ploskajo z rokami, topotajo z nogami, kimajo z glavo in zraven še pojejo. Ne da bi kaj mislili strmijo, da lahko z ritmom in glasbo pripravimo že najmlajše do tega, da posnemajo najbolj neverjetne stvari. Opazujejo jih, kako na ukaz dajo roke na hrbet ali jih položijo na mizo in zdrdrajo dolge verze iz pesmaric" (Dirx 1971, 96). Vse preveč želimo pedagogi in tudi starši otrokom že od malih nog privzgojiti red, disciplino in poslušnost, a obenem pozabljamo na otrokovo zadovoljstvo. Slednjega ne najde v formiranju pravih vrst na plesnih vajah, pri natančnih korakih ali iztegnjenih rokah. Zadovoljen je, če si lahko kaj izmisli sam, kakšen korak naredi po svoje, če lahko zavriska, pove kakšno nagajivo prigodo ali požgečka prijatelja. Tudi to je pomemben del plesne izobrazbe otroka, kar starši in tudi kakšni plesni pedagogi večkrat pozabijo. "Otrokove odvisnosti od odraslih in njegove neboljnosti ne smemo izrabljati za namene, ki imajo za odrasle smisel in vrednost, za otroke pa ne" (Gobec 1982,49), temveč moramo otroka obravnavati kot individuuma s svojimi željami, razvojem in potrebami, katerim naknadno dodamo še želje staršev in strokovni vidik plesnih pedagogov, kar skupaj tvori osnovo za oblikovanje programa za plesno udejstvovanje otroka.

3.3 SPODBUDE STARŠEV IN VPLIV NA PLESNO UDEJSTVOVANJE OTROKA

Pri odraščanju lahko starši otroke "podpirajo, spodbujajo ali zavirajo" (Ule 2008, 92). "Čustveni in podporni starši so bolj empatični do spremenjenih potreb odraščajočih otrok /.../ in so se jim pripravljani bolj prilagajati" (Ule 2008, 76). Otroci potrebujejo razumevajoče starše, ki jim stojijo ob strani, katere zanima njihov napredek, jim pomagajo v težavah in jih pozitivno usmerjajo na njihovi razvojni poti.

Podporo in spodbudo lahko najdejo v tem, da jim starši pokažejo, da jih zanima, kako je bilo na plesnih vajah in kaj so se otroci zanimivega naučili. Pri plesni dejavnosti "vključenost staršev veča otrokove možnosti in priložnosti, da se izpostavi in nove izkušnje preizkusi doma in v družbi" (Lorenzo-Lasa in drugi 2007, 30). Otroku, ki je nekaj novega osvojil, zelo veliko pomeni, če osvojeno znanje lahko deli z okolico. Predvsem staršem zelo rad pokaže nove gibe, igre in nagajive šale, ki se jih je naučil na

plesnih vajah, zato ga zanimanje starša zelo spodbudi pri nadaljnjem plesnem udejstvovanju.

S strani starša je prav tako zelo pomembno, da otroku omogoči povezovanje s širšim družbenim okoljem oziroma plesnimi dogodki, ki se dogajajo okoli njega. S plesnimi animacijami, nastopi, plesnimi delavnicami, filmi, tekmovanji in gledališko-plesnimi predstavami otrok spoznava različna plesna prizorišča, oblike plesov (solo, pari, skupina, množica), vrste plesov (valček, polka, hip hop, modern in tako dalje) in različne možnosti udejstvovanja na teh dogodkih (otrok lahko pri plesu aktivno sodeluje oziroma sodeluje le kot gledalec ali navijač).

Tovrstne realne in pozitivne želje oziroma pričakovanja ter primerna podpora starša je otroku osnova za njegov močan interes, spodbudno sodelovanje, vedoželjnost in dober plesni napredek. Kljub temu brez uspešnega sodelovanja s plesnim pedagogom ne gre, saj tudi slednji nosi del odgovornosti za obetajoče plesno udejstvovanje otroka. Zaradi pedagogove ključne vloge le-temu namenjamo poglavje v nadaljevanju.

4 OTROŠKI PLES Z VIDIKA PLESNEGA PEDAGOGA

Poučevanje otrok je odgovorno delo, saj s svojim obnašanjem, ravnanjem, zahtevami, tematikami in načinom poučevanja pedagog pomembno vpliva na otroka in njegovo nadaljnje življenje. Za otroke je značilno zelo dobro pomnjenje ter poistovetenje s svojimi idoli, kar so v veliki večini kar plesni pedagogi. Že leta 1971 je Dirx dejal, da "kdor vzgaja otroke, vzgaja jutrišnjega človeka" (Dirx 1971, 227), zato je toliko bolj pomembno, da plesni pedagogi na področju otroškega rekreativnega plesa strokovno delujejo in premišljeno uvajajo vsebine ter primerne metode poučevanja. Kosova pravi, da mora biti "mentor odličen strokovnjak, dober pedagog in ustvarjalna osebnost /.../. Dodatno in permanentno naj bi se izobraževal na domačih in tujih plesnih seminarjih" (Kos 1982, 112). Vse to je osnova za pridobivanje: novih znanj, tehnik, ritmov, spoznavanje plesov in plesnih formacij drugih kultur, pridobivanje novih idej, povezovanje in izmenjavanje izkušenj ter rešitev z drugimi pedagogi.

Jasno je, da "ples sam po sebi vzgaja celovito in zahteva tudi 'angažiran' pristop" (Zagorc 1992, 97). Pomembno je tako konstantno izobraževanje in sledenje novostim v strokovni literaturi, kot tudi kvalitetno posredovanje znanja. Naloga plesnega pedagoga je, da na svojih urah uvaja rekvizite, obravnava različne tematike, se dotika raznolikih čustvenih stanj, posveča pozornost vsakemu plesalcu posebej in tudi skupini kot celoti. Obvladati mora tako psihološka kot sociološka področja in jih pri svojem delu ves čas združevati. Le-to je za mnoge plesne pedagoge težka naloga, s katero se spopadajo tako, da uvajajo striktno disciplino otrok, s čimer sebi sicer olajšajo delo, a pri tem pozabljajo na dobrobit otroka.

Del naše kulture in vzgoje je usmerjen v zatiranje gibnega izražanja in komuniciranja. Od otrok, ki se spontano gibljejo, pogosto zahtevamo, da mirno sedijo, da se ne vrtijo in obračajo na vse strani, da se 'kontrolirajo' v mejah sposobnosti. Strog nadzor lastnih gibnih vzorcev marsikdo pojmuje kot civilizirano obliko vedenja; široke in obilne kretnje, gestikuliranje in premikanje po prostoru pa prisojamo zelo mladim, neolikanim in primitivnim ljudem (Vogelnik 1993, 7).

Pogosto je to vzorec šolskega sistema, ki od otrok zahteva poslušnost, tišino, sodelovanje in disciplinirano mirno učenje. Ravno tu lahko plesna dejavnost naporen sistem dopolni. Otrokom moramo plesni pedagogi na primeren način omogočiti plesno izpopolnjevanje, vendar hkrati tudi zabavo in sprostitvev, ki jim večinoma primanjkuje.

Sodobnega plesnega pedagoga /.../ naj ne zanima, ali bo učenec kdaj postal plesalec ali ne. Pomemben naj mu bo predvsem razvoj zmožnosti izražanja s plesnimi sredstvi. Izražanje, izvajanje, delitev ustvarjalnih izkušenj s soljudmi – to so potrebe in pravice slehernega človeka, zato naj bi jih umetnostna in tudi plesna vzgoja poudarjali in tudi zadovoljevali. Vsakdo lahko pleše – v mejah svojih zmožnosti. Ustrezno voden in prilagojen ples naj mlademu človeku omogoči sprostitvev in zadovoljitev potrebe po sproščajočem izražanju njegovih notranjih stisk, veselja in dvomov (Kos 1982, 103).

Naloga plesnih pedagogov je, da delujejo kot pomoč otrokom v današnjem času, ki jim zaradi vse večje zaposlenosti staršev in izobraževalnega sistema nalaga ogromno dodatnih aktivnosti, večinoma v okvirih stroge poslušnosti ter sodelovanja. Če znamo izkoristiti možnost, da otroka lahko hkrati zabavamo in sproščamo, medtem ko ga učimo, smo na pravi poti.

4.1 AVTORITETA PLESNEGA PEDAGOGA

Avtoriteta je moč plesnega pedagoga, ki ima ključno vlogo pri odločanju, postavljanju pogojev, vzpostavitvi reda in poteku pedagoškega procesa. Služi dobremu delovanju skupine, saj le-ta potrebuje voditelja, ki mu ostali sledijo in uspešno izpolnjujejo skupne cilje. Skupina otrok za dobro, pozitivno in prijateljsko vzdušje ter delovanje nujno potrebuje učitelja, ki jih usmerja, spodbuja in vodi pri njihovi plesni rasti oziroma povezuje otroške individuueme v koherentno ter dobro delujočo skupino.

Pedagog si mora avtoriteto ustvariti sam. Predvsem so pomembni prvi kontakti oziroma **prvi vtis**, ki ga le-ta pusti pri svojih plesnih učencih. Otroci venomer preizkušajo meje, kako daleč lahko gredo ter kaj smejo in kaj ne, zato je toliko bolj pomembno, da ima

pedagog jasno zastavljene cilje, program ter pravila katerih se vedno drži. Po Dirxu (1971, 105) se avtoriteta lahko kaže v obliki spoštovanja in strahu pred kaznimi, a učenca lahko prepriča že sam zgled dobre in močne osebnosti.

V prvem primeru je avtoriteta dosežena s konstantnimi **grožnjami**, da bodo otroci v primeru nezaželenega obnašanja oziroma nesodelovanja deležni dodatnih fizičnih zadolžitvev, da bodo prikrajšani za zabavne aktivnosti ali materialne spodbude, da bo sledil pogovor s starši in podobno. To je ena izmed možnih poti, da pedagog doseže red in sodelovanje, vendar otrok v tem primeru od plesnih ur vsekakor odnese mnogo manj, kot če bi plesal zaradi lastnega užitka, osebnega interesa ter končnega zadovoljstva. Že Dirx je dejal, da "se tudi danes posreči mnogim učiteljem, da si s kaznimi in grožnjami zagotovijo spoštovanje. Takšen človek lahko napravi namesto skupine bodočih demokratov čredo podložnikov" (Dirx 1971, 106).

Zato je še toliko bolj pomembno, da pedagog stremi k **demokratični vzgoji**, ki temelji na pozitivnem skupinskem vzdušju, upoštevanju vsakega posameznika, skupinskem sodelovanju in poučevanju preko zgodb ter zabavnih vsebin, kar se otrokom tudi bolj vtisne v spomin. "Dober učitelj ne potrebuje palice, ni mu treba groziti. Pedagoške sposobnosti in ljubezen do otrok rodijo tudi v težavnejših okoliščinah bogat sad. Ker je otrokom zgled prav v tistem, kar od njih pričakuje, jih vzgaja k voljnosti namesto k poslušnosti. To je skrivnost njegove avtoritete, ki je povezana z ljubeznijo in ki je ni moč izsiliti, temveč jo moramo preprosto imeti" (Dirx 1971, 105).

Tako kot se sami verjetno raje družimo z odprtimi ljudmi in se z njimi pogovarjamo o marsičem, tako so tudi pedagogi otrokom bolj **zanimivi kot oseba**, ki ima svoje hobije in domače živali ter z otroki deli svoje pripetljaje in smešne nevšečnosti, kot pa nekdo, ki le pride v vadbeni prostor, jih nekaj nauči in odide. Matos meni, da otroci vodji sledijo, če je le-ta "dovolj samozavesten, ustvarja veselo ozračje, deluje sproščeno, nevsiljivo, ustvarjalno in se je sposoben vživeti v druge" (Matos 1994, 30). Avtorica Dora Gobec pa je med drugim zapisala "dragi mentor, približaj se otrokom neposredno, prisrčno in s humorjem, ki ga ponuja besedilo. Igraj se z otroki, smej se z njimi in se zaupno pomenkuj, pa bo iskren stik prerasel v navezanost, ki ni odvisna od tvoje avtoritete, ampak od demokratičnega duha, ki ga nosiš v sebi" (Gobec 1982, 8).

Predvsem je otrokom zanimivo aktivno druženje s pedagogom in kot pravi plesna pedagoginja Meta Zagorc, "ni nič narobe, če nas tu in tam zanese, če se vključimo v igro, če tudi sami kdaj pa kdaj 'pretegnemo' svoje telo, stečemo, poskočimo" (Zagorc 1992, 97).

Lahko govorimo tudi o **karizmi**, katero naj bi "tudi bolj običajni ljudje, kot so učitelji /.../ lahko pri izvrševanju moči uporabljali" (Weber v Haralambos in Holborn 2001, 510). Max Weber je trdil, da "karizmatična osebnost izhaja iz predanosti, ki jo čutijo podrejeni do voditelja, za katerega verjamejo, da ima izjemne lastnosti. Te lastnosti veljajo za nadnaravne, nadčloveške ali vsaj izjemne v primerjavi z manj pomembnimi smrtniki" (v Haralambos in Holborn 2001, 509). Pedagog velikokrat nastopa v vlogi otrokovega idola, ki ga slednji posnema, upošteva in uboga ravno zaradi te pozicije. Ima več plesnega predznanja, zato so njegovi gibi bolj dovršeni, ima tudi več življenjskih izkušenj, zaradi česar lahko govori o več pripetljajih in dogodivščinah, ki otroke pritegnejo.

Drugo razlago najdemo v mišljenju Talcotta Parsonsa (v Haralambos in Holborn 2001, 514), ki zagovarja sistem **vrednotnega konsenza**. Slednji mora vladati v skupini za normalno delovanje. Iz njega izhajajo **kolektivni cilji**, h katerim stremijo posamezniki, kar dela skupino enotnejšo in močnejšo. Pravi, da "sodelovanje v velikem obsegu zahteva organizacijo in usmerjanje, za kar so potrebni vodstveni položaji. Nekaterim je zato dodeljena moč, da usmerjajo druge" (v Haralambos in Holborn 2001, 514). Plesni pedagogi z demokratično vzpostavitvijo svoje avtoritete pripomorejo k pozitivni, močni in uspešni skupini plesalcev.

Zato je, kot navaja Dirx, "vzgoja brez prisiljevanja, brez drila in brez udarcev umetnost, ki zajema opazovanje samega sebe, samokritiko, samovzgojo in precejšnjo mero potrpežljivosti" (Dirx 1971, 231). Na pedagogih je torej, da delujejo v tej smeri, se konstantno zavedajo svoje vloge in stremijo k takšnemu načinu dela.

4.2 USTVARJALNOST PLESNEGA PEDAGOGA

Ustvarjalnost je ena od ključnih lastnosti, h kateri morajo stremeti plesni pedagogi. Pedagog jo gradi s konstantnim iskanjem novih idej, gibov, koreografij, zgodb, iger, šal, animacij, metodičnih pristopov in načinov povezovanja skupine. Poleg tega mora spremljati otroške novosti (na primer nove risane serije ali otroška glasba) v različnih medijih. Vse to je izhodišče za ustvarjanje pedagoga in njegovo inovativnost, kar mora kombinirati z že znanimi, preizkušenimi metodami.

Učitelj je subjekt sprememb (inovator). Obstajajo učitelji, ki ne delajo samo po navodilih nadrejenih oziroma centrov odtujene moči, temveč imajo ustvarjalni odnos do dela. To so učitelji, ki kreirajo inovacije, jih takoj prakticirajo in izboljšujejo. S spremembami lastnega dela dajejo svoj prispevek k razvoju izobraževanja na splošno in ustvarjajo možnosti za razvoj pedagoške teorije in prakse. V procesu emancipacije učitelja se bodo vse bolj odpirale možnosti za njegovo ustvarjalno vlogo v razvoju izobraževanja (Bezić, Lavrnja in Rafajac 1990, 36).

Plesni pedagogi morajo biti ustvarjalni tudi pri izboru tehnik poučevanja. Poleg običajnih tehnik – jasnost, jedrnatost in podobno – se morajo posluževati tudi takih, ki otroke pritegnejo in spodbudijo k sodelovanju. "Izbor metod naj bo pester (metoda neposrednega opazovanja, pogovora, dela igre...) in tudi izbor sredstev (fotografije, knjige, modeli...). Vsebine menjavamo, dodajamo, preoblikujemo" (Škufca v Gobec 1982, 32). Sodelovanje tako plesnega pedagoga kot otrok pripomore k večjemu zanimanju otrok in konstantnemu razmišljanju ter izpopolnjevanju plesnega pedagoga.

"Ples je bolj ali manj zavestni izraz umetnikovega odnosa do sveta, ki ga obdaja" (Kos 1982, 24). Plesni učitelj je običajno poleg pedagoga tudi **koreograf**, ki oblikuje gibe in jih povezuje v plesno celoto. Ideje za koreografije črpa iz okolice, ljudi, izkušenj, dogodkov in trenutnih trendov. Neprestano mora opazovati, poslušati in spremljati vse okoli sebe, če želi ostati v koraku s časom.

Potrebno se je konstantno izobraževati, širiti področja poznavanja ter spoznavati nova gibanja, stile in trende. Kosova svetuje, da "naj bodo mentorji tako kot z ostalimi

dogajanjem v kulturi na tekočem tudi o plesnih predstavah poklicnih baletnih ansamblov in plesnih skupin, o plesnem programu na TV, o najpomembnejših plesnih dogodkih v svetu" (Kos 1982, 111). Pomembno je spremljanje strokovne literature in člankov, kar pripomore, da znanje pedagoga ostaja na nivoju oziroma se konstantno izboljšuje. Zaradi močne povezave plesnega področja z glasbo je potrebno tudi tu ves čas spremljati novosti ter zaradi vpeljave pravljичnih likov oziroma domišljjskih zgodb v proces učenja brati otroške knjige in revije ter slediti animiranim filmom, risanim serijam in ostalim aktualnim otroškim oddajam. Vse to pripomore k večji ustvarjalnosti pedagoga in posledično bolj domiselnim ter izpopolnjenim koreografijam.

4.3 DILEME PLESNEGA PEDAGOGA

Pogosto so programi plesnih aktivnosti zasnovani tako, da ugodijo predvsem željam staršev namesto, kot bi bilo prav, otrok. Starši večinoma gledajo na otrokov napredek z očmi odraslih, pozabijo na njegovo starost in zakonitosti splošnega razvoja oziroma razvojne stopnje, skozi katere mora iti vsak od njih. "Otrok ima pravico do svojega otroštva, zato mora biti nastopanje v celoti prilagojeno in podrejeno otrokovim možnostim za nastopanje" (Gobec 1982, 49). Ravno zato morata biti program in način pedagoškega poučevanja točno določena in primerna za vsako starostno skupino posebej, saj je prezahteven program za otroka neprimeren oziroma celo škodljiv.

Že sicer se plesni pedagog spopada s pritiski, a najhuje je na nastopih, kjer morajo prikazane koreografije oziroma program nastopa obvezno izpolniti pričakovanja staršev. Pedagog "mora zadostiti pričakovanja staršev, ki so poglavitno občinstvo ob nastopanju naših otrok" (Gobec 1982, 44). Če so pričakovanja prevelika, nastopi zahtevajo še več vaj, discipline in poslušnosti, kar ne ustreza plesni vzgoji otroka. "Vzgojitelji morajo vložiti v nastopanje otrok več truda /.../ na drugi strani zahtevati od otrok več, kot večina otrok zmore ob normalnem trudu (celo starši pogosto izrazijo željo, naj bi vzgojitelji iz njihovih otrok čim več 'iztisnili'). Tako preti nevarnost, da /.../ se otroci spremenijo v sredstvo nečesa, kar je izven njegovega sveta" (Gobec 1982, 46).

Pedagogova vloga je v prvi vrsti strokovno delo, ki naj bi temeljilo na pravilnem, zdravem in razumnem napredku otroka. Dora Gobec navaja:

Namesto, da podredimo naše delo z otroki pričakovanjem občinstva, raje 'vzgojimo' odrasle. Zato pripravimo za vsak nastop naših otrok uvodne besede, v katerih razložimo vzgojni postopek, s katerim smo pripeljali otroke do tu prikazanih rezultatov. Nevsiljivo, a nedvoumno nakažimo gledalcem, po katerih merilih naj ocenjujejo nastopanje otrok, da so ta merila pedagoška in ne toliko umetnostna. Poskusimo gledalcem povedati, da ob pripravi nastopov nismo usmerili otrok v pravilnost in urejenost izvajanja, ampak, da so red in zbranost le posledica ustvarjalne zavzetosti otrok do dejavnosti same. Namesto čim večje storilnosti pri izvedbi poudarjajmo otroško neposrednost, svojevrstnost, sproščenost, vživetost in prepričljivost. In ne pozabimo gledalcem zaželei, naj uživajo v prisrčnosti naših otrok in se radostijo z njimi z vso otroškostjo, ki jo še nosijo v sebi (Gobec 1982, 46–47).

5 POMEN PLESA ZA OTROKE, STARŠE IN PLESNE PEDAGOGE – PREDSTAVITEV RAZISKAVE

V nadaljevanju predstavljamo raziskavo, ki smo jo opravili v namene preverjanja raziskovalne teze.

5.1 RAZISKOVALNI NAČRT

Raziskavo smo izvajali z anketnim vprašalnikom in globinskim intervjujem, in sicer v plesni sezoni september 2008 – maj 2009. Želeli smo raziskati razloge za obiskovanje, vpis oziroma poučevanje, pričakovanja do plesnega pedagoga, plesne ustanove ter zadovoljstvo otrok, staršev in plesnih pedagogov s plesnimi dejavnostmi.

Prvi del raziskave o razlogih, pričakovanjih in zadovoljstvu staršev s plesnimi dejavnostmi, ki jih obiskuje njihov otrok, smo izvedli v začetku plesne sezone (september 2008). Menimo, da so rezultati takrat najbolj relevantni, ker starši še niso imeli veliko kontakta s plesnim pedagogom in jim ta še ni strokovno pojasnjeval svojega načina dela, svojih teženj in ciljev za prihajajočo plesno sezono.

V drugem delu – raziskovanju strokovnega delovanja, teženj in ciljev plesnih pedagogov, ki poučujejo otroško rekreativno plesno dejavnost – smo uporabili več načinov pridobivanja kontaktov: preko Facebook-a, elektronske pošte, telefona in prijateljev. Prvi sklop odgovorov smo pridobili preko tiskanih vprašalnikov, katere smo razdelili med pedagoge plesne šole s sedežem v Ljubljani in na licenčnem plesnem izobraževanju Plesne zveze Slovenije, 28.2.2009 v Domžalah. Drugi sklop smo pridobili preko spletnega vprašalnika, poslanega različnim plesnim šolam oziroma plesnim strokovnjakom po Sloveniji, ki se ukvarjajo s poučevanjem rekreativne plesne dejavnosti za otroke. Osredotočili smo se bolj na čas zaključka plesne sezone, ko smo pedagogi polni vtisov, novih znanj in celoletnih izkušenj.

Tretji del raziskave je obravnaval otroke, kateri obiskujejo rekreativno plesno dejavnost. Pri predšolskih in šolskih otrocih smo se odločili za globinski intervju, saj se nam je zdela najprimernejša raziskovalna tehnika, ki nas bo privedla do najkvalitetnejših odgovorov.

Raziskavo pri starših in plesnih pedagogih smo izvajali z anketnim vprašalnikom, ki je vseboval tako zaprta kot odprta vprašanja. Naše glavno zanimanje je zajeto v naslednjih vprašanjih, s katerimi poskušamo odgovoriti na zastavljeno raziskovalno tezo:

- Zakaj so se starši odločili za vpis otroka v plesno dejavnost?
- Zakaj otrok, po mnenju staršev, rad obiskuje plesno dejavnost?
- Kaj je staršem pomembno pri plesnem udejstvovanju njihovega otroka?
- Kaj starši pričakujejo od plesne ustanove, programa ter plesnega pedagoga?
- Zadovoljstvo staršev s plesnimi dejavnostmi, ki jih obiskuje njihov otrok.
- Kakšni so po mnenju plesnih pedagogov razlogi staršev za vpis otroka v plesno dejavnost?
- Zakaj po mnenju plesnih pedagogov otroci obiskujejo plesno dejavnost?
- Kaj je pomembno plesnim pedagogom in kaj staršem pri plesnem udejstvovanju otroka?
- Čemu dajejo plesni pedagogi največji pomen na otroških plesnih uricah, ki jih izvajajo?
- Kakšne so po mnenju plesnih pedagogov značilnosti dobrega plesnega pedagoga, ki izvaja plesne urice za otroke?

Globinski intervju smo pri otrocih zasnovali na naslednjih vprašanjih:

- Zakaj otroci hodijo na plesne?
- Zakaj otroci mislijo, da so jih starši vpisali na plesne?
- Kaj je otrokom na plesnih všeč?
- Kaj otrokom na plesnih ni všeč?
- Kakšen/a mora biti učitelj/ica na plesnih?

Zaradi omejitve diplomskega dela se bomo pri glavnih analizah osredotočili le na pomembnost pri plesnem udejstvovanju otroka za starše.

5.2 RAZISKOVALNE HIPOTEZE

5.2.1 HIPOTEZA 1

Osebnostne značilnosti staršev vplivajo na njihovo percepcijo pomena plesnega udejstvovanja otroka.

5.2.2 HIPOTEZA 2

Pedagogi in starši na različen način dojemajo plesno udejstvovanje otrok. Plesnim pedagogom sta najbolj pomembna zadovoljstvo otroka in njegov napredek, medtem ko sta staršem druženje in plesno izpopolnjevanje.

5.2.3 HIPOTEZA 3

Otrokom sta pri plesnem udejstvovanju pomembna zabava in plesni pedagog, a manj pomembne materialne dobrine in samo učenje.

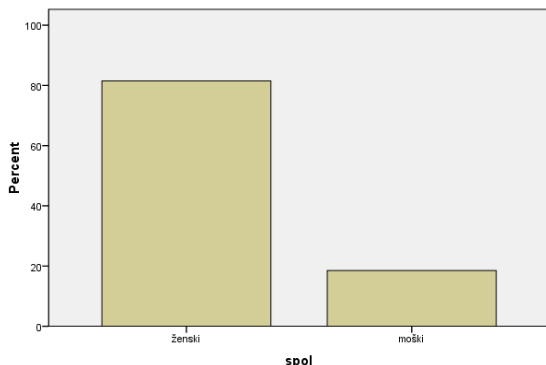
5.3 OPIS VZORCA

V nadaljevanju opisujemo način vzorčenja, zbiranja podatkov in sam opis vzorca po posameznih skupinah anketiranih. Glede na to, da smo se odločili raziskavo izvesti med starši otrok, ki obiskujejo plesno šolo, plesnimi pedagogi ter otroci, ki obiskujejo plesno šolo, predstavljamo opis vzorca za vsako od omenjenih skupin anketiranih posebej.

5.3.1 STARŠI

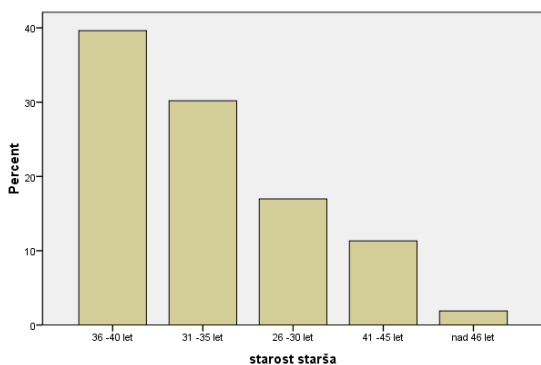
Pred plesnimi urami smo naključno izbranim staršem v plesni šoli, kjer uči tudi avtorica diplome, razdelili 81 vprašalnikov. Od tega je bilo po plesnih urah vrnjenih 56 anketnih listov – 54 veljavnih in 2 neveljavna. Zaradi nerazumljivih odgovorov malo v slovenskem in malo v tujem jeziku ter velike večine neodgovorjenih vprašanj smo se odločili, da 2 vprašalnika izločimo iz nadaljnje analize.

Graf 5.1: Spol staršev

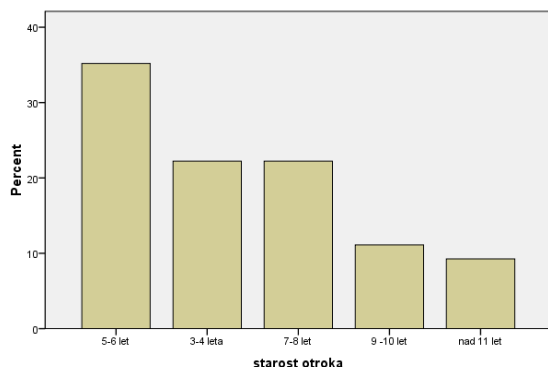
Za ples se večinoma zanimajo bolj ženske kot moški. Verjetno je zaradi tega delež staršev, ki vodijo otroke na plesno dejavnost, sestavljen pretežno iz ženske populacije (81,5 odstotkov). Na nogometu bi bila morda slika ravno obratna.

Graf 5.2: Starost staršev

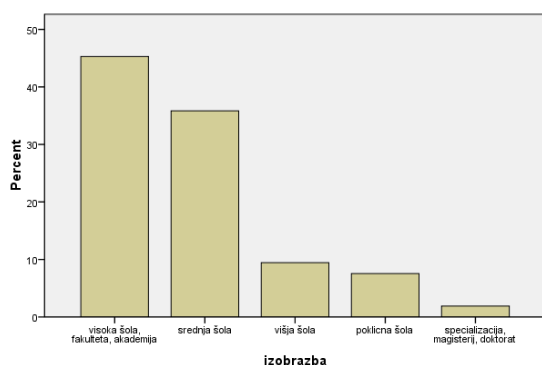
Skoraj 70 odstotkov anketiranih staršev je starih od 31 do 40 let, najmanj (dobrih 13 %) pa nad 41 let. Z 38,9 odstotki je bilo v vzorec zajetih največ tistih, ki so stari med 36 in 40 let, sledili so starši stari med 31 in 35 let (29,6 %) ter s 16,7 % tisti, ki so stari med 26 in 30 let.

Graf 5.3: Starost otroka

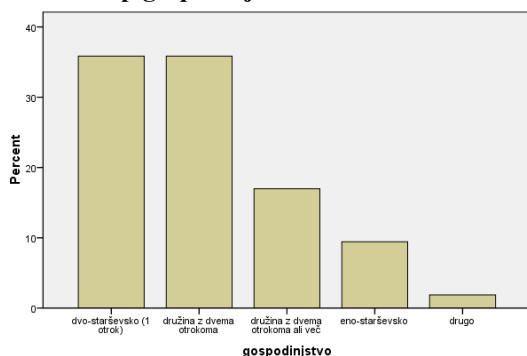
Največ anketiranih staršev ima otroke, ki so stari 5 do 6 let (35,2 %), sledijo jim starši, katerih otroci so stari 3 do 4 oziroma 7 do 8 let (22,2 %). Najmanj je takih, katerih otroci presegajo mejo 11-ih let (9,3 %).

Graf 5.4: Izobrazba anketiranih

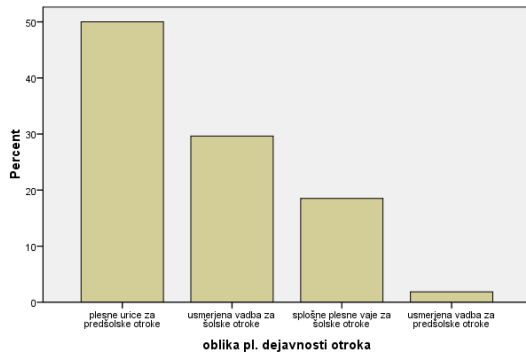
Anketirani imajo večinoma opravljeno visoko šolo, fakulteto oziroma akademijo (45,3 %), najmanj pa je magistrrov oziroma doktorjev znanosti (1,9 %). Staršev z opravljeno srednjo šolo smo anketirali 35,8 odstotkov, z višjo šolo 9,4 odstotke, s poklicno šolo pa 7,5 odstotkov.

Graf 5.5: Tip gospodinjstva anketiranih

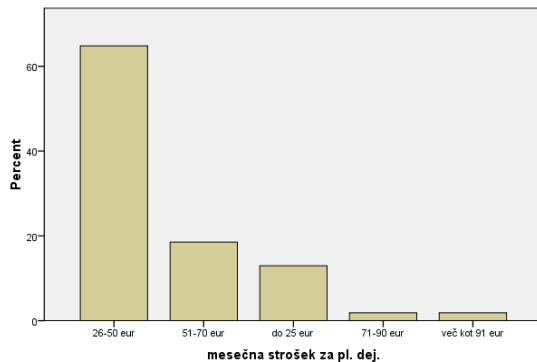
Prevladujejo dvo-starševske družine z 1 oziroma 2 otrokoma (35,8 % vprašanih), najmanj pa je samohranilskih gospodinjstev (9,4 %). Družina z dvema otrokoma ali več je bila zaobjeta v 17 odstotkih.

Graf 5.6: Oblika otrokove plesne dejavnosti

50 odstotkov vprašanih staršev ima otroke vpisane v "splošne predšolske programe", saj v ponudbah plesnih šol za predšolske otroke taki programi prevladujejo (le slaba 2 odstotka staršev vozi otroke na "usmerjeno vadbo za predšolske otroke"). Pri starših s šolskimi otroci je največ takih, ki imajo otroke vpisane na že usmerjeno vadbo (skoraj 30 %), 18,5 odstotkov pa na splošne programe.

Graf 5.7: Mesečni strošek za plesno dejavnost

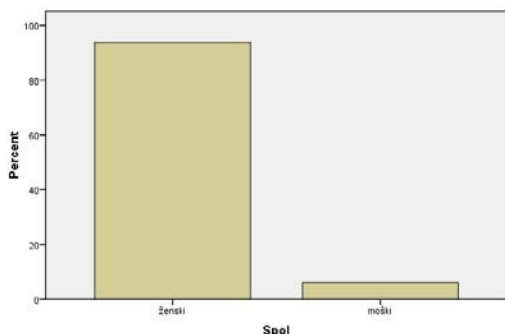

Iz rezultatov raziskave lahko razberemo, da skoraj 65 odstotkov staršev mesečno porabi 26 do 50 € za rekreativno plesno dejavnost enega otroka. Dobrim 18 odstotkom vprašanih pa ta dejavnost predstavlja višji strošek, saj zanjo porabijo 51 do 70 €. 13 odstotkov vprašanih mesečno odšteje do 25 €, skoraj 2 odstotka pa med 71 in 90 €.

5.3.2 PLESNI PEDAGOGI

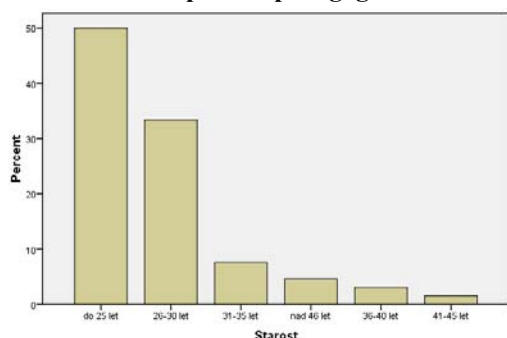
V plesni šoli, kjer uči avtorica diplome, smo razdelili 5 anketnih vprašalnikov plesnim pedagogom, ki se ukvarjajo s poučevanjem rekreativne plesne dejavnosti. Na enak način smo razdelili še 11 vprašalnikov na licenčnem izobraževanju Plesne zveze Slovenije, od katerih 2 nista bila vrnjena. Raziskavo smo razširili še na spletni vprašalnik, katerega smo poslali plesnim šolam po Sloveniji in posameznikom, ki se ukvarjajo z omenjeno dejavnostjo. Spletnih anonimnih vprašalnikov je bilo vrnjenih 52, tako da smo v celotni raziskavi plesnih pedagogov pridobili 66 vprašalnikov, med katerimi so bili vsi veljavni.

Graf 5.8: Spol plesnih pedagogov

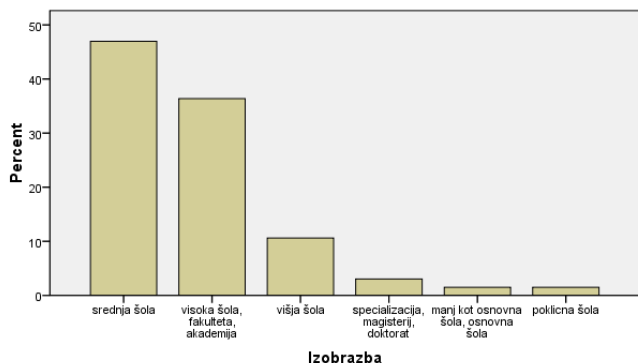
Anketiranih je bilo 93,9 odstotkov plesnih pedagoginj in 6,1 odstotkov plesnih pedagogov, kar pojasnjujemo s tem, da je plesna dejavnost bolj ženska disciplina, saj v tej panogi delujejo večinoma slednje.

Graf 5.9: Starost plesnih pedagogov

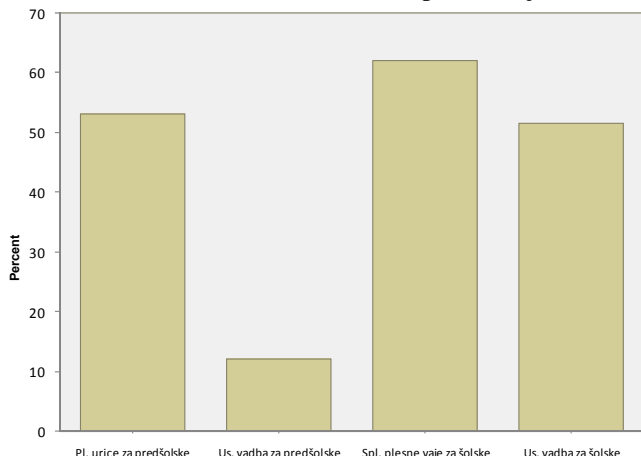
50 odstotkov anketiranih je starih do 25 let, najmanjši delež pa je tistih, katerih starost se giblje med 41-im in 45-im letom starosti. Mlajši prevladujejo, ker se v veliki večini bolj tak profil plesnih pedagogov ukvarja s poučevanjem otroške rekreativne plesne dejavnosti, starejši pa se večkrat ukvarjajo s poučevanjem starejših (na primer družabni ples, salsa, swing in podobno).

Graf 5.10: Izobrazba plesnih pedagogov

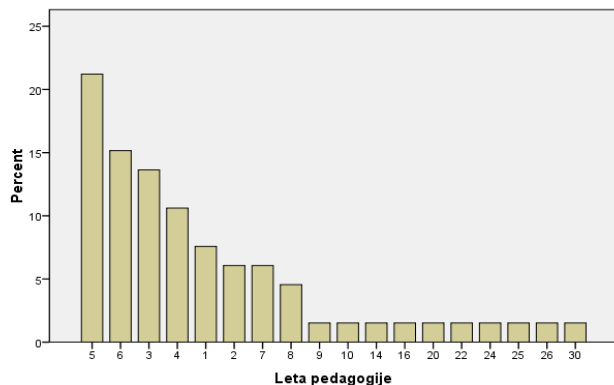
Največ anketiranih (47 %) ima zaključeno srednjo šolo, kar je posledica mlajšega profila anketiranih. Takoj za tem z dobrimi 36 odstotki sledi odgovor o opravljeni visoki šoli ali fakulteti oziroma akademiji.

Graf 5.11: Oblika rekreativne otroške plesne dejavnosti

Največ sodelujočih pedagogov v raziskavi poučuje splošno vadbo za šolske otroke (62,1 %), sledi 53 odstotkov takih, ki poučujejo splošno vadbo za šolske otroke. Dobrih 51 odstotkov se ukvarja z usmerjeno šolsko vadbo, le 12,1 odstotkov pedagogov pa predšolske otroke poučuje v že usmerjenih programih. Vseh odgovorov skupaj je 118, iz česar sledi, da jih veliko uči več programov hkrati (povprečje je 1,8 programa na pedagoga).

Graf 5.12: Staž poučevanja plesne dejavnosti

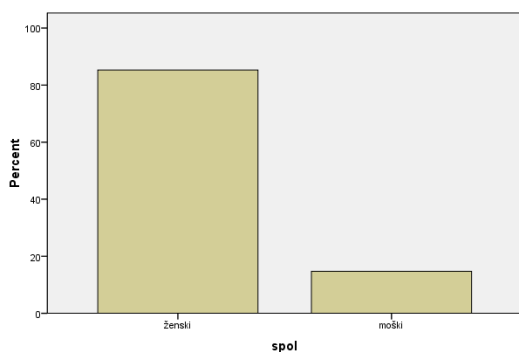

Iz grafa lahko vidimo, da je obdobje petih let poučevanja plesne dejavnosti najpogostejši odgovor sodelujočih v raziskavi. Prevladujejo manjše delovne dobe, saj gre pri anketiranih večinoma še za študentsko delo od enega do sedmih let, nad to vrednostjo pa delež tistih, ki delajo že dalj časa, upada.

5.3.3 OTROCI

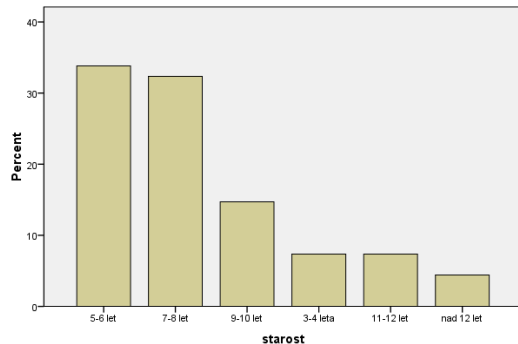
Vzorec je obsegal 68 otrok, ki so bili naključno izbrani. Za čas intervjujev smo si izbrali sredino plesne sezone (med februarjem in marcem 2009), saj je zelo pomembno, da se otroci v začetnem obdobju najprej navadijo plesne dvorane, nove plesne skupine, spoznajo nove prijatelje in plesnega pedagoga. Proti koncu leta pa je običajno zaradi lepšega vremena manj vpisanih v plesno dejavnost, zato smo se odločili za intervjuje v srednjem obdobju, ko je številčno dovolj anketiranih, ki pa so hkrati že dovolj sproščeni in pripravljani na pogovor. Tako smo pridobili tudi več zanimivih in obsežnejših odgovorov s strani otrok. Intervjuje smo bazirali na sproščnem nekajminutnem pogovoru s posameznim otrokom, ki obiskuje rekreativni plesni program v plesni šoli, kjer poučuje tudi avtorica diplome. Pridobili smo 68 veljavnih odgovorov s strani otrok, ki obiskujejo plesno dejavnost.

Graf 5.13: Spol otroka

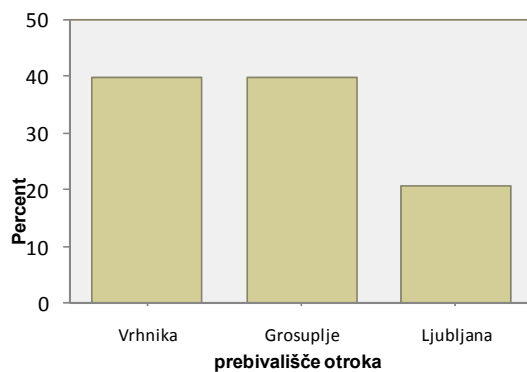
Med otroki je bilo izprašanih 85,3 odstotkov deklic in 14,7 odstotkov dečkov, kar pojasnjujemo z dejstvom, da se na splošno za plesno dejavnost večinoma odločajo bolj deklice.

Graf 5.14: Starost otroka

Študijo poglobljenega intervjuja smo izvedli na vzorcu otrok, starih od 3 do 13 let. Največ intervjuvanih otrok (33,8 %) je bilo starih 5 do 6 let, z 32,4 odstotki so jim sledili otroci stari 7 do 8 let, le-tem pa z 14,7 odstotki stari 9 do 10 let.

Graf 5.15: Prebivališče otroka

V raziskavi so nas zanimala tudi razlike v pričakovanjih, željah in zadovoljstvu otrok na plesnem področju v odvisnosti od kraja prebivanja. Zato smo anketirali otroke v glavnem mestu ter dveh manjših krajih. 20,6 odstotkov intervjuvanih otrok prihaja iz Ljubljane, ostanek pa v enakem deležu iz Vrhnike in Grosuplje (39,9 %).

6 POMEN PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK ZA STARŠE

V tem poglavju predstavljamo opis trditev, s katerimi smo merili, kako starši ocenjujejo pomen plesnega udejstvovanja njihovih otrok. Spremenljivko pomena plesnega udejstvovanja otrok smo merili z naslednjim vprašanjem:

" Kaj vam je pomembno pri plesnem udejstvanju vašega otroka?"

Pri tem so starši pomen plesnega udejstvovanja otrok ocenjevali na 4-stopenski lestvici (kjer 1 pomeni, da trditev zanje ne drži, 4 pa, da trditev zanje zelo drži) naslednje trditve:

- Socializacija
- Nastopanje
- Pojavljanje otroka v medijih
- Druženje
- Otrokov napredek
- Dobri rezultati na plesnih tekmovanjih
- Plesno izpopolnjevanje
- Zadovoljstvo otroka
- Večja samozavest

Poleg naštetih so starši lahko navedli tudi druge dejavnike, ki vplivajo na pomen plesnega udejstvovanja njihovih otrok.

6.1 OPISNE STATISTIKE

Najprej prikazujemo opisne statistike trditev, ki se nanašajo na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše. Rezultati so podani v tabeli 2.1.

Tabela 6.1: Opisne statistike pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše

		Socializa- cija	Nastop- anje	Pojavljanje v medijih	Dru- ženje	Otrokov napredek	Dobri plesni rezultati	Plesno izpopolnje- vanje	Zadovolj- stvo otroka	Večja samo- zavest
N	Veljavne enote	54	54	54	54	54	54	54	54	54
	Manjkajoče enote	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Aritmetična sredina	3,20	2,50	1,69	3,52	3,22	1,89	2,94	3,81	3,59
	Mediana	3,00	2,00	1,00	4,00	3,00	2,00	3,00	4,00	4,00
	Modus	4	2	1	4	4	1	3	4	4
	Standardni odklon	,810	,906	,928	,637	,861	,984	,787	,479	,687
	Minimum	2	1	1	2	1	1	2	2	2
	Maksimum	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Vsi starši so odgovorili na vse trditve, ki se nanašajo na pomen plesnega udejstvovanja njihovih otrok.

Najvišjo **aritmetično sredino** (3,81) zasledimo pri pomenu zadovoljstva otroka za njegovo plesno udejstvovanje. Tako lahko trdimo, da starši otroke na plesne vaje vodijo zaradi otrokovega zadovoljstva.

Starši menijo, da sta tudi krepitev otrokove samozavesti in druženje otrok zelo pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok. V obeh primerih aritmetična sredina znaša nad 3,5 (3,59 oziroma 3,52).

Starši menijo, da kar drži, da otroke na plesne urice vodijo zaradi otrokovega napredka (aritmetična sredina znaša 3,22), otrokove socializacije (aritmetična sredina znaša 3,2) in otrokovega plesnega izpopolnjevanja (aritmetična sredina znaša 2,94).

Za starše drži, da otroke vodijo na plesne urice zaradi nastopov (aritmetična sredina znaša 2,5), dobrih plesnih rezultatov (aritmetična sredina znaša 1,89) in pojavljanja v medijih (aritmetična sredina znaša 1,69).

Na splošno lahko ugotovimo, da so vsi naštetih dejavniki za starše pomembni pri pripisovanju pomena pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Najvišjo **mediano** lahko zasledimo pri pomenu druženja, zadovoljstvu otroka in povečanja otrokove samozavesti pri plesnem udejstvovanju otrok. V teh primerih mediana znaša 4. Polovica staršev meni, da so omenjeni dejavniki zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje, polovica pa jih meni, da omenjeni dejavniki niso pomembni ali so pomembni ali so zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje.

Mediana znaša 3 pri pomenu socializacije, otrokovega napredka in plesnega izpopolnjevanja pri plesnem udejstvovanju otrok. Polovica staršev namreč meni, da je to kar pomemben ali zelo pomemben dejavnik, polovica pa, da ni pomemben, je pomemben ali kar pomemben za otrokovo plesno udejstvovanje.

Pri pomenu nastopanja in doseganju dobrih plesnih rezultatov za plesno udejstvovanje otrok mediana dosega vrednost 2, kar pomeni, da sta polovici vprašanih ta dejavnika pomembna, kar pomembna ali zelo pomembna, polovici pa nista pomembna ali sta pomembna dejavnika za plesno udejstvovanje njihovih otrok.

Mediana dosega vrednost 1 pri pomenu pojavljanja v medijih pri plesnem udejstvovanju otrok. Polovica staršev namreč meni, da jim dejavnik ni pomemben, je pomemben, kar pomemben ali zelo pomemben, polovici pa ni pomemben za plesno udejstvovanje njihovih otrok.

Sodelujoči starši v raziskavi se skoraj z vsemi trditvami strinjajo, razen s pojavljanjem v medijih (mediana je 1).

Modus je najvišji (4) pri pripisovanju pomena socializacije, druženja, otroškega napredka, zadovoljstva otroka in večanja otrokove samozavesti za plesno udejstvovanje otrok. Največ staršev tako meni, da so omenjeni dejavniki zelo pomembni pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Modus dosega vrednost 3 pri pomenu plesnega izpopolnjevanja. Največ staršev se strinja, da plesno izpopolnjevanje kar vpliva na plesno udejstvovanje njihovih otrok.

Pomen nastopanja po mnenju staršev vpliva na plesno udejstvovanje otrok, saj dosega modus vrednost 2.

Najnižji modus (1) zasledimo pri pomenih pojavljanja v medijih in doseganju dobrih plesnih rezultatov, iz česar je razvidno, da ta dejavnika ne vplivata na plesno udejstvovanje otrok po mnenju staršev.

Straši menijo, da na plesno udejstvovanje njihovih otrok najbolj vplivajo socializacija, druženje, otrokov napredek, zadovoljstvo otroka in večanje otrokove samozavesti, najmanj pa pojavljanje v medijih ter doseganje dobrih plesnih rezultatov.

Standardni odkloni znašajo med 0,479 (za pomen zadovoljstva otroka) in 0,984 (za pomen dobrih plesnih rezultatov).

Starši so pri ocenjevanju večine trditev pri pomenu udejstvovanja njihovih otrok uporabljali celo lestvico (**minimum** znaša 1, **maksimum** pa 4). V primeru ocenjevanja pomena socializacije, druženja, plesnega izpopolnjevanja, zadovoljstva otrok in višine samopodobe otrok pa starši niso uporabljali celotne lestvice, saj minimum znaša 2, maksimum pa 4. V takih primerih lahko ugotovimo, da se noben izmed staršev ne strinja, da naštetih dejavniki niso pomembni pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Poleg omenjenih odgovorov je en anketirani starš navedel še naslednje razloge plesnega udejstvovanja otrok:

- *"Zdrav način življenja in naučiti otroka, da s trudom doseže uspeh"* (visoko izobrazena mama, katere otrok obiskuje usmerjeno vadbo za šolske otroke).

6.2 POVEZAVE MED PARI TRDITEV

V nadaljevanju smo želeli preveriti, kako so posamezne trditve o pomenu plesnega udejstvovanja otrok povezane med seboj. V ta namen smo uporabili Pearsonov korelacijski koeficient. Rezultate podajamo v tabeli 2.2. Pri tem so statistično značilne povezave s stopnjo značilnosti nižjo od 5% v tabeli označene z *, statistično značilne povezave s stopnjo značilnosti nižjo od 1% pa so v tabeli označene z **.

Tabela 6.2: Povezave med pari trditev (korelacije)

		Socializacija	Nastopanje	Pojavljanje v medijih	Druženje	Otrokov napredek	Dobri plesni rezultati	Plesno izpopolnjevanje	Zadovoljstvo otroka	Večja samozavest
Socializacija	Pearsonov korelacijski koeficient	1,000	,039	-,189	,633**	,421**	-,089	,225	,391**	,423**
	Stopnja znač.		,782	,171	,000	,002	,520	,101	,003	,001
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Nastopanje	Pearsonov k.k.	,039	1,000	,572**	-,065	-,024	,508**	,093	,000	-,091
	Stopnja znač.	,782		,000	,638	,862	,000	,505	1,000	,513
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Pojavljanje v medijih	Pearsonov k.k..	-,189	,572**	1,000	-,102	-,170	,601**	,131	-,006	-,116
	Stopnja znač.	,171	,000		,464	,218	,000	,347	,964	,403
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Druženje	Pearsonov k. k..	,633**	-,065	-,102	1,000	,336*	-,147	,134	,507**	,535**
	Stopnja znač.	,000	,638	,464		,013	,288	,334	,000	,000
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Otrokov napredek	Pearsonov k. k..	,421**	-,024	-,170	,336*	1,000	-,082	,492**	,330*	,474**
	Stopnja znač.	,002	,862	,218	,013		,557	,000	,015	,000
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Dobri plesni rezultati	Pearsonov k. k..	-,089	,508**	,601**	-,147	-,082	1,000	,357**	,036	-,180
	Stopnja znač.	,520	,000	,000	,288	,557		,008	,798	,193
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Plesno izpopolnjevanje	Pearsonov k. k..	,225	,093	,131	,134	,492**	,357**	1,000	,273*	,132
	Stopnja znač.	,101	,505	,347	,334	,000	,008		,046	,342
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Zadovoljstvo otroka	Pearsonov k. k..	,391**	,000	-,006	,507**	,330*	,036	,273*	1,000	,626**
	Stopnja znač.	,003	1,000	,964	,000	,015	,798	,046		,000
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54
Večja samozavest	Pearsonov k. k..	,423**	-,091	-,116	,535**	,474**	-,180	,132	,626**	1,000
	Stopnja znač.	,001	,513	,403	,000	,000	,193	,342	,000	
	N	54	54	54	54	54	54	54	54	54

Najmočnejšo povezavo zasledimo pri pripisovanju pomena socializacije in druženja za plesno udejstvovanje otrok s strani staršev. Pearsonov korelacijski koeficient znaša 0,633 in je statistično značilen s stopnjo značilnosti nižjo od 1 %. Tako lahko trdimo, da tisti starši, ki menijo, da je socializacija pomembna za otrokovo plesno udejstvovanje, menijo tudi, da je druženje pomembno za otrokovo plesno udejstvovanje.

Poleg omenjene povezave so statistično značilne **s stopnjo značilnosti nižjo od 1 %** še naslednje povezave med trditvami pomena plesnega udejstvovanja otrok:

- Starši, ki menijo, da je socializacija pomembna za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da so otrokov napredek, otrokovo zadovoljstvo in večanje otrokove samozavesti pomembni dejavniki pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je nastopanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta pojavljanje v medijih in dobri plesni rezultati pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je pojavljanje v medijih pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da so dobri plesni rezultati pomembni dejavniki pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je druženje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta otrokovo zadovoljstvo in večanje otrokove samozavesti pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je otrokov napredek pomemben za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta plesno izpopolnjevanje in večanje otrokove samozavesti pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da so dobri plesni rezultati pomembni za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je plesno izpopolnjevanje pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je zadovoljstvo otroka pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je večanje otrokove samozavesti pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Statistično značilne **s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %** so naslednje povezave:

- Starši, ki menijo, da je druženje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je otrokov napredek pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Starši, ki menijo, da je otrokov napredek pomemben za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je otrokovo zadovoljstvo pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

- Starši, ki menijo, da je plesno izpopolnjevanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je zadovoljstvo otroka pomemben dejavnik pri plesnem udejstvanju njihovih otrok.

Med ostalimi pari trditev o pomenu plesnega udejstvovanja otrok ni statistično značilnih povezav s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %.

6.3 POMEN PLESNE DEJAVNOSTI S STRANI STARŠA

V nadaljevanju smo se odločili, da bomo pripravili novo spremenljivko na ta način, da bomo vsakemu anketiranemu staršu priredili novo vrednost, ki bo sestavljena iz povprečja odgovorov na trditve, ki se nanašajo na pomen plesne dejavnosti otrok.

V tabeli 2.3 in grafu 2.1 prikazujemo opisne statistike in frekvenčne porazdelitve tako porazdeljene spremenljivke pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše.

Tabela 6.3: Statistike nove spremenljivke (Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše)

N	Veljavne enote	54,00
	Manjkajoče enote	,00
	Aritmetična sredina	2,93
	Mediana	3,00
	Modus	3,00
	Standardni odklon	,41
	Minimum	1,78
	Maksimum	3,78

Vsi starši so odgovorili na vseh 9 trditev, ki se nanašajo na pomen plesnega udejstvovanja njihovih otrok.

Aritmetična sredina vseh skupaj zajetih trditev za starše znaša 2,93. To nakazuje na dejstvo, da starši v povprečju vse omenjene trditve pomena plesnega udejstvovanja otrok ocenjujejo kot kar pomembne.

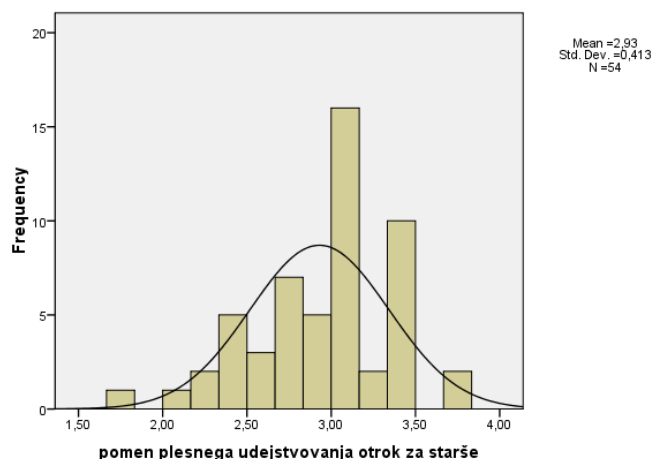
Mediana znaša 3, kar pomeni, da je polovica staršev mnenja, da so dejavniki kar pomembni ali zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje, polovica pa jih je mnenja, da omenjeni dejavniki niso pomembni ali so pomembni ali so kar pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje.

Modus znaša 3, iz česar sledi, da največ staršev ocenjuje, da imajo navedeni dejavniki plesnega udejstvovanja kar pomembno vlogo.

Standardni odklon pri vseh anketiranih na to vprašanje znaša 0,41.

Minimum 1,78 nam pove najmanjše, **maksimum** 3,78 pa največje povprečje ocen, ki ga je imel katerikoli anketirani v vzorcu staršev.

Graf 6.1: Histogram pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše

Iz **histograma** je razvidno, da je spremenljivka približno normalno porazdeljena. Opazimo lahko tudi, da so se sodelujoči starši v raziskavi bolj odločali za desno stran 4-stopenjske lestvice, saj lahko iz grafa razberemo povišane vrednosti pri možnostih kar pomembno ali zelo pomembno (3 do 3,5).

6.4 VPLIV STAROSTI IN IZOBRAZBE STARŠEV NA POMEN PLESNE DEJAVNOSTI NJIHOVIH OTROK

V tem delu diplome prikazujemo preverjanje vpliva starosti in izobrazbe staršev na pomen plesnega udejstvovanja njihovih otrok. Za preverjanje tega vpliva smo uporabili Spearmanov korelacijski koeficient. Rezultate podajamo v tabeli 2.4. Statistično značilni vplivi s stopnjo značilnosti nižjo od 1 % so v tabeli označeni z *, medtem ko so statistično značilni vplivi s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %, v tabeli označeni z **.

Tabela 6.4: Vpliv starosti in izobrazbe staršev na pomen plesne dejavnosti njihovih otrok

		Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše	Starost starša	Izobrazba
Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše	Spearmanov korelacijski koeficient	1,000	,274*	,146
	Stopnja značilnosti	.	,047	,297
	N	54	53	53

Pri ugotavljanju vpliva starosti staršev na pomen plesne dejavnosti otrok za starše lahko ugotovimo, da Spearmanov korelacijski koeficient znaša 0,274 in je statistično značilen s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %. Starejši starši pripisujejo večji pomen dejavnikom plesnega udejstvovanja otrok kot mlajši starši.

Izobrazba staršev ne vpliva statistično značilno s stopnjo značilnosti nižjo od 5 % na pomen plesnega udejstvovanja otrok.

7 POMEN PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK ZA STARŠE PO MNENJU PLESNIH PEDAGOGO

Sledi poglavje opisa trditev, s katerimi smo merili, kako plesni pedagogi ocenjujejo, kaj je staršem pomembno pri plesnem udejstvanju otrok, ki jih poučujejo. Spremenljivko pomena plesnega udejstvanja otrok za starše z vidika pedagoga smo merili z naslednjim vprašanjem:

" Kaj mislite, da je staršem pomembno pri plesnem udejstvanju njihovega otroka?"

Tako kot starši so plesni pedagogi pomen plesnega udejstvanja otrok za starše z vidika plesnega pedagoga ocenjevali na 4-stopenski lestvici (kjer 1 pomeni, da trditev zanje ne drži, 4 pa, da trditev zanje zelo drži) naslednje trditve:

- Socializacija
- Nastopanje
- Pojavljanje otroka v medijih
- Druženje
- Otrokov napredek
- Dobri rezultati na plesnih tekmovanjih
- Plesno izpopolnjevanje
- Zadovoljstvo otroka
- Večja samozavest

Poleg vnaprej napisanih trditev so plesni pedagogi lahko navedli tudi druge dejavnike, ki vplivajo na pomen plesnega udejstvanja otrok.

7.1 OPISNE STATISTIKE

Rezultati, ki se nanašajo na pomen plesnega udejstvanja otrok za starše z vidika plesnih pedagogov, so podani v tabeli 3.1, sledi interpretacija opisnih statistik izbranih trditev.

Tabela 7.1: Opisne statistike pomena plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov

	Sociali- zacija	Nasto- panje	Pojavlja- nje v medijih	Druženje	Otrokov napredek	Dobri plesni rezultati	Plesno izpopol- njevanje	Zadovolj- stvo otroka	Večja samo- zavest
N Veljavne enote	66	66	66	66	66	66	66	66	66
Manjkajoče enote	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aritmetična sredina	3,30	3,05	2,24	3,38	3,59	2,83	3,36	3,71	3,30
Mediana	3,00	3,00	2,00	3,00	4,00	3,00	3,50	4,00	3,00
Modus	4	3	2	4	4	3 ^a	4	4	4
Standardni odklon	,764	,919	1,068	,651	,632	1,017	,737	,519	,723
Minimum	1	1	1	2	1	1	1	2	2
Maksimum	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Vse trditve, ki se nanašajo na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše z vidika plesnih pedagogov, so bile ocenjene s strani vseh anketiranih plesnih pedagogov.

Najvišjo **aritmetično sredino** pri pedagogih (3,71) zasledimo pri pomenu zadovoljstva otroka za njegovo plesno udejstvovanje. Tako lahko trdimo, da plesni pedagogi večinoma menijo, da starši otroke na plesne vaje vodijo zaradi otrokovega zadovoljstva s plesnimi aktivnostmi.

Tudi pomen otrokovega napredka je dosegel zelo visoko aritmetično sredino, saj ta znaša nad 3,50, in sicer 3,59. Plesni pedagogi tako tudi menijo, da je za starše otrokov napredek zelo pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju otrok.

Plesni pedagogi menijo, da so staršem druženje (aritmetična sredina znaša 3,38), plesno izpopolnjevanje (aritmetična sredina znaša 3,36), večja samozavest in socializacija (aritmetična sredina v obeh primerih znaša 3,30), nastopanje (aritmetična sredina znaša 3,05) ter dobri plesni rezultati (aritmetična sredina znaša 2,83) kar pomembni dejavniki pri plesnem udejstvovanju otrok.

Za plesne pedagoge drži, da menijo, da starši otroke na plesne urice vodijo zaradi pojavljanja v medijih (aritmetična sredina znaša 2,24).

Iz rezultatov aritmetičnih sredin lahko ugotovimo, da so po mnenju plesnih pedagogov vsi naštetih dejavniki za starše pomembni pri pripisovanju pomena pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Najvišjo **mediano** lahko zasledimo pri pomenu otrokovega napredka, zadovoljstva otroka in plesnega izpopolnjevanja pri plesnem udejstvovanju otrok. V prvih dveh primerih mediana znaša 4 in v zadnjem 3,5. Polovica pedagogov meni, da so po mnenju staršev omenjeni dejavniki zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje, polovica pa jih meni, da omenjeni dejavniki po mnenju staršev niso pomembni ali so pomembni ali so zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje.

Mediana znaša 3 pri pomenu socializacije, nastopanja, druženja, dobrih plesnih rezultatov in krepitev otrokove samozavesti pri plesnem udejstvovanju otrok. Polovica plesnih pedagogov namreč meni, da so ti za starše kar pomembni ali zelo pomembni dejavniki, polovica pa, da za starše niso pomembni, so pomembni ali kar pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje.

Pri pomenu pojavljanja v medijih za plesno udejstvovanje otrok mediana dosega vrednost 2, kar pomeni, da se polovici plesnih pedagogov, ki so sodelovali v raziskavi, ta dejavnik zdi za starše pomemben, kar pomemben ali zelo pomemben, polovici pa, da za starše ni pomemben ali je pomemben za plesno udejstvovanje njihovih otrok.

Anketirani plesni pedagogi se strinjajo z vsemi trditvami, ki so bile zajete v tem vprašanju (mediana je povsod večja ali enaka 2).

Najvišji **modus** (4) je pri večini pomenov za plesno udejstvovanje otrok, in sicer: pomen socializacije, druženja, otroškega napredka, plesnega izpopolnjevanja, zadovoljstva otroka in večanje otrokove samozavesti. Največ pedagogov tako meni, da so omenjeni dejavniki za starše zelo pomembni pri plesnem udejstvovanju njihovih

otrok. Vrednost 3 modus dosega pri pomenu nastopanja. Največ pedagogov je mnenja, da nastopanje kar vpliva na plesno udejstvovanje otrok z vidika staršev. Plesni pedagogi se strinjajo, da pomen pojavljanja v medijih vpliva na starše pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok (modus dosega vrednost 2).

Plesni pedagogi menijo, da na starše na področju plesnega udejstvovanja njihovih otrok najbolj vplivajo socializacija, druženje, otrokov napredek, plesno izpopolnjevanje, zadovoljstvo otroka in krepitev otrokove samozavesti, najmanj pa pomen nastopanja.

Standardni odkloni znašajo med 0,519 (za pomen zadovoljstva otroka) in 1,068 (za pomen pojavljanja v medijih).

Plesni pedagogi so pri ocenjevanju večine trditev pri pomenu udejstvovanja otrok za starše uporabljali celo lestvico (**minimum** znaša 1, **maksimum** pa 4). V primeru ocenjevanja pomena druženja, zadovoljstva otrok in kreptvi samopodobe otrok pa starši niso uporabljali celotne lestvice, saj minimum znaša 2, maksimum pa 4. V teh primerih se noben izmed plesnih pedagogov ne strinja, da naštetih dejavniki za starše niso pomembni pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Poleg omenjenih odgovorov so sodelujoči plesni pedagogi v raziskavi lahko navedli še dodatne razloge, ki po njihovem mnenju vplivajo na starše pri plesnem udejstvovanju otrok. Navedli smo jih s trditvijo in opisom pedagoga v naslednjem seznamu:

- *"Tudi, da pride otrok vesel iz plesnih in z veseljem na plesne"* (ženska stara med 36 in 40 let, z dvajsetletno kariero plesne pedagoginje);
- *"Zelo odvisno od staršev"* (pedagoginja, ki že 16 let poučuje splošne programe za predšolske in šolske otroke);
- *"Da se sploh z nečim ukvarja in ne zapravlja čas za 'neumnosti' "* (do 25 let stara plesna pedagoginja, ki poučuje tako splošne kot usmerjene šolske programe).

7.2 POVEZAVE MED PARI TRDITEV

V nadaljevanju smo želeli preveriti, kako so posamezne trditve o pomenu plesnega udejstvovanja otrok povezane med seboj. Za preverjanje tega vpliva smo uporabili Pearsonov korelacijski koeficient, katerega rezultate prilagamo v spodnji tabeli 3.2. V njej so označene z * statistično značilne povezave s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %, statistično značilne povezave s stopnjo značilnosti nižjo od 1 % pa so označene z **.

Tabela 7.2: Povezave med pari trditev (korelacije)

		Sociali- zacija	Nasto- panje	Pojavlja- nje v medijih	Druženje	Otrokov napredek	Dobri plesni rezultati	Plesno izpopolnje- vanje	Zadovolj- stvo otroka	Večja samo- zavest
Sociali- zacija	Pearsonov korelacijski koeficient	1,000	,068	,078	,415**	,293*	,106	,020	,262*	,416**
	Stopnja znač.		,589	,532	,001	,017	,399	,874	,034	,001
	N	66,000	66	66	66	66	66	66	66	66
Nasto- panje	Pearsonov k. k..	,068	1,000	,616**	,074	,112	,469**	,112	-,037	,048
	Stopnja znač.	,589		,000	,557	,371	,000	,372	,770	,699
	N	66	66,000	66	66	66	66	66	66	66
Pojavlja- nje v medijih	Pearsonov k. k..	,078	,616**	1,000	-,001	-,033	,605**	,101	-,288*	,123
	Stopnja znač.	,532	,000		,991	,792	,000	,418	,019	,327
	N	66	66	66,000	66	66	66	66	66	66
Druženje	Pearsonov k. k..	,415**	,074	-,001	1,000	,345**	-,043	,222	,282*	,374**
	Stopnja znač.	,001	,557	,991		,005	,734	,074	,022	,002
	N	66	66	66	66,000	66	66	66	66	66
Otrokov napredek	Pearsonov k. k..	,293*	,112	-,033	,345**	1,000	,132	,457**	,245*	,276*
	Stopnja znač.	,017	,371	,792	,005		,292	,000	,047	,025
	N	66	66	66	66	66,000	66	66	66	66
Dobri plesni rezultati	Pearsonov k. k..	,106	,469**	,605**	-,043	,132	1,000	,308*	,053	,133
	Stopnja znač.	,399	,000	,000	,734	,292		,012	,670	,288
	N	66	66	66	66	66	66,000	66	66	66
Plesno izpopol- njevanje	Pearsonov k. k..	,020	,112	,101	,222	,457**	,308*	1,000	,278*	,397**
	Stopnja znač.	,874	,372	,418	,074	,000	,012		,024	,001
	N	66	66	66	66	66	66	66,000	66	66
Zadovolj- stvo otroka	Pearsonov k. k..	,262*	-,037	-,288*	,282*	,245*	,053	,278*	1,000	,236
	Stopnja znač.	,034	,770	,019	,022	,047	,670	,024		,056
	N	66	66	66	66	66	66	66	66,000	66
Večja samo- zavest	Pearsonov k. k..	,416**	,048	,123	,374**	,276*	,133	,397**	,236	1,000
	Stopnja znač.	,001	,699	,327	,002	,025	,288	,001	,056	
	N	66	66	66	66	66	66	66	66	66,000

Najmočnejšo povezavo zasledimo pri pripisovanju pomena nastopanja in pojavljanja v medijih za starševo oceno plesnega udejstvovanja otrok s strani plesnih pedagogov. Pearsonov korelacijski koeficient znaša 0,616 in je statistično značilen s stopnjo značilnosti nižjo od 1 %. Tako lahko trdimo, da tisti plesni pedagogi, ki menijo, da je staršem nastopanje pomembno za otrokovo plesno udejstvovanje, menijo tudi, da je staršem pojavljanje v medijih pomembno za otrokovo plesno udejstvovanje.

Poleg omenjene povezave so statistično značilne s **stopnjo značilnosti nižjo od 1 %** še naslednje povezave med trditvami pomena plesnega udejstvovanja otrok:

- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše socializacija pomembna za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta za starše druženje in večanje otrokove samozavesti pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše nastopanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da so za starše dobri plesni rezultati pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše pojavljanje v medijih pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da so za starše dobri plesni rezultati pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše druženje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta za starše otrokov napredek in večanje otrokove samozavesti pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše otrokov napredek pomemben za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše plesno izpopolnjevanje pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše plesno izpopolnjevanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše večanje otrokove samozavesti pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Statistično značilne povezave s **stopnjo značilnosti nižjo od 5 %** so naslednje:

- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše socializacija pomembna za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta za starše otrokov napredek in zadovoljstvo otroka pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše pojavljanje v medijih pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše zadovoljstvo otroka pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše druženje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše zadovoljstvo otroka pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše plesno izpopolnjevanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da sta za starše zadovoljstvo otroka in krepitev samozavesti pomembna dejavnika pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da so za starše dobri plesni rezultati pomembni za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše plesno izpopolnjevanje pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.
- Plesni pedagogi, ki menijo, da je za starše plesno izpopolnjevanje pomembno za plesno udejstvovanje njihovih otrok, menijo tudi, da je za starše zadovoljstvo otroka pomemben dejavnik pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok.

Med ostalimi pari trditve o pomenu plesnega udejstvovanja otrok ni statistično značilnih razlik s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %.

7.3 POMEN PLESNE DEJAVNOSTI S STRANI STARŠA PO MNENJU PLESNEGA PEDAGOGA

V nadaljevanju smo se odločili, da bomo pripravili novo spremenljivko na ta način, da bomo vsakemu anketiranemu plesnemu pedagogu priredili novo vrednost, ki bo sestavljena iz povprečja odgovorov na trditve, ki se nanašajo na pomen plesne dejavnosti otrok po mnenju plesnih pedagogov za starše.

V tabeli 7.3 in grafu 7.1 prikazujemo opisne statistike in frekvenčne porazdelitve tako porazdeljene spremenljivke pomena plesnega udejstvovanja otrok za plesne pedagoge.

Tabela 7.3: Statistika nove spremenljivke (pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov)

N	Veljavne enote	66,00
	Manjkajoče enote	,00
	Aritmetična sredina	3,20
	Mediana	3,22
	Modus	3,00
	Standardni odklon	,43
	Minimum	2,11
	Maksimum	4,00

Vsi plesni pedagogi so odgovorili na vseh 9 trditev, ki se nanašajo na njihova mnenja o pomenu plesnega udejstvovanja otrok za starše.

Aritmetična sredina vseh skupaj zajetih trditev za starše po mnenju pedagogov znaša 3,20. To nakazuje na dejstvo, da plesni pedagogi menijo, da so za starše navedeni dejavniki plesnega udejstvovanja kar pomembni.

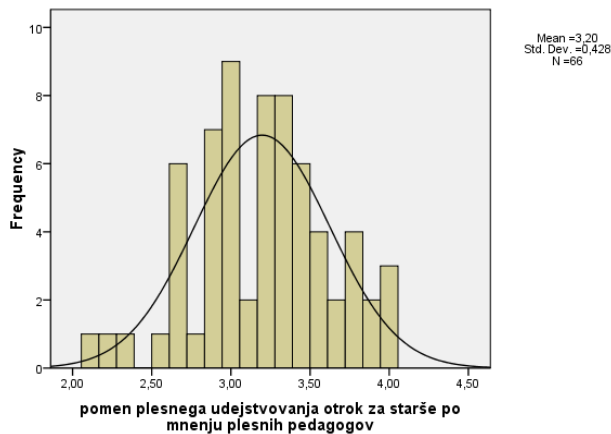
Mediana znaša 3,22, kar pomeni, da je polovica plesnih pedagogov mnenja, da so dejavniki za starše kar pomembni ali zelo pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje, polovica pa jih je mnenja, da omenjeni dejavniki za starše niso pomembni ali so pomembni ali so kar pomembni za otrokovo plesno udejstvovanje.

Modus znaša 3, iz česar sledi, da največ anketiranih plesnih pedagogov meni, da so za starše navedeni dejavniki plesnega udejstvovanja otrok kar pomembni.

Standardni odklon pri vseh anketiranih na to vprašanje znaša 0,43.

Minimum (2,11) nam pove najmanjše, **maksimum** (4,00) pa največje povprečje ocen, ki ga je imel katerikoli anketirani v vzorcu plesnih pedagogov. Tako ugotovimo, da povprečje ocen kateregakoli plesnega pedagoga v tem vzorcu ni dosegala vrednosti okoli 1.

Graf 7.1: Histogram pomena plesne dejavnosti s strani starša po mnenju plesnega pedagoga

Iz **histograma** je razvidno, da so se anketirani plesni pedagogi bolj odločali za oceno kar pomembno, saj so tu opazne povišane vrednosti (2,5 do 3,5). Spremenljivka je približno normalno porazdeljena.

7.4 VPLIV STAROSTI, IZOBRAZBE, STAŽA POUČEVANJA IN POVPREČNEGA ŠTEVILA UR TEDENKEGA POUČEVANJA PLESNIH PEDAGOGO NA OCENO POMENA PLESNE DEJAVNOSTI ZA STARŠE

V tem delu diplome prikazujemo preverjanje vpliva starosti, izobrazbe, staža poučevanja in povprečnega števila ur tedenskega poučevanja na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov. Za preverjanje tega vpliva smo uporabili Spearmanov korelacijski koeficient (Tabela 3.4). Statistično značilni vplivi s stopnjo značilnosti nižjo od 5 % so v tabeli označeni z *, medtem ko so statistično značilni vplivi s stopnjo značilnosti nižjo od 1 % v tabeli označeni z **.

Tabela 7.4: Preverjanje vplivov starosti, izobrazbe, staža poučevanja in povprečnega št. ur tedenskega poučevanja pl. pedagogov na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov (korelacije)

		Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov	Starost	Izobrazba	Leta pedagogije	Povprečno število ur poučevanja
Pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov	Spearmanov korelacijski koeficient	1,000	,296*	,179	,215	,272*
	Stopnja značilnosti	.	,016	,150	,084	,027
	N	66	66	66	66	66

Pri ugotavljanju vpliva starosti na pomen plesne dejavnosti otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov lahko ugotovimo, da Spearmanov korelacijski koeficient znaša 0,296 in je statistično značilen s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %. Starejši plesni pedagogi menijo, da so staršem dejavniki plesnega udejstvovanja otrok bolj pomembni kot mlajši plesni pedagogi.

Izobrazba plesnih pedagogov na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše ne vpliva statistično značilno s stopnjo značilnosti nižjo od 5 %.

Prav tako tudi staž plesnega pedagoga ne vpliva statistično značilno s stopnjo značilnosti nižjo od 5 % na pomen plesnega udejstvovanja otrok za starše.

S stopnjo značilnosti nižjo od 5 % lahko trdimo, da pomen povprečnega števila ur poučevanja na teden vpliva na pomen plesne dejavnosti otrok za starše po mnenju plesnih pedagogov. Rečemo lahko, da plesni pedagogi, ki poučujejo več ur na teden, menijo, da so naštetih dejavniki plesnega udejstvovanja staršem pomembnejši kot plesnim pedagogom, ki poučujejo manj ur na teden.

8 OTROKOVA OCENA POMENA PLESNEGA UDEJSTVOVANJA S STRANI STARŠEV

V tem poglavju pa se bomo osredotočili na to, kaj se zdi otrokom pomembno pri njihovem plesnem udejstvovanju oziroma, kaj so v svojih intervjujih izpostavili na vprašanje:

" Zakaj misliš, da so te starši vpisali na plesne?"

Z omenjenim vprašanjem smo pridobili mnenja otrok o tem, kaj je staršem pomembno pri vpisu otrok v plesno dejavnost. Odgovore otrok smo razvrstili v 8 skupin, kar je razvidno iz tabele 8.1.

Tabela 8.1: Razlogi otrok, zaradi katerih menijo, da so jih starši vpisali na plesno dejavnost

		Frekvenca	Odstotki	Veljavni odstotki
Veljavni odg.	Želja otroka	32	15,7	32
	Želja / odločitev staršev	22	10,8	22
	Zadovoljstvo staršev	20	9,8	20
	Drugo	9	4,4	9
	Zabava otroka	7	3,4	7
	Telesna aktivnost	6	2,9	6
	Socializacija	2	1,0	2
	Plesni pedagog	2	1,0	2
	Skupaj	100	49,0	100
Manjkajoči odg.	Ni odgovora	104	51,0	
Skupni odg.		204	100	

Otroci so kot najbolj pomemben dejavnik staršev za vpis v plesno dejavnost najpogosteje izpostavljali **željo otroka**. Kot primere odgovorov navajamo naslednje:

- " Zato ker mi je blo všeč in so me prjavl" (dekllica stara med 9 in 10 let iz Grosuplja);
- "Ker sm se jst tko odloču" (fant iz Vrhnike, kateri pleše že tretje leto);
- "K sm se podpisu" (3–4 leta star fantek iz Ljubljane, kateri je prvo leto vpisan na plesno dejavnost);
- "Zato ker sem jim težila" (dekllica, ki v Grosuplju pleše v splošnih šolskih programih);

- "K sm rada plesala pa pela" (plesalka s starostjo 7–8 let, katera pleše že 3 leta);
- "Mami je rekla, da me bo na judo vpisala, jst pa nism hotu" (plesalec v splošnih šolskih programih, star med 7 in 8 let).

S skoraj 11 odstotki sledi skupina mnenj, v katero smo umestili vse odgovore na temo **želja oziroma odločitev staršev**, katera po mnenju otrok kar vpliva na odločitev staršev za vpis na plesno dejavnost. V to spadajo naslednji odgovori, kateri predstavljajo tako tipične kot netipične odgovore:

- "Da majo takrat mir" (deklica, ki pleše 2 leti in prebiva na Vrhniki);
- "Da ne bo mami jezna duma" (3–4 letna deklica, ki v Ljubljani obiskuje plesne urice za predšolske otroke);
- "K lahko nakupuje ta čas, k mamu premejh avto, da bi šli vsi skupi" (deček, kateri v Ljubljani pleše že 3 leto);
- "Da se me mal znebijo in odpočijejo, pa kj pospravjo" (11–12 letni plesalec iz Vrhnike);
- "D ji kj pokažm iz plesnih, k ji je dolgčas k zdj Playstationa ne igra več" (deklica v starosti med 5 in 6 let, katera obiskuje plesne urice v Grosuplju).

Tretja najpogostejša skupina se je v raziskavi pokazala **zadovoljstvo staršev** s plesno dejavnostjo, v katero smo umestili sledeče odgovore:

- "Ker jim je všeč, če plešem" (grosupeljska deklica stara 3 do 4 leta);
- "Ker se tud njim zdi zanimivo" (deklica iz Vrhnike, ki pleše v splošnih šolskih programih);
- "Ker je tud ona tam hodla, pa ji je blo lepo, pa je pol še mene vpisala" (5–6 let stara deklica, ki prvo leto obiskuje plesno dejavnost);
- "Ker so ponosni name" (11 do 12 let stara deklica iz Vrhnike);
- "Mami je vidla, da sm rojen za ples" (deček, ki prvo leto obiskuje splošen plesni program za šolske otroke).

Ugotovimo lahko, da se želja otroka pojavlja v 15,7 odstotkih, odločitev oziroma zadovoljstvo staršev pa skupaj v dobrih 20-ih odstotkih.

Med zanimivejše odgovore rangirane skupine **zabava** pa lahko štejemo naslednja mnenja otrok o tem, zakaj so jih starši vpisali na plesno dejavnost:

- "K je fajn" (deček, ki pleše prvo leto v splošnih šolskih plesnih programih v Ljubljani);
- "Da bi se fino imeja" (deklica iz Grosuplja, stara 3 do 4 leta);
- "Ker so plesne dobre" (deklica, ki na Vrhniki pleše drugo leto);
- "Zato, da mi je zabavno" (plesalec iz Grosuplja v starosti 7 do 8 let).

Otroci so kot pomen za starše za vpis v plesne programe navedli v skoraj 3 odstotkih **telesno aktivnost**, katera se odraža v naslednjih odgovorih:

- "Da se mal razgibam" (3 ali 4-letna deklica iz Ljubljane);
- "Da bom bl gibčna, pa, da bom bla na gimnastiki bolša" (intervjuvana 7–8 let stara plesalka, ki se že tretje leto plesno udeje tvuje).

Podajamo tudi odgovora, ki sta se pojavila na temo **plesni pedagog**:

- "K je Saša carska" (deklica stara med 7 in 8 let, katera obiskuje plesni tečaj na Vrhniki);
- "Ker je dobra učiteljca" (2 leti plesoča deklica v splošnih šolskih programih).

Otroci so **socializacijo** izpostavili le v dveh primerih, enega od njih navajamo kot razlog staršev za vpis v plesno dejavnost s strani otroka:

- "K tud Luka (bratec) hod" (intervjuvana predšolska plesalka iz Grosuplja).

V odgovorih otrok so se pojavili tudi taki, ki jih nismo mogli umestiti v nobeno izmed skupin. Izmed slednjih navajamo najbolj zanimive:

- "Ker je mami kul ska" (deklica stara med 7 do 8 let);
- "K sm punca" (deklica v starosti 5–6 let, ki v Ljubljani pleše že 3 leta);
- "Zato k je oci pjiden" (3 do 4 leta stara plesalka iz Ljubljane);
- "K loh mal otroke učiš pol v šoli" (deklica, ki v Ljubljani pleše v splošnem šolskem programu).

9 SKLEP

V sklepnem delu diplomskega dela podajamo glavne ugotovitve o socialnopsihološki dimenziji plesa z vidika otroka, starša in plesnega pedagoga. Problem smo proučevali tako s teoretskega kot empiričnega izhodišča. Najprej bomo navedli glavne ugotovitve, do katerih smo prišli preko obravnave sekundarnih virov, kjer smo proučevali socialnopsihološki vidik otroškega plesa in pomembne vidike poklica plesnega pedagoga ter vloge staršev pri plesnem izobraževanju otroka. Sledil bo povzetek empiričnega dela, kjer smo raziskovali pomen, ki ga ples predstavlja vsaki skupini respondentov posebej, torej tako otrokom, staršem kot plesnim pedagogom. Predstavljene bodo glavne ugotovitve raziskave in rezultati testiranja hipotez. Na koncu bomo podali priporočila za nadaljnje raziskovanje in primeren razvoj otroške rekreativne dejavnosti v prihodnje.

9.1 TEMELJNE TEORETSKE UGOTOVITVE

Glavni cilj tega dela je bil teoretska razčlenitev dimenzije otroškega rekreativnega plesa in oris ključnih socialnopsiholoških komponent, ki vplivajo na otrokovo plesno udejstvovanje. V drugi vrsti smo želeli raziskati načine vplivanja staršev in plesnih pedagogov na otrokov interes za plesno dejavnost.

9.1.1 TEORETSKE UGOTOVITVE SOCILNOSIHOLOŠKE DIMENZIJE OTROŠKEGA REKREATIVNEGA PLESA

Na otrokovo plesno izražanje po eni strani vpliva stopnja telesnega razvoja in po drugi strani socialnopsihološki pojavi. Musek in Pečjak navajata teoretika Maslowa, po katerem smo obrazložili zadovoljevanje otrokovih potreb (1996, 91–92), pri katerih s plesom najprej zadovolji potrebo po gibanju in kasneje potrebe po varnosti, naklonjenosti, ugledu in spoštovanju, kar zaključuje faza samoaktualizacije. Njegova teorija lepo pojasni humanistično perspektivo motivacije, ki se odraža pri otrokovih notranjih vzgibih. Motivacija za otrokovo plesno izražanje se po drugi strani kaže v materialni ali nematerialni spodbudi otroka, ki jo definira behavioristična teorija

motivacije. "Kognitivni teoretiki pa so prepričani, da je vedenje determinirano z našim mišljenjem in ne le nagrajevanjem ali kaznovanjem preteklega vedenja" (Schunk, Stipek v Woolfolk 2002, 323), zato je potrebno otroke spodbuditi k dejanskemu motiviranemu obnašanju. Motivacija otroka se po eni strani kaže kot *potiskanje potreb in motivov* in po drugi strani *privlačnosti otrokovih idealov, ciljev, želja in vrednot*.

Obravnavali smo tudi frustrirajoče situacije, s katerimi se otrok lahko spopada na plesni dejavnosti. Pojavijo se lahko zaradi neprisotnosti staršev, zaradi nove skupine otrok, nepoznavanja plesnega pedagoga ali strahu pred nastopanjem, medtem ko mora biti pedagog pozoren na skupino, da posameznikom ne dela krivic in da sam s svojim izpostavljanjem ali zapostavljanjem ne frustrira otroka.

Omenili smo pomembnost kultiviranega čustvenega *doživljanja in izražanja* tako v privatnih odnosih med soplesalci in plesnim pedagogom kot pri igranih čustvih v koreografijah, kar pripomore k rasti stabilnosti ter samozavesti otroka.

Prav tako smo predelali psihomotorično učenje otroka, ki se večinoma odraža kot modelno učenje. Plesni pedagog mora osmisliti, razložiti in hkrati demonstrirati posamezni plesni vzorec, ki ga otrok posnema tako mentalno kot gibalno. Učenje mora biti torej postopno, strokovno, zabavno in celostno.

Nato smo raziskali izhodišča ustvarjalnosti pri otrokovem plesnem udejstvovanju in ugotovili potek od *priprave, inkubacije in iluminacije* do končne *verifikacije*. Ugotovili smo, da na ustvarjalnost vplivajo tako osebnost in okolje kot sam ustvarjalni proces otroka in celotne plesne skupine, ki pripelje do končnega koreografskega produkta (Trstenjak 1981, 11–15). Ustvarjati je potrebno domišljjsko vzdušje in spodbujati avtistično mišljenje, ki ga pri otrocih krepimo z improvizacijskimi igrami.

Pomemben element je tudi socializacija otroka, na katero vplivajo *družina*, kot tudi sekundarni agensi socializacije, kot so *plesna skupina z vrstniki* in plesnim pedagogom na čelu, *množica plesalcev* na nastopu in *množični mediji*.

Z vidika *primarne socializacije* so pomembni: oblika družine, odnosi v njej, hierarhija njenih članov in načini družinske vzgoje. Tematiko smo razširili v poglavju o vplivih staršev na otrokovo rekreativno plesno dejavnost.

V *plesni skupini* igrajo ključno vlogo odnosi med otrokom, sovrstniki in plesnim pedagogom. Nanjo vplivajo osebne značilnosti posameznikov znotraj skupine, način vodenja plesnega pedagoga, vsebine plesnih vaj, stikane vezi med akterji in prilagoditev posameznikov na novo okolje. Otrok se mora naučiti različnih vlog in primerne obnašanja tako v smislu vodenja kot podrejanja. Tu smo omenili sociokulturne teorije motivacije, ki "poudarjajo sodelovanje, identiteto in medsebojne odnose znotraj skupnosti" (Woolfolk 2002, 327), zaradi česar je skupinska vadba tako zelo primerna za stimulacijo otroka.

Po Piagetu smo med otrokom in plesnim okoljem definirali različne oblike vplivov. V smislu *asimilacije* se mora skupina plesalcev prilagoditi plesnemu pedagogu, v smislu *akomodacije* gre za prilagajanje bodisi pedagoga ali otroka vsaki skupini posebej. Kot zadnje smo navedli pomembnost tipa vodenja plesnega pedagoga, ki lahko sledi bodisi *avtokratskemu*, *demokratičnemu* ali *razpuščenemu tipu*, kar vpliva tako na odnose v skupini kot tudi na oblikovanje posameznika.

V diplomskem delu smo obravnavali *množico* kot obsežnejšo skupino plesalcev združenih na večjem plesnem nastopu in ugotovili, da v takem primeru nastopi razosebljanje posameznikov in hkrati njihovo poenotenje, kar Pečjak (1994, 74) definira kot *konformizem*. Plesno množico smo želeli razumeti z vidika teorije povečanja reakcij (Freedman v Pečjak 1994, 38) in teorije posnemanja (Trade v Pečjak 1994, 38), saj je pri otroku zaznati povečano glasnost govorjenja in petja ter zavzetost do plesnega izražanja, vendar po drugi strani otrok preko zaznavanja izrazov drugih soplesalcev posnema ter izraža enake izraze pri sebi.

Kot zadnje smo poskušali raziskati vpliv *medijev* na socializacijo plesalca in ti so se izkazali za izrazitega posrednika trendov, saj močno vplivajo na priljubljenost plesnih zvrsti, plesnih oblačil in popularno glasbo. Otrokom vzbujajo *želje*, katerim se morajo prilagajati tako snovalci plesnih programov in ustanove, ki se ukvarjajo z otroškimi

rekreativnim plesom kot tudi koreografi. Opisali smo tudi drug, izobraževalni vidik medijev. Le-ti so zaradi svoje dostopnosti in povečanega prikazovanja plesa otrokom letnega približali in povečali zanimanje zanj.

9.1.2 VPLIV STARŠEV NA OTROKOVO PLESNO UDEJSTVOVANJE

Starši s svojim življenjem, vzgojo, pričakovanji, karakterjem in stopnjo podpore pomembno vplivajo na potek otrokovega plesnega razvoja. Zaradi sodobnega načina življenja se staršem podaljšujejo službene obveznosti, zaradi česar so otroci dalj časa v varstvih oziroma so vpisani na številne dodatne obveznosti. Družba vse več pričakuje od staršev, zato so ti vse bolj ambiciozni in to prenašajo na svoje otroke. Sue Stinson (1988, 52) pravi, da nekateri starši spodbujajo ustvarjalnost in samo-izražanje, medtem ko drugi za bodoči uspeh prisegajo na zgodnje usposabljanje, pri čemer sama meni, da mora biti vodilo otrokov primeren razvoj in zadovoljstvo.

Pomembno je tudi, da starši omogočijo proces otrokovega osamosvajanja in zaupajo v pedagoško strokovnost in mu dovolijo delati avtonomno.

Ključna je spodbuda in podpora staršev, kar otroka zelo spodbudi k plesnemu udejstvovanju. Hkrati igra bistveno vlogo aktivna vključenost staršev v otrokov plesni izobraževalni proces, pri čemer morajo starši otroku dati priložnost, da se spozna z različnimi plesnimi prireditvami, dogodki ter plesno kulturo v Sloveniji in drugod. Omogočati mu morajo čim več gibanja, s katerim raziskuje in spoznava svoje telo, hkrati pa gradi na emocionalnem ter mentalnem razvoju.

9.1.3 VIDIKI VLOGE PLESNEGA PEDAGOGA PRI RAZVOJU OTROKA

Plesni pedagog poleg staršev pomembno vzgaja in razvija otroka v uspešnega človeka. Ključni dejavnik uspešno delujoče skupine je avtoriteta plesnega pedagoga, ki lahko izvira iz otrokovega strahu pred kaznimi oziroma "iz dobre in močne osebnosti" pedagoga (Dirx 1971, 105). Drugi tip je primernejši zaradi dodatne stimulacije otroka in veselja do obiskovanja plesnih vaj. Pogled Maxa Webra, ki je govoril o *karizmatični osebnosti* (v Haralambos in Holborn 2001, 509), smo razložili kot predanost otrok do

plesnega pedagoga, za katerega verjamejo, da ima izjemne lastnosti. Drugo razlago avtoritete smo našli v mišljenju Talcotta Parsonsa, ki je zagovarjal sistem *vrednotnega konsenza* in poudarjal nujno potreben vodilni položaj za normalno delovanje skupine (v Haralambos in Holborn 2001, 514).

Poleg tega nas je zanimala tudi ustvarjalnost plesnega pedagoga, ki poleg izobraževalne vloge pogosto opravlja tudi vlogo *koreografa*. Ideje za plesne stvaritve črpa iz okolice, ljudi, izkušenj, dogodkov in trenutnih trendov, zato mora neprestano opazovati, poslušati ter spremljati vse okoli sebe, da ostane v koraku s časom.

Zaključili smo z dilemami plesnega pedagoga, ki je razdvojen med željami otroka, svojim strokovnim znanjem, pričakovanji staršev in večinoma komercialno usmerjenimi snovalci plesnih programov. Pedagogova vloga je predvsem strokovno delo, ki naj bi temeljilo na pravilnem, zdravem in razumnem napredku otroka.

9.1.4 POMEN KOMUNIKACIJE MED AKTERJI OTROŠKE PLESNE DEJAVNOSTI

Menimo, da je za kvalitetno, spodbudno in zadovoljivo delo pri otrokovi rekreativni plesni dejavnosti ključnega pomena predvsem dobra komunikacija med vsemi tremi akterji. Otrok mora izražati svoja občutja in želje, starši svoja realna pričakovanja, predloge ter videnja morebitnih otrokovih zadreg in pedagog svoje strokovne opazke. Tako najlažje pridemo do kompromisa, ki mora biti v prvi vrsti dober za otroka.

9.2 TEMELJNE UGOTOVITVE EMPIRIČNEGA RAZISKOVANJA

V empiričnem delu smo raziskovali pomen plesa za otroke, starše in plesne pedagoge s pomočjo anketnih vprašalnikov za starše in plesne pedagoge ter na podlagi globinskih intervjujev pri otrocih.

V vzorcu staršev so bile zajete večinoma ženske. Večina anketiranih staršev je bila starih od 31 do 40 let, hkrati je imela večina anketiranih staršev otroke stare 5 do 6 let,

ki so v polovici primerov obiskovali splošne predšolske programe. Starši so imeli večinoma opravljeno visoko šolo, fakulteto oziroma akademijo. Prevladovale so dvo-starševske družine z enim ali 2 otrokoma in mesečni strošek za otrokovo rekreativno plesno dejavnost se je večinoma gibal med 26 in 50 €. V omenjenem vzorcu smo merili spremenljivko pomena plesnega udejstvovanja otrok in ugotovili, da starši otroke na plesne vaje vodijo najpogosteje zaradi otrokovega zadovoljstva in nato zaradi njegovega napredka ter socializacije. Največ staršev je bilo mnenja, da so socializacija, druženje, otroški napredek in zadovoljstvo otroka zelo pomembni pri plesnem udejstvovanju otroka. S pomočjo statistične analize smo ugotovili, da starejši starši pripisujejo večji pomen dejavnikom plesnega udejstvovanja otrok kot mlajši starši, medtem ko izobrazba staršev ne vpliva statistično značilno s stopnjo značilnosti nižjo od 5 % na pomen plesnega udejstvovanja otrok.

V vzorcu plesnih pedagogov se je izkazalo, da so v plesu dejavne večinoma ženske, ki so bile v raziskavi večinoma stare do 25 let, kar se je odražalo tudi v izobrazbi, saj so bili v največjem odstotku zastopani tisti, ki so dokončali srednjo šolo. Večina anketiranih je poučevala splošno vadbo za šolske otroke in imela 5-letni delovni staž plesnega pedagoga. V tem vzorcu smo merili, kako plesni pedagogi ocenjujejo, kaj je staršem pomembno pri plesnem udejstvovanju otrok, ki jih poučujejo. Dognali smo, da plesni pedagogi večinoma menijo, da starši otroke na plesne vaje vodijo zaradi otrokovega zadovoljstva s plesnimi aktivnostmi, v drugi vrsti sicer tudi zaradi otrokovega napredka. Največ pedagogov je menilo, da so socializacija, druženje, otroški napredek, plesno izpopolnjevanje, zadovoljstvo otroka in večanje otrokove samozavesti dejavniki, ki so za starše zelo pomembni pri plesnem udejstvovanju njihovih otrok. V nadaljevanju smo preverjali, kako so posamezne trditve o pomenu plesnega udejstvovanja otrok povezane med seboj in spoznali, da tisti plesni pedagogi, ki menijo, da je staršem nastopanje pomembno pri otrokovem plesnem udejstvovanju, menijo tudi, da je staršem pomembno pojavljanje v medijih. Starejši plesni pedagogi menijo, da so staršem dejavniki plesnega udejstvovanja otrok bolj pomembni kot mlajši plesni pedagogi.

Zadnjo raziskavo smo opravili na vzorcu otrok, v katerem je bilo izprašanih največ deklic in otrok starih od 5 do 6 let s prebivališčem na Vrhniki ali v Grosuplju. Izvedli

smo globinske intervjuje, pri katerih so otroci kot najpomembnejši dejavnik staršev za vpis otroka v plesno dejavnost navedli željo otroka, temu sledi želja oziroma odločitev staršev in zadovoljstvo staršev ter nato zabava.

Sklenemo lahko, da vse tri proučevane skupine menijo, da je za starše v prvi vrsti za vpis otroka na plesno dejavnost pomembno njegovo zadovoljstvo. Razlikujejo se pri drugi izbiri, kjer starši in pedagogi menijo, da je za odločitev staršev pomemben otrokov napredek, medtem ko so otroci kot drugi najpogostejši razlog, da otrok obiskuje omenjeno dejavnost, navedli odločitev oziroma željo starša.

9.3 TESTIRANJE HIPOTEZ

V sklepu poleg teoretičnega in empiričnega povzetka navajamo tudi sklepe o potrditvi oziroma zavrnitvi zastavljenih hipotez.

9.3.1 Hipoteza 1

Pri preverjanju prve hipoteze, da *osebnostne značilnosti staršev vplivajo na njihovo percepcijo pomena plesnega udejstvovanja otroka*, smo ugotovili, da starejši starši pripisujejo večji pomen dejavnikom plesnega udejstvovanja otrok kot mlajši starši. Iz tega lahko sklenemo, da starost staršev vpliva na njihovo percepcijo plesnega udejstvovanja otroka in tako hipotezo v tem pogledu lahko potrdimo.

Poleg tega smo preverjali hipotezo tudi pri drugi osebni značilnosti – izobrazbi staršev. Izkazalo se je, da izobrazba staršev ne vpliva statistično značilno s stopnjo značilnosti nižjo od 5 % na pomen plesnega udejstvovanja otrok, zato hipoteze ne moremo niti potrditi niti zavrniti.

Proučili smo dve osebni značilnosti in ugotovili, da pri starosti lahko hipotezo potrdimo, a jo pri izobrazbi zavrnemo, iz česar sledi, da lahko našo osnovno hipotezo le delno potrdimo.

9.3.2 Hipoteza 2

Menili smo tudi, da *pedagogi in starši na različen način dojemajo plesno udejstvovanje otrok. Plesnim pedagogom sta najbolj pomembna zadovoljstvo otroka in njegov napredek, medtem ko sta staršem druženje in plesno izpopolnjevanje*. Ugotovili smo, da tako plesnim pedagogom kot staršem največ pomeni zadovoljstvo otroka in večanje otrokove samozavesti, tako da hipoteze ne moramo potrditi.

9.3.3 Hipoteza 3

Pred izvedbo empirične raziskave pomena plesa za otroka smo bili mnenja, da *sta Otrokom sta pri plesnem udejstvovanju pomembna zabava in plesni pedagog, a manj pomembne materialne dobrine in samo učenje*. Ugotovili smo, da otroci plesno dejavnost najraje obiskujejo zaradi motoričnega, plesnega in glasbenega učenja, tako da v tem pogledu hipotezo zavrnemo. Vendar drži, da sta jim zabava in plesni pedagog bolj pomembna kot različne prejete materialne dobrine, zato v tem pogledu hipotezo potrdimo. Sklenemo, da lahko v celoti tretjo hipotezo delno potrdimo.

9.4 PRIPOROČILA ZA NADALJNJE RAZISKOVANJE

Po opravljeni raziskavi o pomenu plesa, ki je bila izvedena od septembra 2008 do maja 2009 med plesnimi pedagogi, starši in otroki, smo opazili določene pomanjkljivosti, ki bi jih bilo v prihodnjih raziskovanjih dobro upoštevati ter tako izboljšati metodološke postopke in dobljene rezultate.

V prihodnje bi bil smiseln **večji vzorec** anketiranih otrok, staršev in plesnih pedagogov, saj bi s tem povečali zanesljivost rezultatov ter končnih sklepov. Same **vprašalnike** bi bilo dobro zastaviti tako, da bi lahko raziskovane skupine bolje primerjali med seboj in prišli do bolj uporabnih ugotovitev. **Nekatera vprašanja** bi bila lahko drugače zasnovana in bi tako pripomogla k boljši razumljivosti anketiranih, morda bi se lahko odločili tudi za 5 stopenjsko lestvico ter tako respondentom omogočili srednji odgovor.

Vsekakor svetujemo širšo, **vseslovensko raziskavo**, v številnih plesnih šolah, osnovnih šolah, vrtcih in ustanovah s plesnimi krožki, kjer bi bili zaobjeti plesni delavci, plesalci ali njihovi starši, s čimer bi pridobili rezultate za primerjavo stanja med urbanim in ruralnim okoljem, med plešočimi v različnih plesnih ustanovah, regijah in tako naprej.

Priporočili bi tudi **ponovitev raziskave** na enakih vzorcih udeleženi, kjer bi lahko spremljali razvoj pomena plesa pri že anketiranih oziroma intervjuvanih otrocih, starših in plesnih pedagogih. Tako bi lahko raziskovali tudi longitudinalni razvoj pomena plesa za otroke, starše in plesne pedagoge.

Svetovali bi tudi izvedbo bolj podrobne raziskave specifično za **predšolsko** plesno dejavnost in ločeno raziskavo za **šolsko plesno dejavnost** ter medsebojno **primerjavo**.

Sklenemo lahko, da je na področju pomena plesne dejavnosti za otroka, starše in plesnega pedagoga še veliko neraziskanih področij, ki bi jih bilo v prihodnje smiselno obravnavati ter tako plesno aktivnost za otroke izboljšati in najti pameten ter strokoven kompromis med željami otrok, pričakovanji staršev in delovanjem plesnih pedagogov.

9.5 RAZVOJ OTROŠKE REKREATIVNE PLESNE DEJAVNOSTI V PRIHODNJE

Po opravljeni teoretski poglobitvi in empirični raziskavi je opaziti otroke, ki so zadovoljni, motivirani ter vedoželjni predvsem pri zabavnih in ustvarjalnih vsebinah, k čemur se je treba nagibati tudi v prihodnje, vendar je potrebno razmisliti tudi o spremembah na področju ozaveščanja staršev in izobraževanju plesnih pedagogov.

Prvi pomemben razmislek tako predstavlja vprašanje, kako starše naučiti kritične selekcije do ponudb otroških rekreativnih dejavnosti, izbora plesnega pedagoga ter programa plesne dejavnosti in kako jih ozavestiti o pravilnem, postopnem in razvoju primernem osvajanju plesnega znanja. Menimo, da mora imeti plesni pedagog jasne cilje in jih mora na vsakem nastopu staršem tudi strokovno utemeljiti. Poleg tega bi

predlagali organiziranje seminarjev za starše, kjer bi jim otrokov ples predstavili z različnih zornih kotov in definirali pomembne smernice pri njegovi plesni rasti.

Po drugi strani se nagibamo tudi k izboljšavam plesnega poučevanja. Ključno težavo vidimo v zaprtosti pedagogov znotraj lastne plesne ustanove, tako da večinoma že znotraj slovenskega območja ni kroženja znanja, kaj šele izven naših meja. Nujno potrebna bi bila komunikacija med plesnimi pedagogi iz različnih plesnih ustanov in izmenjavanje mnenj in izkušenj brez zavisti. Hkrati bi bilo potrebno razmisliti tudi o spremembi izobraževanja plesnih pedagogov, ki se ukvarjajo z rekreativnim otroškim plesom. Menimo, da bi ga bilo potrebno poglobiti v smislu primernih vsebin in postopkov za določeno starostno stopnjo otroka, a predvsem bi moralo biti bolj praktično. Na obstoječih slovenskih izobraževanjih dobiš dober vpogled v različne plesne zvrsti, pri katerih spoznaš tako zgodovinski oris kot osnovne korake in koreografije, a večinoma ne dobiš metodičnih napotkov, kako te stvari otroka primerno naučiti, kakšni so pravilni pristopi ter kako se strokovno spopasti z izzivom poučevanja osebno izstopajočih, recimo motečih otrok. S slednjimi vprašanji se pedagogi spopadajo sami, zato lahko pridejo do napačnih sklepov. Potrebno je omeniti, da v Sloveniji v prihajajočem študijskem letu Plesna zveza Slovenije ponovno odpira licenčno izobraževanje za nazive plesni vaditelj, učitelj in trener (Plesna zveza Slovenije), poleg tega se pričinja prvo leto študija na Akademiji za ples s pridobitvijo naziva diplomirani plesalec koreograf (Akademija za ples – dance academy). Omenjeni izobraževanji bosta verjetno razširili znanja tudi plesnim pedagogom, ki se ukvarjajo z rekreativnim poučevanjem otrok, vendar upajmo, da bo vključenih več praktičnih napotkov in metodičnih pristopov kot doslej. Na splošno svetujemo udeležbo čim več raznolikih seminarjev in plesnih dogodkov, branje strokovne literature ter ohranitev želje po konstantnem nadgrajevanju tako teoretičnega kot praktičnega znanja.

10 LITERATURA

1. *Akademija za ples*. Dostopno prek: <http://www.danceacademy.si> (13. julij 2010).
2. Beslič, Anja. 2009. *Ustvarjalne izobraževalno – edukativne prakse 3. tisočletja v družboslovju*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/beslic-anja.pdf> (1. julij 2010).
3. Bezić, Krešimir, Ilija Lavrnja in Branko Rafajac. 1990. *Izobraževanje učiteljev v prihodnosti*. Novo mesto: Pedagoška obzorja.
4. Bucek, Loren E. 1992. Constructing a Child-Centered Dance Curriculum. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance* 63 (9). Dostopno prek: <http://proquest.umi.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/pqdweb?index=0&did=5026233&SrchMode=1&sid=2&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1278205674&clientId=16601> (23. avgust 2009).
5. Dirx, Ruth. 1971. *Otroci potrebujejo dobre starše: Knjiga za matere in očete*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
6. Gobec, Dora, ur. 1982. *Doživljajmo, ustvarjajmo, nastopajmo! Estetska vzgoja 4. del*. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.
7. Haralambos, Michael in Martin Holborn. 2001. *Sociologija: Teme in pogledi*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
8. Kobal, Darja, Janez Kolenc, Nada Lebarič in Bojan Žalec. 2004. *Samopodoba med motivacijo in tekmovalnostjo*. Ljubljana: Študentska založba.
9. Kolb, Sandra in Anne Strickland. 1985. Today I dance: What children want after school. *Early Childhood Education Journal* 12 (3). Dostopno prek: <http://springerlink.metapress.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/r24jv24q17465983/fulltext.pdf> (9. junij 2009).
10. Kos, Neja. 1982. *Ples – od kod in kam*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije v zbirki "Umetnost in kultura".
11. Košir, Manca in Rajko Ranfl. 1996. *Vzgoja za medije*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
12. Kovačev, Asja Nina. 2004. *Značilnosti in funkcije emocij ter njihov vpliv na socialno dinamiko*. Ljubljana: Visoka šola za zdravstvo.
13. Lorenzo-Lasa, Riolama, Roger I. Ideishi in Siobhan K. Ideishi. 2007. Facilitating Preschool Learning and Movement through Dance. *Early Childhood Education Journal* 35 (1). Dostopno prek: <http://springerlink.metapress.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/pw74284p07844p7n/fulltext.pdf> (9. junij 2009).

14. Mac Donald, Colla J. 1991. Creative Dance in Elementary Schools: A Theoretical and Practical Justification. *Canadian Journal of Education* 16 (4). Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/1495255> (22. avgust 2009).
15. Matos, Silva. 1994. *Spodbujanje ustvarjalnosti*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
16. Musek, Janez in Vid Pečjak. 1996. *Psihologija*. Ljubljana: Educy.
17. Oon Bee Hsu, Grace. 1981. Movement and Dance Are Child's Play. *Music Educators Journal* 67 (9). Dostopno prek: <http://www.jstor.org/stable/3400694> (23. avgust 2009).
18. Pečjak, Vid. 1994. *Psihologija množice*. Ljubljana: Samozaložba.
19. Pišljak, Tjaša. 2006. *Spremenjena mladost: Vpliv množičnih medijev na proces odraščanja*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Pisljar-Tjasa.PDF> (3. julij 2010).
20. *Plesna zveza Slovenije*. Dostopno prek: <http://www.plesna-zveza.si/aktualno> (13. julij 2010).
21. Preša, Nuša. 2010. *Socialna opora v različnih tipih družin*. Diplomsko delo. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/presa-nusa.pdf> (2. julij 2010).
22. Renner, Tanja, Vika Potočnik in Vera Kozmik, ur. 1995. *Družine: različne – enakopravne*. Ljubljana: VITRUM.
23. Renner, Tanja, Mateja Sedmak, Alenka Švab in Mojca Urek. 2006. *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Založba Annales.
24. Rowland, Gordon. 2004. Shall we dance? A design epistemology for organizational learning and performance. *Education Technology Research and Development* 52 (1). Dostopno prek: <http://springerlink.metapress.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/ax6868586053641r/fulltext.pdf> (10. junij 2009).
25. Sacha, Tori J. in Sandra W. Russ. 2006. Effects of Pretend Imagery on Learning Dance in Preschool Children. *Early Childhood Education Journal* 33 (5). Dostopno prek: <http://springerlink.metapress.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/content/05rg6506336780pp/fulltext.pdf> (9. junij 2009).
26. Shapiro, Lawrence E. 1999. *Čustvena inteligenca otrok: priročnik za starše*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
27. Shinn, George. 1981. *Čudež motivacije*. Ljubljana: Založba Tuma.
28. Smrtnik Vitulić, Helena. 2007. *Čustva in razvoj čustev*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

29. Stinson, Sue. 1988. Creative Dance for Preschool Children. *Journal for Physical Education, Recreation & Dance* 59 (7). Dostopno prek: <http://proquest.umi.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/pqdweb?index=59&did=1774362&SrchMode=1&sid=4&Fmt=6&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1278207767&clientId=16601> (23. avgust 2009).
30. Trstenjak, Anton. 1981. *Psihologija ustvarjalnosti*. Ljubljana: Slovenska matica.
31. Ule, Mirjana in Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
32. Ule, Mirjana. 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
33. --- 2009. *Socialna psihologija: analitični pristop k življenju v družbi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
34. Vogelink, Mojca. 1993. *Ustvarjalni gib: plesno-gledališki priročnik*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
35. Zagorc, Meta. 1991. *Party plesi I*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
36. --- 1992. *Ples – ustvarjanje z gibom*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
37. --- 2001. *Ples: družabnost, šport, umetnost*. Ljubljana: Domus.
38. --- 2006. *Ples v sodobni šoli – prvo triletje I*. Ljubljana: Fakulteta za šport.
39. Zaplotnik, Melita. 2003. *Motivacija posameznika za izobraževanje*. Diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede. Dostopno prek: <http://dk.fdv.uni-lj.si/dela/Zaplotnik-Melita.PDF> (1. julij 2010).
40. Woolfolk, Anita. 2002. *Pedagoška psihologija*. Ljubljana: Educy.

11 PRILOGE

Priloga A: Vprašalnik o razlogih, pričakovanjih in zadovoljstvu staršev z rekreativnimi plesnimi dejavnostmi, ki jih obiskuje njihov otrok

Spoštovani!

Sem Saša Hodnik, absolventka Fakultete za družbene vede v Ljubljani, smer sociologija. Svoj študij bom zaključila z diplomsko nalogo z naslovom: " Socialno psihološka dimenzija plesa z vidika otroka, starša in plesnega pedagoga." Z Vašo pomočjo bi rada prišla do nekaterih odgovorov, ki mi bodo v veliko pomoč pri raziskavi omenjenega področja.

Vprašalnik se nanaša na bistvene dejavnike, ki Vas motivirajo, da vpišete svojega otroka na plesno dejavnost in kaj vpliva na Vaše zadovoljstvo s plesnimi uricami. Zanimajo me tudi Vaša pričakovanja in želje na področju plesne aktivnosti Vašega otroka.

Prosila bi Vas, da vprašanja pozorno preberete in nanje odgovorite čim bolj iskreno. Na vprašanja odgovarjajte tako, da obkrožite številko pred trditvijo, ki najbolj odraža Vaše mnenje oziroma pred odgovorom, ki velja za Vas.

Vprašalnik je anonimen, rezultate ankete pa bom uporabila izključno v namen izdelave diplomske naloge.

Za sodelovanje se Vam že vnaprej najlepše zahvaljujem!

Lep pozdrav, Saša Hodnik

PODATKI O ANKETIRANCU/KI IN NJEGOVEM/NJENEM OTROKU

1. **SPOL** (obkrožite odgovor) 1. ženski 2. moški

2. **VAŠA STAROST** (obkrožite odgovor)

1. do 25 let
2. 26–30 let
3. 31–35 let
4. 36–40 let
5. 41–45 let
6. nad 45 let

3. STAROST VAŠEGA OTROKA (obkrožite odgovor)

1. 3–4 leta
2. 5–6 let
3. 7–8 let
4. 9–10 let
5. nad 10 let

4. VAŠA IZOBRAZBA (obkrožite odgovor)

1. manj kot osnovna šola, osnovna šola
2. poklicna šola
3. srednja šola
4. višja šola
5. visoka šola, fakulteta, akademija
6. specializacija, magisterij, doktorat znanosti

5. V KAKŠNEM GOSPODINJSTVU ŽIVITE?

1. eno-starševskem (sem sam/a z otrokom)
2. dvo-starševskem (s partnerjem vzgajava 1 otroka)
3. družina z dvema otrokoma (s partnerjem vzgajava 2 otroka)
4. družina z dvema otrokoma ali več
5. drugo _____

6. KAKŠNO OBLIKO PLESNE DEJAVNOSTI OBISKUJE VAŠ OTROK?

1. *plesne urice za predšolske* otroke (spoznajo več različnih plesnih zvrsti)
2. *usmerjena vadba za predšolske* otroke (specializacija v eno plesno zvrst: jazz delavnice, baletna pripravljavnica, ritmika...)
3. *splošne plesne vaje za šolske* otroke (na katerih otrok spozna več različnih plesnih zvrsti)
4. *usmerjena vadba za šolske* otroke (usmerjena plesna zvrst: jazz, hip hop, trebušni ples, disco, rock'n'roll, balet, break dance...)

7. KOLIKOKRAT TEDENSKO VAŠ OTROK OBISKUJE PLESNO DEJAVNOST?

1. 1x
2. 2x
3. 3x
4. več kot 3x

8. KOLIKO DENARJA V POVPREČJU MESEČNO PORABITE ZA PLESNO DEJAVNOST ENEGA OTROKA ?

1. do 25 eur
2. 26–50 eur
3. 51–70 eur
4. 71–90 eur
5. več kot 90 eur

VPRAŠANJA O RAZLOGIH ZA VKLJUČITEV OTROK V PLESNO REKREACIJO

9. ZAKAJ STE SE ODLOČILI ZA VPIS OTROKA V PLESNO DEJAVNOST? (Obkrožite številko pri odgovoru, ki velja za Vas.)

RAZLOGI	SPLOH NI VPLIVALO	NI VPLIVALO	KAR VPLIVALO	ZELO VPLIVALO
Program plesne dejavnosti	1	2	3	4
Javno obveščanje	1	2	3	4
Bližina plesne ustanove	1	2	3	4
Finančno ugodna ponudba	1	2	3	4
Želja starša	1	2	3	4
Plesni pedagog	1	2	3	4
Trendi	1	2	3	4
Plesna šola, ustanova ...	1	2	3	4
Prijatelji	1	2	3	4
Želja otroka	1	2	3	4
Ugoden termin tečaja	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka	1	2	3	4
Drugo (dopiši):	1	2	3	4

10. VAŠE MNENJE, ZAKAJ VAŠ OTROK RAD OBISKUJE PLESNO DEJAVNOST? (Napišite 3 glavne razloge.)

1. _____
2. _____
3. _____

VPRAŠANJA O PRIČAKOVANJIH NA PODROČJU PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK

11. KAJ VAM JE POMEMBNO PRI PLESNEM UDEJSTVOVANJU VAŠEGA OTROKA?

TRDITEV	NE DRŽI	DRŽI	KAR DRŽI	ZELO DRŽI
Socializacija	1	2	3	4
Nastopanje	1	2	3	4
Pojavljanje v medijih	1	2	3	4
Druženje	1	2	3	4
Otrokov napredek	1	2	3	4
Dobri rezultati na plesnih tekmovanjih	1	2	3	4
Plesno izpopolnjevanje	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka	1	2	3	4
Večja samozavest	1	2	3	4
Drugo (dopiši):	1	2	3	4

12. KAJ PRIČAKUJETE OD PLESNE USTANOVE, KI JO OBISKUJE VAŠ OTROK?

TRDITEV	NE DRŽI	DRŽI	KAR DRŽI	ZELO DRŽI
Varnost	1	2	3	4
Prijetno okolje za vadbo	1	2	3	4
Ugodna ponudba tečajev	1	2	3	4
Prijazno osebje	1	2	3	4
Stremljenje k novostim	1	2	3	4
Prijetno vzdušje	1	2	3	4
Primerno število otrok v skupini	1	2	3	4
Drugo (dopiši):	1	2	3	4

13. VAŠA PRIČAKOVANJA GLEDE PLESNEGA PROGRAMA, KI SE IZVAJA NA PLESNI DEJAVNOSTI VAŠEGA OTROKA

TRDITEV	SPLOH NI POMEMBNO	NI POMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
Popularna glasba	1	2	3	4
Zanimiva/e plesna/e zvrst/i	1	2	3	4
Strokovnost	1	2	3	4
Zabava otroka	1	2	3	4
Tehnika plesnih korakov	1	2	3	4
Raznolike plesne koreografije	1	2	3	4
Otrokovo znanje vsebin iz programa	1	2	3	4
Drugo (dopiši):	1	2	3	4

14. KAJ VAM JE POMEMBNO PRI PLESNEM PEDAGOGU, KI IZVAJA PLESNE URICE

TRDITEV	SPLOH NI POMEMBNO	NI POMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
Pozitivna energija	1	2	3	4
Širina znanja (psiholog, sociolog, fiziolog, animator...)	1	2	3	4
Bivši plesni tekmovalec	1	2	3	4
Njegove ali od njegovih tekmovalcev plesne uvrstitve	1	2	3	4
Plesna strokovnost	1	2	3	4
Medijsko znana oseba	1	2	3	4
Dobra sestava zaključnega nastopa	1	2	3	4
Dokončana izobrazba	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka s pedagogom	1	2	3	4
Dobro pedagoško podajanje vsebin	1	2	3	4
Prepričljiva animacija	1	2	3	4
Drugo (dopiši):	1	2	3	4

VPRAŠANJA O ZADOVOLJSTVU S PLESNIMI DEJAVNOSTMI

15. OCENITE SVOJE SPLOŠNO ZADOVOLJSTVO S PLESNIMI AKTIVNOSTMI, V KATERE JE VKLJUČEN VAŠ OTOK.

Obkrožite številko, pod odgovorom, ki velja za Vas.

Zelo nezadovoljen/a	Nezadovoljen/a	Srednje zadovoljen/a	Zadovoljen/a	Zelo zadovoljen/a
1	2	3	4	5

Najlepša hvala za Vaš čas in sodelovanje!

Priloga B: Vprašalnik o strokovnem delovanju, težnjah in ciljih plesnega pedagoga, ki poučuje otroško rekreativno plesno dejavnost

Spoštovani!

Sem Saša Hodnik, absolventka Fakultete za družbene vede v Ljubljani, smer sociologija. Svoj študij bom zaključila pod mentorstvom dr. prof. Vlada Miheljaka z diplomsko nalogo z naslovom: "Socialno psihološka dimenzija plesa z vidika otroka, starša in plesnega pedagoga." Z Vašo pomočjo bi rada prišla do nekaterih odgovorov, ki mi bodo v veliko pomoč pri raziskavi omenjenega področja.

Prosila bi Vas, da vprašanja pozorno preberete in nanje odgovorite čim bolj iskreno. Na vprašanja odgovarjajte tako, da obkrožite številko pred trditvijo, ki najbolj odraža Vaše mnenje oziroma dopišete odgovor/e, ki velja/jo za Vas.

Vprašalnik je anonimen, rezultate ankete pa bom uporabila izključno v namen izdelave diplomske naloge.

Za sodelovanje se Vam že vnaprej najlepše zahvaljujem!

Lep pozdrav, Saša Hodnik

PODATKI O ANKETIRANCU/KI IN NJEGOVI/NJENI PEDAGOŠKI DELU

1. **SPOL** (obkrožite odgovor) 1. ženski 2. moški

2. **VAŠA STAROST** (obkrožite odgovor)
 1. do 25 let
 2. 26–30 let
 3. 31–35 let
 4. 36–40 let
 5. 41–45 let
 6. nad 45 let

3. **VAŠA IZOBRAZBA** (obkrožite odgovor)
 1. manj kot osnovna šola, osnovna šola
 2. poklicna šola
 3. srednja šola
 4. višja šola
 5. visoka šola, fakulteta, akademija
 6. specializacija, magisterij, doktorat znanosti

4. **KOLIKO LET STE PLESNI PEDAGOG?** (dopišite) ____ let

**5. KAKŠNO OBLIKO REKREATIVNE PLESNE DEJAVNOSTI
POUČUJETE? (obkrožite odgovor)**

1. plesne urice za predšolske otroke (na katerih otrok spozna več različnih plesnih zvrsti)
2. usmerjena vadba za predšolske otroke (specializacija v eno plesno zvrst: jazz delavnice, baletna pripravljavnica, ritmika...)
3. splošne plesne vaje za šolske otroke (na katerih otrok spozna več različnih plesnih zvrsti)
4. usmerjena vadba za šolske otroke (usmerjena rekreativna plesna zvrst: jazz, hip hop, trebušni ples, disco, rock'n'roll, balet, break dance, LA-ST plesi...)

**6. KOLIKO UR TEDENSKO V POVPREČJU POUČUJETE REKREATIVNO
OTROŠKO PLESNO DEJAVNOST? (dopišite) _____ur/teden**

**7. ZAKAJ POUČUJETE REKREATIVNO OTROŠKO PLESNO
DEJAVNOST? (navedite 3 glavne razloge)**

1. _____
2. _____
3. _____

8. K ČEMU STREMITA PRI OTROŠKIH PLESNIH URICAH? (navedite)

1. _____
2. _____
3. _____

9. KAKO MOTIVIRATE OTROKE ZA SODELOVANJE? (navedite)

1. _____
2. _____
3. _____

**10. S KAKŠNIMI PROBLEMI SE SOOČATE PRI POUČEVANJU
OTROŠKIH PLESOV? (otroci, starši, programi, organizacija...)**

1. _____
2. _____
3. _____

VPRAŠANJA O RAZLOGIH ZA VKLJUČITEV OTROK V PLESNO REKREACIJO

11. ZAKAJ MISLITE, DA SO SE STARŠI ODLOČILI ZA VPIS OTROKA V PLESNO DEJAVNOST? (Obkrožite številko pri odgovoru, ki velja za Vas.)

RAZLOGI	SPLOH NI VPLIVALO	NI VPLIVALO	KAR VPLIVALO	ZELO VPLIVALO
Program plesne dejavnosti	1	2	3	4
Javno obveščanje	1	2	3	4
Bližina plesne ustanove	1	2	3	4
Finančno ugodna ponudba	1	2	3	4
Želja starša	1	2	3	4
Plesni pedagog	1	2	3	4
Trendi	1	2	3	4
Plesna šola, ustanova ...	1	2	3	4
Prijatelji	1	2	3	4
Želja otroka	1	2	3	4
Ugoden termin tečaja	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka	1	2	3	4
Drugo (dopišite):				

12. ZAKAJ PO VAŠEM MNENJU OTROCI OBISKUJEJO PLESNO DEJAVNOST? (Napišite 3 glavne razloge.)

1. _____
2. _____
3. _____

VPRAŠANJA O PRIČAKOVANJIH NA PODROČJU PLESNEGA UDEJSTVOVANJA OTROK

13. KAJ JE VAM POMEMBNO, DA OTROK PRIDOBI S PLESNIM UDEJSTVOVANJEM?

TRDITEV	NE DRŽI	KAR DRŽI	DRŽI	ZELO DRŽI
Socializacijo	1	2	3	4
Nastopanje	1	2	3	4
Pojavljanje v medijih	1	2	3	4
Druženje	1	2	3	4
Napredek	1	2	3	4
Dobre rezultate na plesnih tekmovanjih	1	2	3	4
Plesno izpopolnjevanje	1	2	3	4
Zadovoljstvo	1	2	3	4
Večjo samozavest	1	2	3	4
Drugo (dopišite):				

14. KAJ MISLITE, DA JE STARŠEM POMEMBNO PRI PLESNEM UDEJSTVOVANJU NJIHOVEGA OTROKA?

TRDITEV	NE DRŽI	KAR DRŽI	DRŽI	ZELO DRŽI
Socializacija	1	2	3	4
Nastopanje	1	2	3	4
Pojavljanje otroka v medijih	1	2	3	4
Druženje	1	2	3	4
Otrokov napredek	1	2	3	4
Dobri rezultati na plesnih tekmovanjih	1	2	3	4
Plesno izpopolnjevanje	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka	1	2	3	4
Večja samozavest	1	2	3	4
Drugo (dopišite):				

15. ČEMU DAJETE NAJVEČJI POMEN NA OTROŠKIH PLESNIH URICAH, KI JIH IZVAJATE

TRDITEV	SPLOH NI POMEMBNO	NI POMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
Popularna glasba	1	2	3	4
Zanimiva/e plesna/e zvrst/i	1	2	3	4
Strokovnost	1	2	3	4
Zabava otroka	1	2	3	4
Tehnika plesnih korakov	1	2	3	4
Raznolike plesne koreografije	1	2	3	4
Otrokovo znanje vsebin iz programa	1	2	3	4
Drugo (dopišite):				

16. KAKŠNE SO PO VAŠEM MNENJU ZNAČILNOSTI DOBREGA PLESNEGA PEDAGOGA, KI IZVAJA PLESNE URICE ZA OTROKE?

TRDITEV	SPLOH NI POMEMBNO	NI POMEMBNO	POMEMBNO	ZELO POMEMBNO
Pozitivna energija	1	2	3	4
Širina znanja (psiholog, sociolog, fiziolog, animator...)	1	2	3	4
Bivši plesni tekmovalec	1	2	3	4
Njegove ali od njegovih tekmovalcev plesne uvrstitve	1	2	3	4
Plesna strokovnost	1	2	3	4
Medijsko znana oseba	1	2	3	4
Dobra sestava zaključnega nastopa	1	2	3	4
Dokončana izobrazba	1	2	3	4
Zadovoljstvo otroka s pedagogom	1	2	3	4
Dobro pedagoško podajanje vsebin	1	2	3	4
Prepričljiva animacija	1	2	3	4
Drugo (dopišite):				

Najlepša hvala za Vaš čas in sodelovanje!

Priloga C: Vprašalnik o zadovoljstvu, razlogih in ciljih otroka, ki obiskuje rekreativno plesno dejavnost

IZPOLNIM SAMA:

ŠT.VPR.	VPR.	MOŽNI ODGOVORI (obkroži odgovor oz. dopiši)
1.	SPOL	1. Ženski 2. Moški
2.	STAROST	1. 3–4 leta 2. 5–6 let 3. 7–8 let 4. 9–10 let 5. 11–12 let 6. Nad 12 let
3.	KOLIKO LET ŽE PLEŠE	
4.	KAKŠNE PLESNE OBISKUJE	1. <i>Plesne urice za predšolske otroke</i> 2. <i>Usmerjena vadba za predšolske (jazz delavnica, baletna priprav., ritmika)</i> 3. <i>Splošna vadba za šolske otroke</i> 4. <i>Usmerjena vadba za šolske otroke (r'n'r, hh, disco, trebušni, break, LA)</i>

INTERVJU OTROKA:

5. ALI RAD/A HODIŠ NA PLESNE? (obkroži)

1. da
2. ne
3. drugo (dopiši): _____

6. ZAKAJ HODIŠ NA PLESNE? (navedi 3 glavne razloge)

1. _____
2. _____
3. _____

7. KDO SE JE ODLOČIL, DA BOŠ HODIL/A NA PLESNE? (obkroži)

1. starši
2. ti
3. starši in ti
4. drugo (dopiši): _____

8. ZAKAJ MISLIŠ, DA TE STARŠI VOZIJO NA PLESNE?

(navedi 3 glavne razloge)

1. _____
2. _____
3. _____

9. KAJ TI JE NA PLESNIH VŠEČ? KAJ NA PLESNIH RAD DELAŠ?

1. _____
2. _____
3. _____

10. KAJ TI PLESNIH NI VŠEČ? ČESA NE MARAŠ?

1. _____
2. _____
3. _____

11. KAJ SE NA PLESNIH NAUČIŠ? (navedite)

1. _____
2. _____
3. _____

12. KAKŠEN/A MORA BITI UČITELJ/ICA NA PLESNIH?
